

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Sal: 37 / Hejmar 438 / Hezîran 2018

Faşizm dağ ve sokaklardaki mücadele ile çökertilecektir

2018 yılı, AKP-MHP faşizmi seçimle olmazsa da seçimsiz de çökertileceği bir yıl konumundadır. Bu konuda gerçekten de imkanlar fırsatlar her zamankinden daha fazladır. Yeter ki bunu görmeyi ve değerlendirmeyi bilelim.

Bu da devrimci demokratik güçlere, öncüye kalıyor. Bu durumda AKP-MHP faşizminin Türkiye'de çökertilmesi sadece Kürdistan ve Türkiye'de gelişmelere yol açmaz, Ortadoğu açısından etkisi çok olumlu olacaktır. Böyle bir gelişme demokratik devrimin önünü açabilir, demokrasi hareketinin Ortadoğu'ya yayılmasını çok güçlü geliştirebilir.Zaten Rojava devrimiyle birlikte Suriye'de bunun önü açılmıştır. Yeni gelişmelerin etkisi Başûrê Kurdistan'a ve Irak'a çok olumlu yansıyacaktır.

Seçim çalışmaları kapsamında hareketlenmiş olan gücün hepsini birleştirip dağda, sokakta, farklı mücadele biçimleriyle faşizmi çökertmenin çabası içerisine girmek lazım. Şu anda devrimciler için yapılması gereken de budur.

> 17-19

Toplumsal inşa zihniyette başlar

Sinan Şahin

Yeni bir direniş ve mücadele dönemi başlıyor

Serxwebûn'dan

Toplum esas olarak ahlaki ve politiktir

Önder Apo'nun Özgürlük Sosyolojisi kitabından derlenmiştir

Ahlaki ve politik toplumun acil hedef olarak ulus devlet olmak, bir dini tercih yapmak, demokrasi dışında rejim peşinde koşmak gibi hedefleri olamaz. Toplumun hedef ve niteliklerini belirleme hakkını ancak ahlaki ve politik toplumun özgür iradesi belirler.

Güncel tartışma ve kararlar kadar, stratejik kararları da toplumun ahlaki ve politik irade ve ifadesi belirler. Esas olan, tartışmak ve karar gücü olabilmektir. Bu gücü elinde bulunduran toplum, tercihlerini en sağlıklı şekilde belirleyebilir. Hiçbir fert ve güç, ahlaki ve politik toplum adına karar alma yetkisinde değildir.

> 12-16

Militan dilsiz konuşandır

Ali Haydar Kaytan

Özgürlük, daima bedel ister. Hele Kürt gerçeğinde ise bu bedel çok daha ağır olmak durumundadır. Ağırlıklı biçimi şahadet oluyor. Ama zindanlar da bunun bir boyutudur. Kaldı ki, zindandaki militana yaşatılanlar, bazı şahadetten daha ağırdır. O açıdan Önder Apo, zindanlarda bulunan yoldaşlarımızı "yaşayan şehitler" olarak tanımladı. Bu sürecin de gerçekten büyük zorlukları var. Büyük saygıyla ifade ediyorum, gerçekten de özü itibariyle, zindanlarda direnen yoldaşlarımız, mevcut durumda bizim yaşayan şehitlerimizdir.

Cezaevinde koşullar daha ağır olabilir. Gerçekten de fiziki işkenceler var. Bütün işkenceler içerisinde en zor olanı, yalnızlıktır, tecrittir. Önderlik üzerindeki mutlak tecrittir. Önder Apo'nun kişiliğinde, pratiğinde, eyleminde, düşüncesinde gerçekleşen somut bir şey var: Bedenleşmiş bir hakikat var. Oraya bakmak lazım.

> 8-11

Zaman 14 Temmuz ruhu ve tarzıyla direnme zamanıdır

Mustafa Karasu

Az mücadele ederek kolay yollardan başarılı olacağını sanmak yenilgiye mahkûm olmaktır. Düşmanın kılıcına boynunu uzatmaktır. Gelinen aşamada aynı, 14 Temmuz koşullarında olduğu gibi, zor koşullarda direnme ve mücadele iradesini gösterip zor koşullarda direnip başarmak gerekmektedir. Bu yönüyle 14 Temmuz ruhunun en fazla gerekli olduğu dönem bu dönemdir.

Bu dönemde 14 Temmuz ruhunu, 14 Temmuz'da somutlaşan Kürdistan devriminin tarzını, yani zor koşullarda mücadele etme iradesini, tarzını ortaya koymazsak, saldırıları püskürtmek mümkün olmaz. Bu gerçeğin tüm halkımız tarafından, tüm partimiz tarafından, tüm savaşçılarımız tarafından, tüm yurtseverlerimiz ve dostlarımız tarafından bilinmesi gerekmektedir.

> 4-7

Yeni bir direniş ve mücadele dönemi başlıyor

Seçim sonuçları da göstermiştir ki, seçim öncesinde güçlü bir demokrasi cephesi oluşturulabilseydi, sonuçların çok daha farklı olması mümkündü. Fakat bugün de temel ihtiyacın etkili bir demokrasi cephesini örmekten geçtiğini söylemek gerekir. Eğer güçlü bir demokrasi bloğu oluşturulur, tabana yayılan bir mücadele verilebilirse, var olan faşist iktidarı değiştirmek, yerine çoğulculuğa dayalı demokratik bir yönetim kurmak mümkündür.

Serxwebûn'dan

Merkezi hegemonik sistemin ciddi bir kriz yaşadığı, bunun 3. Dünya savaşı boyutunda, yeni bir alt üst oluş sürecini beraberinde getirdiği, çokça değerlendirme konusu yapılmaktadır. Yaşanan bu sistemsel krizin, en fazla yansımasını bulduğu alanlardan biri de, kuşkusuz Ortadoğu sahası olmaktadır. Belli emperyal güçlerin çıkar çatışmaları biçiminde sunulan fakat özünde niteliksel bir kaos ve kriz durumunu ifade eden bu sürecin, demokratik modernite güçlerinin mücadelesi ile bir çözüme kavuşacağı daha şimdiden görülmektedir. Kriz, Birinci ve İkinci Dünya savaşlarında açığa çıkan haliyle yüzeysel olmayıp, derinliklidir ve sistemin kendini sürdürüp sürdürmemesi ile bağlantılıdır. Bundandır ki, sistemin kendisini koruma refleksi olarak değerlendirilebilecek biçimde, dünyada sağ iktidarlar öne çıkmakta, ulus devlet yapıları tekrardan etkili olma arayışına girmektedirler. Hegemon güçler toplumun yaşadığı sorunlara bir çözüm projesi geliştiremediklerinden savaşa başvurmakta, baskı ve zor politikaları ile ayakta kalmaya çalışmaktadırlar. Buna karşılık Rojava devrimi şahsında gelişen ve dünyanın belli başlı özgürlük ve demokrasi güçlerini etrafında bir araya getiren -Önder Apo'nun ''Niteliksel dönüşümler'' olarak ifade ettiği- gelişmelerin de sürece yön veren bir karakter kazandığı görülmektedir. Denilebilir ki Kapitalist modernite güçlerinin yaşadığı sistemsel kriz karşısında Demokratik Modernite güçlerinin Rojava devrimi şahsında oluşturdukları demokratik toplum projesi, her geçen gün bölgeyi daha fazla etkileyip dünya demokratik muhalefetine öncülük etmektedir.

İşte bunu gören Kapitalist modernite güçleri, özel de Rojava devrimi olmak üzere genel olarak Özgürlük Hareketini sınırlama, alternatif olmasını engellemeye yönelik planlı bir çabanın içine girmiş bulunmaktadırlar. Kendi içlerinde çelişkiler yaşasalar da mesele Kürdistan özgürlük güçleri şahsında özgürlük ve demokrasi mücadelesi veren güçlere gelince hemen hepsi tek bir tarafta buluşmakta ve saldırıya geçmektedir.

Kapitalist modernite güçlerinin, Kürdistan Özgürlük Hareketi öncülüğünde, Rojava'da ve diğer alanlarda gelişen mücadelesini tasfiye etme yaklaşımları, AKP-MHP faşist iktidarına güç vermekte, faşist iktidarın ırkçı, soykırımcı politikalarına hız vermesine neden olmaktadır. AKP-MHP iktidarı 'Batı' başta olmak üzere dünyanın belli başlı merkezlerinde Özgürlük Hareketinin alternatif-sol yanını anlatmakta ve bunun dünya hegemon sistemi için tehdit oluşturduğu algısını yaymaktadır. Bu sayede hem ırkçı faşist politikalarına ses çıkarmayan bir dünya kamuoyu oluşturmak istemekte hem de Özgürlük Hareketine saldırısı için önemli bir zemin yaratmaktadır.

AKP-MHP faşist iktidarı, var olan ulus devlet yapısının korunmasının, Kürt soykırımına bağlı olduğunu düşünmekte, özgür Kürdü tasfiye etmeden verili ulus devlet yapısının ayakta kalmayacağını bilmektedir. Bundan dolayı hemen her alanda başta Kürtler olmak üzere demokrasi ve özgürlük güçlerine saldırmakta, tekçi faşizan bir yönetim sisteminin önündeki engelleri kaldırmak istemektedir. Bakurê Kurdistan ve Türkiye'de yapılan son seçimler, bu amaç temelinde gerçekleşmiş ve faşist iktidar planladığı biçimiyle seçimlerden 'kazanarak' çıkmıştır. AKP-MHP dışında hemen herkesin anti demokratik koşullarda yapıldı eleştirilerine rağmen yapılan seçimler, Türkiye'de faşist iktidarın kurumlaşması anlamında önemli bir basamak olmuştur.

Seçimlerle oluşan yeni yönetim savaş yönetimidir

Tayyip Erdoğan hem içerde oluşturduğu ırkçı-faşist cephe ile hem de aldığı dış destek ile seçimleri organize ettiği biçimiyle, yeni bir meşruiyet oluşturma zeminine dönüştürmüştür. Yapılan seçimlerle birlikte oluşan-oluşacak yeni yönetimin, bir savaş yönetimi, savaş hükümeti olacağı, var olan iktidarın kendisini savaş ile ifade edeceği tartışma götürmez bir gerçektir. ErdoğanBahçeli ittifakı geçmişi aşar bir biçimde Kürt soykırımına ağırlık verecek, tekçi politikalarında ısrar edeceklerdir. Erdoğan iktidarının yeniden şekillenmesinde uluslararası emperyal güçlerin belli bir etkisinin olduğu ve bundan sonrasında da bu güçlerin Türkiye'deki iktidara destek vermeyi sürdürecekleri görülmektedir. Erdoğan, kendi politikalarına hizmet ettiği oranda bu güçlerin desteğini almaya devam edecektir. Yine Erdoğan'ın geçen süreçte, 'Batı'lı emperyal güçlerle -ABD ve Avrupa- ile kendisi arasında oluşturduğu mesafeyi kapatma yoluna gideceğini, NATO güçleri ile daha fazla ilişki içinde olacağını öngörmek mümkündür. Türkiye ABD-Avrupa İle sorun yaşadığında başta ekonomi olmak üzere, diğer bir çok alanda büyük sıkıntılar çektiğini görmekte ve bu durumdan kaynaklı da var olan gerginliği azaltma yoluna gitmektedir. Zaten bu güçler ile seçim öncesinde yakalanan ilişki, bu güçlerin attıkları kimi adımlar, böylesi bir gidişata işaret etmektedir. İngiltere Başbakanı May'in seçim öncesi 'Kürt teröristler' vurgusu, ABD'nin Minbic üzerinden Türkiye'ye verdiği destek vb konular olası gelişen-gelişecek ilişkinin göstergeleri olmaktadır. Kuşkusuz bu Rusya ile tümüyle ilişkileri koparacağı anlamına gelmemektedir fakat NATO güçleri ile daha fazla bir ilişkinin olacağını söylemek mümkündür.

AKP-MHP cephesinden böyle bir durum yansısa da, yapılan baskın seçimlerin muhalefet açısından da önemli sonuçlar açığa çıkardığı görülmektedir. Tüm engelleme, dezavantajlı duruma rağmen, çok kısa bir zaman diliminde muhalefetin yakaladığı başarı düzeyi, gerek Türkiye'de gerekse de Kürdistan'da halkın, AKP-MHP faşist iktidarına teslim olmadığını, direndiğini göstermiştir. Devletin tüm imkanları seferber edilip, neredeyse tüm basın iktidar güdümünde bir yayıncılık yapmasına rağmen, halk yapılan manipülasyonlara kanmamış, değişimden yana tercihte bulunmuştur. Hiç kuşku yok ki, eşitobjektif koşullarda yapılacak bir seçimden başta demokrasi güçleri olmak üzere Erdoğan karşıtı muhalefetin ezici bir zafer kazanması mümkündü. Bu gerçek ortadayken, faşist iktidar, görünen-görünmeyen seçim hileleriyle, yine halka dönük geliştirdiği özel savaş propagandası ile sandıklardan kendisini birinci olarak çıkarmıştır. Bu anlamıyla değerlendirildiğinde başta demokrasi güçleri olmak üzere muhalefet için güçlü bir zeminin oluştuğunu söylemek mümkündür. Eğer etkili-planlı bir öncülük yapılabilirse buradan güçlü bir toplumsal mücadelenin örgütlendirilebileceği, bunun da var olan faşist iktidarı alaşağı edeceği görülmektedir. CHP ve diğer muhalefet kısa bir zamanda önemli bir oy oranına ulaşmış, HDP tüm saldırı, tehdit ve engellemelere rağmen barajı aşarak güçlü bir biçimde meclise girmiştir. Kürt halkı ve demokrasi güçleri tüm saldırılara rağmen bu seçimde de, HDP etrafında bir araya gelmiş ve başta Erdoğan olmak üzere faşist blokun saldırılarına sandıkta güçlü bir cevap vermiştir. Batı'daki seçmen HDP şahsında Kürdistan Özgürlük Hareketi'nin verdiği mücadelenin, ortaya çıkardığı kazanım ve imkanların kendi kurtuluşuna da yol açtığını görmüş, HDP'yi temelde desteklemiştir. Tüm anti propagandaya rağmen HDP, batı illerinde azımsanmayacak ölçüde bir seçmen desteğine ulaşmıştır. Türkiye ve Kürdistan'da temel demokrasi odağı, dinamiği olduğunu göstermiştir.

Süreç, bir direniş ve mücadele dönemine işaret etmektedir

Seçim sonuçları da göstermiştir ki, seçim öncesinde güçlü bir demokrasi cephesi oluşturulabilseydi, sonuçların çok daha farklı olması mümkündü. Fakat bugün de temel ihtiyacın etkili bir demokrasi cephesini örmekten geçtiğini söylemek gerekir. Eğer güçlü bir demokrasi bloğu oluşturulur, tabana yayılan bir mücadele verilebilirse, var olan faşist iktidarı değiştirmek, yerine çoğulculuğa dayalı demokratik bir yönetim kurmak mümkündür. Türkiye ve Kürdistan'da seçimlere katılım oranı dahi, toplumun dinamik bir yapıda olduğunu, toplumsal değişim ve dönüşüm karşısında oldukça duyarlı olduğunu göstermektedir. Bu zemin doğru değerlendirilirse, var olan iktidarın ömrünün uzun süreli olmayacağı anlaşılmaktadır. Bu da kuşkusuz bir direniş ve mücadele dönemine işaret etmektedir. Faşist iktidarın karakteri gereği bu süreçte aykırı sesleri bastırmak isteyeceği açıktır fakat bilmeliyiz ki, Erdoğan-Bahçeli ittifakının uyguladığı tüm zora baskıya rağmen hala bu toplumun yarısından fazlası bu iktidara hayır demekte, açıktan tavır takınmaktadır. Erdoğan'ın hile ve karşı propagandası olmasa, bugün Türkiye de iktidarını sürdüremeyeceği gün gibi ortadadır. O halde toplumun bu kıymetli tutumunu görmek ve ona göre siyaset üretmek olmazsa olmazdır.

Elbette seçimler toplumsal mücadelede önemli bir mevzidir fakat toplumsal mücadele seçimlerden ibaret değildir. Asıl mücadele alanı sokaklardır, halkın bulunduğu alanlardır, devrimci güçlerin elindeki mevzilerdir. Bu açıdan eşitsiz koşullarda ve hileyle seçimlerden ortaya çıkan sonucu doğru değerlendirip bu süreci mücadelenin bir aşaması olara değerlendirmek ve faşizme karşı mücadeleyi toplumda oluşan canlanma üzerinden örgütleyerek büyütmek önem kazanmaktadır. Başta kadınlar ve gençler olmak üzere toplumsan tüm kesimleri demokratik meşru mücadeleye sevkederek demokratik ve devrimci mücadele cephesini büyütmek devrimci güçler ve öncülerin temel görevidir.

Bunu yaparken faşist rejimin seçim sonuçları ile kendini meşru gösterme propagandalarına karşı halkı bilinçlendirmek, seçimlerin hangi eşitsiz koşullarda gerçekleştiğini, yapılan müdahaleleri sürekli gündemde tutmak önemli olmaktadır. Seçim sonuçlarının meşruiyeti yoktur. Mevcut iktidar halkın iradesini gasbederek iktirarını sürdürmektedir.

Fakat Erdoğan-Bahçeli faşist iktidarı seçim sonuçları üzerinden meşruiyetini ilan ederken diktatörlük rejimini daha da kurumsallaştırmaya çalışacaktır. Dolayısıyla savaş politikası daha da genelleştirilecek, başta Kürtler olmak üzere toplumun tüm demokratik kesimlerine yönelik saldırı ve baskılar daha da artacaktır. Bunu bilerek toplumun direncini diri tutmak, sürekli bir mücadele ve direniş içerisinde olacak şekilde örgütlemek ve hazırlık yapmak gerekmektedir. Bunun için yeterince imkan ve zemin mevcuttur. Seçimlerden HDP büyük bir başarı ile çıkmıştır. Tüm baskı ve zora rağmen HDP hem Kürdistan'da hem de Türkiye'de önemli bir başarı yakalamıştır. HDP'ye emanet oy değerlendirmesi de yanlıştır. Türkiye'nin demokratikleşmesini isteyen, mevcut faşist iktidarın yenilgisini HDP'nin başarısında gören herkes oyunu HDP'ye vermiştir. Dolayısıyla oyunu HDP'ye veren seçmen kitlesi özüyle de sözüyle de HDP'de kendisini ifade etmiş, HDP'yi desteklemiştir. HDP tüm Türkiye ve Kürdistan'dan

KDP izlediği siyaset biçimiyle adeta Türk devletine alan açan bir roldedir. Türk devletinin yakın bir zaman önce Kerkûk'te nasıl bir rol oynadığı, Efrîn'i nasıl işgal ettiği ortadayken, KDP'nin böylesi bir siyaset izlemesi, tarihsel rolün sürdürüldüğüne işaret etmektedir. Yine işgal karşısında YNK ve Goran gibi güçlerin tepkisi istenen düzeyde değildir. Fakat Başûrê Kurdistan halkı işgalin karşısındadır ve her vesileyle bunu dile getirmekten çekinmemektedir.

aldığı oylar demokratik mücadelenin merkezinin HDP olduğunu göstermiştir. Bunun karşsında, elindeki devletin tüm askeri, ekonomik, siyasi, medya vb imkanlarına rağmen günden güne kan kaybeden, gerileyen bir iktidar gerçekliği vardır. İktiadara geldiği dönemdeki topluma sunduğu tüm vaatleri bir tarafa bırakan milliyetçi, ırkçı, inkarcı çizgiyi temel politikası haline getiren, deyim yerindeyse özüne dönerek MHP'lileşen bir AKP gerçekliği vardır.

Bu durum HDP ve etrafında gelişen demokrasi ittifakını Türkiye'nin tek muhalif siyasi odağı haline getirmiştir. Seçimlerde ortaya çıkan sinerjiörgütlü güce dönüştürülür, direniş çizgisi güçlü örgütlenirse mevcut faşist dikatatörlükten kurtulmak isteyen, HDP seçmeni dışındaki milyonların da HDP etrafında oluşan faşizme karşı direniş cephesinde buluşması mümkün olacaktır.

Kuzey Suriye'de Demokratik Ulus perspektifi ile inşa çalışmaları sürecektir

Suriye'de var olan savaş farklı boyutlarıyla da olsa sürmekte ve süreceğe de benzemektedir. Siyasal-toplumsal başarısı yanın da, DAİŞ gibi insanlığın başına bela olmuş bir yapıyı yenme gücü gösteren Rojava-Kuzey Suriye devrimine dönük, önümüzdeki süreçte de saldırıların olacağı görülmektedir. Bunları görerek siyaset geliştirmek, buna uygun olarak savunma tedbirleri almak oldukça önemli olmaktadır. Başta Türkiye olmak üzere belli emperyal güçlerin Rojava devriminin kazanımlarını ortadan kaldırma, bu sahayı kendisinin arka bahçesi haline getirme yaklaşımları sürmektedir. Uluslararası hegemon güçlerin -başta ABD ve Rusya'nın- kendi çıkarları için öncelikle kendilerine yakın olan ulus devlet yapılarıyla ilişki içinde olacaklarını, onları esas alacaklarını bilerek, önümüzdeki dönemde ilişki ve ittifaklara yönelmek, bu konuda dikkatli olmak olmazsa olmazdır. Türkiye'deki faşist iktidarın Kürt soykırım politikasını en fazla geliştirmek istediği alanlardan biri, kuşkusuz Kuzey Suriye coğrafyası olacaktır. Yine uluslararası emperyal sistemin, Rojava'daki demokratik-özgürlükçü eğilimi tasfiye etme, burayı sistemin yedeği haline getirme temelinde ilkel milliyetçi eğilime açma amacı taşıdığı bilinmektedir. Yıllardır bu yönlü sistemli bir çabanın olduğunu, bunun planlı bir politika dahilinde devam ettirildiğini söylemek mümkündür.

Bu açıdan Kuzey Suriye devrim güçlerinin Demokratik Ulus perspektifi dahilinde toplumsal inşa çalışmalarına yönelmesi, bunun yanında Suriye'nin geri kalanıyla daha aktif bir ilişki içine girmesi önemli olmaktadır. Devrim güçlerinin Suriye'deki diğer muhalefet güçleri başta olmak üzere, eğer kendisini demokratik bir dönüşüme tabi tutarsa rejimle de bir diyalog içerisine girmesi mümkündür . Rojava Özgürlük Güçleri baştan beri demokratik bir Suriye perspektifine bağlı olduklarını, demokratik bir sisteme kavuşması durumunda Suriye'nin bütünlüğünden yana bir tutum sahibi olduklarını deklare etmişlerdir. Bu anlamıyla son dönemlerde gerek rejim tarafından gerek de Kuzey Suriye yönetiminden yapılan açıklamalar anlamlı olup, belli bir değişim ve dönüşüme yol açma potansiyeli taşımaktadır. Kuşkusuz çözüm halkların iradesini kabul temelinde, eşit-özgür bir toplumsal yaşamın örülmesi ve bunun bir sisteme kavuşmasından geçmektedir. Bu açıdan devrim güçlerinin inşaya ağırlık verme temelinde hareket etmeleri, bunun yanında başta rejim olmak üzere ilgili güçlerle demokratik özerklik projesinin kabulü temelinde ilişki içinde olmaları hayatiyet arz etmektedir.

KDP, Türk devletinin işgaline alan açan bir roldedir

Irak'ta da seçimler oldu. Oldukça tartışmalı gelişen seçim süreciyle ilgili yapılan değerlendirmelerin sürdüğü ve kısa zamanda da bir nihayete ermeyeceği görülmektedir. Irak, gerek ABD'nin gerekse de İran'ın hakim olmak istediği bir alan olarak daha uzun bir süre, bu siyasal çalkantılı durumla gidecek gibi görünmektedir. ABD ve İran kadar olmasa da Türkiye'nin de başta Başûrê Kurdistan olmak üzere Irak'a yönelik emperyal bir yaklaşım içinde olduğu, özellikle son yıllarda böyle bir siyasete ağırlık verdiği bilinmektedir. Türkiye'deki neo Osmanlıcı yönetimin düşünsel yapısının bir yansıması olarak, gelişen bu siyasetin başta Kürt toplumu olmak üzere Arapları ve Farsları tehdit ettiği görülmektedir. Irak yönetiminin, yine İran'ın Türk ordusunun Başûrê Kurdistan'a dönük işgal girişimi ardından yaptıkları açıklamaları bu çerçevede okumak mümkündür. Türkiye Kürt soykırımını sürdürme ve bununla birlikte bölgede eski Osmanlı sınırlarına ulaşmak amacıyla tam bir saldırı stratejisine yönelmiş bulunmakta, bu da bölge devletlerini, halkları rahatsız etmektedir.

Bu nokta da başta KDP olmak üzere Başûrê Kurdistanlı güçlerin yaklaşımı, fazlasıyla değerlendirme konusudur. KDP izlediği siyaset biçimiyle adeta Türk devletine alan açan bir roldedir. Açıktan 'böyle bir girişimin içinde değiliz' denilse de, pratikte yaşananlar böyle bir işbirliğini gözler önüne sermektedir. Bradost alanında yaşananlar bunun açık kanıtı olmaktadır. İşgale gelen Türk ordu güçleri KDP alanlarını kullanmışlar, oralarda konaklamışlar, destek almışlar- almaktadırlar. Türk devletinin yakın bir zaman önce Kerkûk'te nasıl bir rol oynadığı, Efrîn'i nasıl işgal ettiği ortadayken, KDP'nin böylesi bir siyaset izlemesi, tarihsel rolün sürdürüldüğüne işaret etmektedir. Yine işgal karşısında YNK ve Goran gibi güçlerin tepkisi istenen düzeyde değildir. Fakat şunu da ifade etmek mümkün ki, Başûrê Kurdistan halkı işgalin karşısındadır ve her vesileyle bunu dile getirmekten çekinmemektedir.

Bilmeliyiz ki, Türk devleti Qendîl operasyonu adı altında Başûrê Kurdistan topraklarını işgal etmek, eğer yapabilirse sınır hattında bir tampon bölge oluşturarak, buralara yerleşmek istemektedir. Ki Türk devletinin belli yetkililerin ağzından, bu amaç açıkça dile gelmiştir. Türk devletinin sınırın sıfır noktasında bulunan Lelîkan'da dahi tutunma sorunu varken, böyle bir iddiada bulunması, önümüzdeki dönemde savaşın artarak süreceğine işaret etmektedir. Türk devletinin bu girişimi ilk değildir. Geçmişte de buna benzer girişimler olmuştur ve başarısızlığa uğramıştır. Bu çabanın da başarısız kalacağı daha şimdiden bellidir fakat bu saldırgan politikanın sadece askeri alanda verilecek mücadele ile geriletilmesinin zor olacağını da bilerek, her alanda etkili bir mücadele yürütmek, özellikle Başûrê Kudistan halkını ayağa kaldırıp, Türk işgaline tavır alan bir pozisyona getirmek oldukça önemlidir.

Önümüzdeki sürecin önemli bir gündemi de Başûrê Kurdistan'da yapılacak seçimlerdir. Irak genel seçimleri gösterdi ki, toplum var olan partilerden rahatsızdır, umudunu kesmiştir. Eğer doğru bir öncülük yapılır, siyasal projeler ile halkın önüne çıkılırsa destek almak mümkündür. Ki Irak seçimlerinde tüm hile ve oyunlara rağmen böylesi çıkışlar yapan hareketler-YENİ NESİL gibi- oldu. o halde bu gerçekliği, siyasal toplumsal zemini güçlü değerlendirip bölge parlamentosu seçimlerine hazırlanmak, ne yapıp edip, parlamentoya demokratik muhalefetin temsilcilerini yerleştirmek temel bir politika olmaktadır. Başûrê Kurdistan halkı son seçimlerde siyaset yapan tüm güçlere önemli bir mesaj verdi ve var olan partilerden yana beklentisi olmadığını ortaya koydu. Sonuçlar gösteriyor ki, halkın sorunlarına çözüm perspektifi ile ortaya çıkan, toplumsal tüm dinamikleri gözeten bir siyasetin başarmasının önünde engel yoktur.

İran bölge siyasetinde etkisini sürdürmektedir. Gerek Irak ve Suriye'de gerek de Yemen'de yaşananlarda İran'ın önemli bir payı vardır. Bunun yanında İran'a yönelik dış kuşatma da devam etmektedir. İran'ın nükleer enerji üretme planı çerçevesinde gelişen ve İran'ı dünyadan giderek daha fazla yalıtan siyasetin önümüzdeki dönemde daha fazla kriz yaratacağı görülmektedir. İran'a dönük dışardan kıskaca alma siyaseti sürmektedir fakat İran'da değişimin iç dinamiklerle olması durumunda sonuç alacağı konusunda da hemen herkes hemfikirdir. Bundan dolayı özel de Rojhilat Kürdistan'ı olmak üzere tüm İran'da tabandan halka dayalı toplumsal mücadelenin geliştirilmesi ihtiyacı güncelliğini korumaktadır.

En önemli konu da Önder Apo üzerinde eşi benzeri görülmemiş tecrit politikasıdır. Türk devleti son aldığı karar ile bugüne kadar uyguladığı politikaya bir yasallık kılıfı uydurmuş ve Önderliğin dış dünya ile bağını tümden koparma yoluna gitmiştir. Önderliğin, Kürdistan başta olmak üzere bölge ve dünya kamuoyu üzerindeki etkisi bilinmektedir. Önder Apo'nun yıllar önce yaptığı tespitler bugün, hayat bulmaktadır. Önder Apo, başta Rojava Devrimi olmak üzere Kürt sorunun çözümüne ilişkin yaklaşımıyla çözüm adresi olduğunu göstermiştir. Son çıkarılan yasa ile fiili olarak uygulanan mutlak tecrit koşulları yasal kılıfa kavuşturulmuştur. Bu yeni durum ve süreçle birlikte Önder Apo'nun durumunu her zamankinden daha fazla gündemde tutmak, sağlık, güvenlik ve özgürlüğü için yürütülen mücadelenin zengin yöntemlerle yükseltilmesi gerekmektedir.

Önderlik üzerindeki tecrit ve baskının kaynağında geliştirmiş olduğu Demokratik, Ekolojik, Kadın Özgürlükçü paradigma olduğu bilinerek Önderliğin özgürlüğü için yapılacak eylemler kadar paradigmanın daha geniş kesimlere ulaştırılması ve her alanda yaşamsallaştırılması mevcut tecride verilecek en etkili cevap olacaktır.

■■■

Önder Apo'nun sağlık, güvenlik ve özgürlüğü için yürütülen mücadelenin zengin yöntemlerle yükseltilmesi gerekmektedir. Önderlik üzerindeki tecrit ve baskının kaynağında geliştirmiş olduğu Demokratik, Ekolojik, Kadın Özgürlükçü paradigma olduğu bilinerek Önderliğin özgürlüğü için yapılacak eylemler kadar paradigmanın daha geniş kesimlere ulaştırılması ve her alanda yaşamsallaştırılması mevcut tecride verilecek en etkili cevap olacaktır.

Zaman

14 Temmuz ruhu ve tarzıyla direnme zamanıdır

Mustafa Karasu

14 Temmuz Direnişi'nin 36. yıl dönümü vesilesiyle büyük şehitlerimiz olan Hayri Durmuş, Kemal Pir, Akif Yılmaz ve Ali Çiçek'i minnetle, saygıyla anıyorum. Onların yol göstericiliği, onların PKK çizgisini ve mücadele tarzını kendi şahıslarında somutlaştırmalarının Özgürlük Mücadelemizi başarıya götüreceğine inanıyorum. 14 Temmuz Büyük Ölüm Orucu tarihi bir olay olduğu gibi bu ölüm orucunda şehit düşen arkadaşlarımız da tarihi kişiliklerdir. Tarihi olaylar ve tarihi kişilikler birilerinin sübjektif değerlendirmeleriyle, ifadeleriyle ortaya çıkmazlar. Tarihi olaylar ve tarihi kişilikler döneminde büyük anlam ifade eden eylemdirler ve büyük anlam ifade eden eylemi yapan kişilerdir. Tarihe geçmek öyle kolay değildir. Her eylem, her kişi tarihe geçmez. Özellikle de olumlu anlamda tarihe geçmek açısından eylemin bunu yapanların bu etkileri eylemin yapıldığı döneminde çok fark etmemeleri de mümkündür. Böyle eylemler de vardır. Öte yandan bazı eylemler de yapıldığı anda çok önemli görülür, tarihi eylem olarak yapılır. Yapanlar bunun bilincinde olur ve zaman geçtikçe bu eylemlerin önemi daha da artar ve etkili hale gelir. Bazı eylemler de vardır ki yapanların çok bilinçli yaptıkları, eylemin anlamının derinliğinin farkına varan, bu nedenle yapıldığı dönemde o eylemin anlamını bilerek toplumu etkilemek, tarihi değiştirmeye çalışmak isteyen, yani yaşarken kendisini tarihi kişilik olarak anlamlandıran eylemler ve bu eylemlerin sahipleri vardır. İşte 14 Temmuz Direnişi böyle bir direniştir. 14 Temmuz Direnişi gerçekten Kemal Pir, Hayri Durmuş, Akif Yılmaz ve Ali Çiçek, yaptıkları eylemin büyüklüğünü bilen, yaratacağı sonuçların farkına varan eylemcilerdir, tarihi kişiliklerdir. Kemal arkadaşın, "altı kişiyle başladık, bugün on altı olduk, yarın on milyonlar olacağız," demesi eyleminin tarihi sonuçlarının ne olduğunun farkında olmasıdır. Hayri'nin "Mezarıma borçlu yazın" demesi de toplum için, tarih için ne anlama geldiğini bilerek söylenmiş sözlerdir. Yine Kemal Pir'in ölüm orucunda ölüme doğru giderken Önder Apo'nun bu mücadeleyi sonuna kadar götüreceğini, zaferle taçlandırmasına inanması da eyleminin nasıl tarihi bir mücadelenin parçası olduğunu, eyleminin büyüklüğünün bilincinde olmasıyla ilgilidir. Bu bakımdan Hayri ve Kemal kişiliğinin, Akif ve Ali kişiliğinin Kürt halkı tarafından, Kürt savaşçıları tarafından, gençleri ve kadınları tarafından çok iyi irdelenmesi gerekmektedir.

olduğu dönemde insanlık için, halklar için, toplum için çok büyük değer ifade etmesi gerekir. Sadece güne değil tarihe damgasını vurması gerekir. Toplumda derin etkiler bırakması gerekir. Yapılan eylemin toplumun karakterinde, kişiliğinde, kimliğinde derin etkiler bırakarak, değişimler yaratması gerekir. Ancak böyle eylemler ve bu eylemi yapan kişiler tarihe geçebilirler. Yoksa yapıldığı zaman belli bir etkisi olan ama sonradan unutulan eylemler ve eylemi yapanların tarihte yeri olmaz. Tarihsel diyoruz; tarihsel demek; çok uzun dönemleri kapsayan bir anlamın ortaya çıkması, bir etkinin ortaya çıkması anlamına gelir. Toplumlar tarafından benimsenen, içselleştirilen ve uzun zaman içinde de anlamlandırılan ve gereklerine göre hareket edilen eylemler olmalı ki ona tarihi eylem diyelim. Bu eylemleri yapan kişiliklere de tarihi kişilikler diyelim.

Tarihsel olayları yapan kişilikler yaptıkları eylemin önemli oranda bilincinde olanlardır. Kuşkusuz tarihte siyasal yaşama, toplumsal yaşama, kültürel yaşama önemli etkide bulunmuş ama

14 Temmuz'u bilince çıkarmak bireyi güçlendirir, toplumu güçlendirir

Toplumu güçlendiren, toplumu toplum yapan, topluma karakter kazandıran, toplumları özgür ve demokratik yaşam mücadelesinin içine sokan kişiliklerin eylemlerinin anlamlarının ne olduğunun bilinmesi açısından gerçekten de dört değerli öncü yoldaşımızın ve onların yaptığı eylemlerin tarihi etkilerinin çok iyi bilince çıkarılması gerekir. Başlı başına 14 Temmuz'u bilince çıkarmak bireyi güçlendirir, toplumu güçlendirir, mücadeleyi güçlendirir. 14 Temmuz Direnişi'ni yapanların kişiliği, karakteri, duyguları, düşünceleri ve anlamları bilincine çıkarıldığında o halkın özgürlük mücadelesi önünde kimse duramaz. Böyle bir halkın yürüttüğü özgürlük mücadelesi mutlaka zafere ulaşır. Çünkü onların kişiliklerinde yenilmezlik vardır. Çünkü onların eylemlerinde yenilmezlik vardır. Onların eylemleri zaten yenilmezliğin ifadesidir. Kişiliklerinin yenilmezliğinin ifadesidir. Böyle yenilmez eylemlikleri anlayan, böyle yenilmez tarihi kişilikleri kavrayan hareketlerin toplumların tabii ki mücadeleleri de zaferle taçlanır ve başarıya gider. Bu bakımdan 14 Temmuz Direnişi şehitleri ne kadar anlatılsa azdır. Onları anladıkça, onları anlattıkça Kürt halkının moral değerleri temel, değerleri güçlenir. Kürt halkı güçlenir, Kürt halkının Özgürlük Mücadelesi güçlenir. Kürt halkı onların eylemleri ve kişiliği şahsında yenilmezliğin şerbetini içerler. Zaten biraz anlaşılması ve temsil edilmesinin özgürlük hareketini nasıl yenilmez kıldığını bugünlere getirdiğini görmekteyiz. Önder Apo, bu şehitleri temsil ettiği için, bu şehitlere bağlı kaldığı için, bu şehitlerin eylemlerini anlamlandırmak ve bu şehitleri yaşatmak istediği için mücadele bugünlere kadar başarıyla gelmiştir, büyük değerler kazanmıştır. Önder Apo, kendisine en büyük güç verenin bu değerler olduğunu, bu şehitler olduğunu, bu tarihi eylemler olduğunu defalarca vurgulamıştır. Kendisinin bunlara sahiplendiğini, bu eylemleri, kişilikleri sahipsiz bırakmadığı için mücadelenin gelişip büyük başarılar elde ettiğini vurgulamıştır.

Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz; 14 Temmuz Direnişi ve 14 Temmuz Direnişi'ni yapan yoldaşlarımız yıllar geçtikçe daha da değer ve anlam kazanmaktadır. Çünkü onların yaptığı tarihi eylemler bir halkı kurtaran eylemlerdir. Bir hareketi kurtaran eylemlerdi. Bu halka, bir harekete ruh kazandıran yeniden ayağa kaldıran eylemlerdir. Bu nedenle tabii ki unutulmayacaktır. Yine 14 Temmuz gibi tarihsel bir eylemde Şehit Zilan'ın eylemidir. Şehit Zilan'ın eylemi de 14 Temmuz direnişçilerinin eylemi kadar değerlidir, aynı tarihsel değerde eylemdir. Çünkü aynı anlamı, aynı tarihsel değerleri ifade etmektedir. Şehit Zilan'ın eylemi de tarihseldir, kişiliği de tarihseldir. Nasıl ki 14 Temmuz Zindan Direnişi, Özgülük Mücadelemizin, halkımızın en zor döneminde yapılmış ve bu temelde de çok önemli sonuçları ortaya çıkarmışsa, ön açıcı olmuşsa Şehit Zilan arkadaş bu eylemiyle de Özgürlük Mücadelesinin zor koşullarında saldırıların en yoğun olduğu, Önder Apo'ya yönelik komplonun gerçekleştirildiği, düşmanın saldırarak yıkacağım, bitireceğim dediği dönemde; sadece düşmanın değil her türlü tasfiyeciliğin de Hareketimize yöneldiği bir dönemde halkına, Özgürlük Hareketine ve Önder Apo'ya sahip çıkmıştır. Bütün saldırılara karşı mücadele duruşunun, halk duruşunun, militan duruşunun eylem anlayışının nasıl olması gerektiğini kişiliğiyle ve yaptığı eylemle ortaya koyarak tasfiyeci saldırılara karşı yeni bir mücadele dönemi başlatmıştır. Yeni bir mücadele anlayışıyla mücadelenin fedaice götürülmesi gerektiği anlayışıyla her türlü saldırıya, tasfiyeciliğe karşı tarihi bir cevap vermiştir.

Toplumu güçlendiren, toplumu toplum yapan, topluma karakter kazandıran, toplumları özgür ve demokratik yaşam mücadelesinin içine sokan kişiliklerin eylemlerinin anlamlarının ne olduğunun bilinmesi açısından gerçekten de dört değerli öncü yoldaşımızın ve onların yaptığı eylemlerin tarihi etkilerinin çok iyi bilince çıkarılması gerekir. Başlı başına 14 Temmuz'u bilince çıkarmak bireyi güçlendirir, toplumu güçlendirir, mücadeleyi güçlendirir. 14 Temmuz Direnişi'ni yapanların kişiliği, karakteri, duyguları, düşünceleri ve anlamları bilincine çıkarıldığında o halkın özgürlük mücadelesi önünde kimse duramaz.

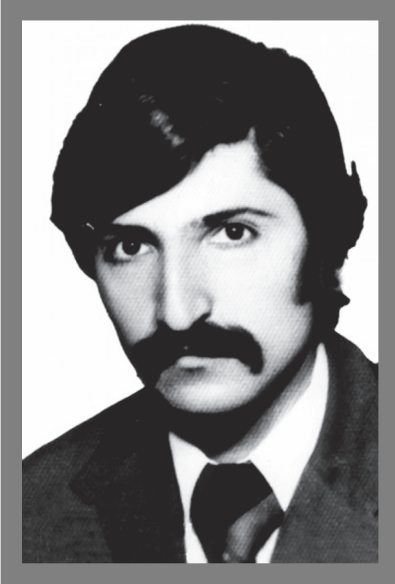
12 Eylül faşizmi tüm devrimci hareketleri tamamen ezdiğini düşünüyordu

Zindan direnişinin tarihi anlamı zaten çok büyüktür. 14 Temmuz Büyük Ölüm Orucu, 14 Temmuz 1982'de Partimizin 12 Eylül faşist darbesi karşısında yurt dışına çıktığı bir dönemde gerçekleşti. Hareketimiz, 12 Eylül öncesi ve 12 Eylül sonrası askeri faşist saldırılarla önemli darbeler almıştı. Hareketimiz gerçekten zor bir dönemi yaşıyordu. Önder Apo 12 Eylül faşizminden sonra Özgürlük Hareketi'nin kadrolarını yurt dışına çekmek zorunda kalmıştı. Oralarda kadroları eğiterek yeniden mücadeleye hazırlamaya çalışıyordu. Ama örgütümüz önemli bir darbe yemişti, yıpranmıştı. Düşman bu nedenden dolayı yurt dışına çıkan Önder Apo'nun etrafındaki kadroları, parti yapısını bir nevi kılıç artıkları olarak tanımlıyordu. Bir yönüyle de gerçekten bunu ifade ediyordu. Çünkü kadro yıpranmıştı, 12 Eylül faşizmi galebe çalmıştı, hakimdi. Bunun getirdiği inançsızlıklar vardı, irade kırılmaları vardı, mücadelenin yeni başlamasından dolayı tecrübe zayıflığının yarattığı sorunlar vardı. Bu yönüyle parti yapısı çok sıkıntılıydı, zorluklar içerisindeydi. Önder Apo büyük bir tempo ve çabayla bu yıpranan parti yapısını yeniden ayağa kaldırmak için yoğun bir tempoyla çalışıyordu. Ancak 12 Eylül baskılarla hakimiyetini kurarak hem Türkiye'de hem de Kürdistan'da sessizliği sağlamıştı. On binlerce insanı zindanlara atmıştı. Amiyane deyimle Kürdistan'da yaprak kıpırdamıyordu, Türkiye'de yaprak kıpırdamıyordu. Türkiye'deki bütün sol gruplar, Kürt grupları ezilmişti, tasfiye edilmişti. Yine belli oranda ayakta kalan, kendini toparlamaya çalışan hareket olarak PKK vardı. Bu yönüyle hemen hemen PKK'nin dışında Kürdistan ve Türkiye'de düşmana karşı mücadele edecek bir hareket kalmamıştı.

Türk devleti içeride sessizliği sağladığı gibi dışarda da uluslararası güçlerin desteğini alıyordu. Çünkü NATO'nun ileri karakoluydu. Türkiye'de bir siyasi, ekonomik, toplumsal kriz vardı. Devrimcilerin susturulması, işçilerin, emekçilerin ve muhalefetin ezilmesiyle birlikte emperyalizm ve NATO ileri karakolunu kendileri açısından belli bir düzeyde güvenli hale getirmişti. Türk devleti de 1982 yılına gelindiğinde

tüm devrimci hareketleri, işçi hareketlerini, gençlik hareketlerini ezdiğini ve hiçbir gücün direnmeyeceğini düşünüyordu. 12 Eylül faşizmi iki yıllık zulümle, baskıyla Türkiye'de her türlü muhalefeti ezdiğini ve Türkiye'yi emperyalistler ve Türk egemen sınıfları için, soykırımcı sömürgecilik için güvenli bir ülke haline getirdiği kanaatindeydi. İnsanları sadece fiziki değil, düşünce düzeyinde de, yürekte de ezdiğini, susturduğunu, düşünemez ve karşı koyamaz hale getirdiğini öngörüyordu.

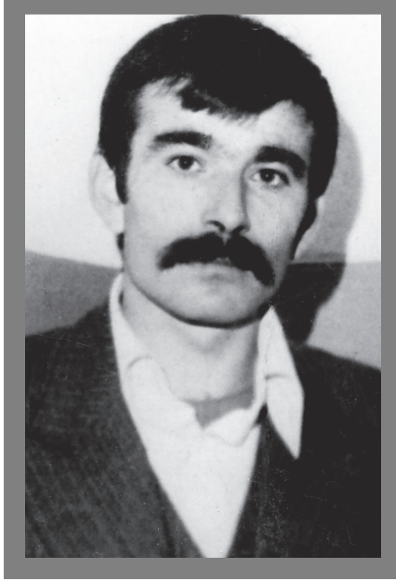
12 Eylül faşizmi Türkiye'de böyle bir toplumsal ve siyasi ortam yarattığı gibi tutsaklar şahsında da hem Kürt Özgürlük Hareketi'nin hem de Türkiye'deki devrimci hareketin iradesini kırmayı hedefliyordu. Tutsaklar şahsında Kürt Özgürlük Hareketi'ni Amed zindanlarının betonlarına gömmek istiyordu. Bu açıdan dışarıda halka, devrimci güçlere saldırarak, ezerek pasifikasyon ortamı yarattığı gibi Kürt halkının özgürlük mücadelesinin önder kadrolarının içinde olduğu, birçok kadronun ve yurtseverin zindana atıldığı Amed Zindanı'nda bunları da ezerek, teslim alarak bu tutsaklar şahsında halkın umudunu da zindanlara gömmek istiyordu. Burada tutsakların tümünü teslim alarak halka, bakın en kabadayılarınız, en fazla mücadele edenleriniz, "Kürt'üz, Kürdistan'ı özgürleştireceğiz" diyenlerin hali budur. "Hepsi teslim oldular, da-

valarından vazgeçtiler; bu nedenle Kürdistan davası, özgürlük mücadelesi, bağımsızlık mücadelesi boştur," biçiminde umutlarını ve iradesini tümden kırmayı hedefleyen bir saldırı yürütüyordu. Diğer taraftan da bu tutsakları pişman ettirerek, iradesini kırarak PKK'yi bitirmek istiyordu. PKK'nin moral değerlerini yerle bir etmek istiyordu. PKK'nin toplumun gözündeki itibarının etkisini tümden bitirmek istiyordu. Çünkü PKK 12 Eylül'den önceki mücadelesiyle toplum tarafından direnişçi, her koşul altında direnecek bir hareket olarak görülüyordu. Zaten PKK'liler de halka giderek Kürt ve Kürdistan'ı özgürleştireceğini söylüyor ve düşmana meydan okuyorlardı. Hiçbir baskının ve zulmün mücadelelerini geriletemeyeceğini ve Kürt halkının özgürlük mücadelesinin önünde engel olamayacağını söyleyerek topluma moral ve güç veriyorlardı. İşte bu karakterdeki ve iddiadaki PKK'nin önder kadrolarını ezerek, sindirerek, teslim alarak onlar şahsında PKK'yi bitirmek istiyorlardı. Böyle bir ağır saldırı vardı zindanda.

14 Temmuz Direnişi başladığı gün sömürgeciliği telaşa düşürmüştür

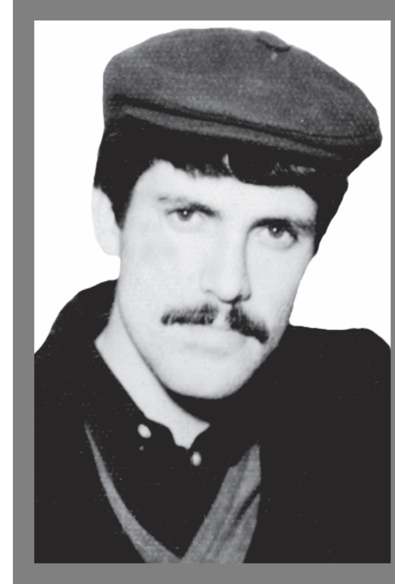
Zindandaki saldırı sadece zindandaki tutsaklara yönelik bir saldırı değildi. Sadece tutsaklara boyun eğdirme, kurallara uydurma değil, onlar şahsında bir halkın umudunu ve geleceğini bitirmek istiyorlardı. Aslında sadece PKK'yi değil Kürt'ü, Kürdistan'ı bu tutsaklar şahsında betonlara gömmek istiyorlardı. İşte böyle çok olumsuz amaçlı bir saldırı karşısında Hayri, Kemal, Akif ve Mazlum şahsında zindan direnişçileri Türk devletinin bu amaçlarını kabul etmeyeceklerini, boşa çıkaracaklarını, kendi şahıslarında hiçbir gücün Kürt halkının umudunu, geleceğini, tarihini ve özgürlük mücadelesini Amed zindanına gömemeyeceğini söylemişlerdir. İsyan etmişlerdir, üzerlerindeki oynanan oyunları kabul etmeyeceklerini, buna karşı direneceklerini söylemişlerdir. PKK'nin özgürlük iradesinin teslim alınamayacağını, Kürt halkının öncülerinin, direnişçilerinin özgürlük iradesinin teslim alınamayacağını ve kırılamayacağını,

soykırımcı sömürgeciliğin bu tutsaklar şahsında başarılı olamayacağını, bırakın başarılı olmasını, bu irade karşısında yenilgiye mahkum olacağını göstermişlerdir. Bunun için 14 Temmuz eylemine girmişlerdir.

14 Temmuz eylemi başladığında cezaevi iç güvenlik amiri ve işkence sistemini yöneten Esat Oktay bu eylemin sonuçlarının farkındadır. O da Kemal'in, Hayri'nin ne kadar kararlı olduğunu bilmektedir. Onların bir eyleme başladığında bırakmayacaklarının bilincindedir. Çünkü 1981'de 45 gün süren ve PKK'nin ilk gençlik önderlerinden Ali Erek'in şehit düştüğü ölüm orucu yapılmıştır. Ama bazı sözler vererek bu eylemi bıraktıran Diyarbakır zindanının İç Güvenlik Amiri Esat Oktay Hayri'nin, Kemal'in ve arkadaşlarının bu direnişi bırakmayacaklarını görerek telaşa kapılmıştır, korkmuştur. Kendileri bu tutsaklar şahsında Kürt halkının geleceğini yok etmek isterlerken, halkın umudunu kırmak isterlerken, PKK'yi zindanlara gömmek isterlerken tutsaklar şahsında PKK'nin yenilemeyeceğini, Kürt halkının umudunun kırılamayacağını ve Kürt halkının geleceğinin karartılamayacağının gösterileceğini görmeleri daha 14 Temmuz Direnişi'nin başladığı gün soykırımcı sömürgeciliği, onların zindandaki temsilcilerini telaşa düşürmüştür. Bu nedenle Kemal'e, "bırak başarısız olursanız daha kötü olur," dediğinde, Kemal, Esat Oktay'a "bu direniş sonuna kadar devam edecek, bu direnişin sonunun ne olacağını hep birlikte göreceğiz," diyerek Esat Oktay'a tarihi bir şamar vurmuştur.

14 Temmuz Direnişi bu kararlılıkla başlamış, düşmanın bütün baskılarına, saldırılarına, oyunlarına ve direnişi bıraktırmak için her türlü yol ve yöntemi denemesine rağmen direnişi sonuna kadar kararlılıkla götürmüşlerdir. 14 Temmuz Direnişi baştaki kararlığı neyse sonuna kadar da öyle sürmüş ve dört arkadaşın şahadetiyle sonuçlanmıştır. Kemal Pir direnişe başladıktan sonra ölüm orucu içinde "Oh be, özgürlük ne kadar güzeldir" demiş ve yine 14 Temmuz Direnişi döneminde "Bu düşmana bir kazık çaktık, çıkarabilirse çıkarsın" diyerek bu eylemin tarihi sonuçlarını daha eylem sürerken ortaya koymuştur. Zaten bu eylemin büyüklüğü, tarihi sonuçları, etkileri o kadar fazla olmuş, 12 Eylül faşizminin bütün politikalarını o düzeyde boşa çıkarmıştır ki, 14 Temmuz bitmeden 14 Temmuz sonuçlarını gören soykırımcı sömürgecilik, Esat Oktay'ı görevden almıştır. Böylelikle 12 Eylül faşizmi 14 Temmuz şahsında yenilgisini kabul etmiştir. Eylemin başarısını kabul etmiştir. En fazla güvendiği, en önemli görevi verdiği Esat Oktay'ın 14 Temmuz Direnişi içinde görevden alınması 12 Eylül faşizminin bu tutsaklar ve direnişçiler şahsında PKK'ye karşı ideolojik yenilgisinin ifadesidir. 14 Temmuz 12 Eylül faşizmini ideolojik yenilgiye uğratmıştır. 12 Eylül faşizminin PKK karşısında, Kürt halkının özgürlük mücadelesi karşısında başarı elde edemeyeceğini ortaya koymuştur. Bu çok tarihi bir eylemdir. 12 Eylül faşizmi askeri darbe yaparak iktidara gelip, Kürt halkının iradesini kırıp soykırımı tamamlamak isterken, Türkiyeli devrimcilerin iradesini kırıp, Türkiye'de bir daha emperyalizme, kapitalizme ve emperyalizm işbirlikçisi Türk devletine karşı hiçbir devrimci hareketi mücadele edemez hale getirmek isterken; daha 1982 12 Eylül'ün ikinci yılında Amed zindanında böyle bir tarihi eylemle 12 Eylül'ün faşizminin ideolojik yenilgiye uğratılması 12 Eylül'ü çökertmiştir. Çünkü

bir hareket, bir saldırı, bir politika, bir strateji, bir düşünce ideolojik yenilgiye uğratıldıktan sonra artık hiçbir askeri güç, hiçbir siyasi güç, hiçbir örgütlenme, hiçbir saldırı, hiçbir restorasyon, hiçbir şey onu kurtaramaz, kurtarması mümkün değildir. İşte bu nedenle soykırımcı sömürgecilik 12 Eylül faşizmi koşullarında PKK'ye, PKK'nin Önder kadroları şahsında Kürt Özgürlük Hareketi'ne, Kürt halkının özgürlük mücadelesine yenilmiştir. Bu gerçeğin çok iyi görülmesi ve iyi anlaşılması gerekir.

12 Eylül faşizmi sıradan bir saldırı değildi. Kürt halkının iradesini kırıp Kürt'ün soykırımını tamamlamak istiyordu. Gerçekten de eğer 12 Eylül faşizminin önünde durulmasaydı, 12 Eylül faşizmine karşı 14 Temmuz direnişçileri şahsında böyle bir tarihi direniş ortaya konulmasaydı, 12 Eylül faşizminin Kürdistan'da ve Türkiye'de tüm devrimci hareketleri ezip, Kürt'ü soykırıma uğratma politikası durdurulamazdı, önüne geçilemezdi. Kürt ve Kürdistan daha o yıllarda unutulur, tümden soykırıma tabi tutulurdu. Fiziki soykırım yanında, beyaz soykırım da hızlandırılarak Kürt bitirilmek istenirdi. 12 Eylül'ün planı, projesi ve esas hedefi buydu. Esas olarak da Kürt halkının özgürlük mücadelesinin gelişmesinden korkarak askeri darbe yapmışlardı. Ama 14 Temmuz direnişçileri Hayri, Kemal, Akif ve Ali kendi şahıslarında 12 Eylül karşısında PKK'yi ve Kürt halkını zafere götürmüşlerdir. Kürt halkının geleceğini güvenceye almışlardır. 14 Temmuz'un tarihi açısından ne anlam ifade ettiği söylenirse en başta da yarattığı bu önemli sonucu görmek gerekiyor.

'14 Temmuz PKK'nin ruhudur, özüdür'

14 Temmuz'un en büyük anlamlı ifadesiyse Önder Apo'nun ifade ettiği gibi, '14 Temmuz, PKK'nin ruhudur, özüdür'. 14 Temmuz'un 12 Eylül faşizmini ideolojik ve tarihsel olarak yenilgiye uğratması yanında 12 Eylül faşizmine karşı gösterilen bu büyük direniş 14 Temmuz şahsında soykırımcı sömürgeciliği yenilgiye uğratacak, onun her türlü saldırısını boşa çıkaracak Kürdistan devriminin tarzını ortaya çıkar-

mıştır. 14 Temmuz'un yarattığı en büyük değer Kürdistan devriminin tarzını ortaya çıkarmasıdır. Bir devrimin, bir hareketin ve bir toplum mücadelesinin başarı tarzının ortaya çıkarılması en büyük değerdir. Bir devrimin başarı tarzı ortaya çıkarıldıktan sonra onu yenilgiye uğratmak mümkün değildir. 14 Temmuz, Kürdistan devriminin tarzını ortaya çıkarmıştır. Bu nedir? Bu da Kürdistan gerçeğinde somutlaşan ve Kürdistan gerçeğinde olması gereken mücadele tarzıdır, devrim tarzıdır. Kürdistan devrimi dünyanın en zor devrimidir. Kürtler, dünyanın en zor coğrafyasında yaşayan bir halktır. Tarihteki ilk uygarlıkların, ilk büyük devletlerin kurulduğu coğrafyanın tam da ortasındadır. Fars, Arap, Türk egemenliklerinin ortasında yaşayan bir halktır. Her türlü despot ve devlet geleneğinin, sömürgeci ve baskıcı geleneğin var olduğu bir coğrafyanın tam da göbeğinde yer almaktadır. Öte yandan Ortadoğu günümüzde, son 200-300 yılda -tarihte de öyleydi- dünya dengelerinin kurulduğu bir coğrafyadadır. Dünya dengelerinin kurulduğu ve despot devletlerin ve soykırımcı güçlerin bulunduğu bu coğrafyada özgürlük mücadelesini yürütmek başarıya götürmek kolay değildir. Bunun için en zor koşullarda direnecek, başaracak bir tarza ihtiyacı vardır. Zor koşullarda direnmenin, direnip başarmanın tarzı ortaya çıkarılmadan Kürdistan'da özgürlük mücadelesi verilip başarıya götürülemez. Kürt halkı, Kürdistan halkı özgürleştirilemez. Bu bakımdan en zor koşullarda mücadele edip, bu mücadeleyi başarıya götürecek bir tarza ihtiyaç vardır. İşte bunu 14 Temmuz direnişçiliği ortaya çıkarmıştır. Koşullar ne kadar zor olursa olsun direnilip başarılacağını 14 Temmuz direnişçileri ortaya koymuştur. En zor koşullarda direnip başarmanın tarzını ortaya çıkarmışlardır. En zor dönemde direnip başarmanın militanlığını ortaya çıkarmışlardır. Bu eylem tarzını, bu mücadele tarzını, bu mücadele tarzını yürütecek kişiliğin karakterinin ne olması gerektiğini 14 Temmuz direnişçiliği ortaya koymuştur. Bu açıdan 14 Temmuz direnişçileri, Kürdistan devriminin ve Kürdistan halkının özgür ve demokratik yaşamının en temel ihtiyacı olan Kürdistan devriminin tarzını yaratmışlardır. Yani zor koşullarda direnip başarmanın tarzını ortaya çıkarmıştır. Bundan daha değerli bir şey olamaz.

14 Temmuz'u değerlendirirken, 14 Temmuz'un tarihsel anlamını ortaya koyarken en büyük anlamının ve değerinin bu olduğunu görmek gerekiyor. Eğer bugün PKK, Kürt Özgürlük Hareketi sonuna kadar direniyorsa, yenilmiyorsa bunu sağlatan 14 Temmuz'un tarzıdır, 14 Temmuz'un yarattığı en zor koşullarda direnip başarmanın tarzının ortaya çıkarılmasıdır. Kürt halkının özgürlük mücadelesi niye yenilmiyor, PKK niye yenilmiyor sorusunun cevabı buradadır. Tüm Kürt düşmanları da PKK'nin neden yenilmediğini merak ediyor. Bu kadar saldırıya ve her türlü baskıya rağmen PKK neden yenilmiyor, neden ayakta kalıyor, bunu merak ediyorlar ve şaşırıyorlar. İşte onlarda bu şaşkınlığı yaratan 14 Temmuz'un ortaya çıkardığı en zor koşullarda direnip, başarmanın tarzı olan Kürdistan devriminin tarzıdır, bu tarzın yaratılmış olması ve onlarca yıldır pratikleştirilmesidir.

14 Temmuz Direnişi'nin tarihi anlamlarından birini de Önder Apo en açık biçimde ifade etmiştir. Önder Apo, PKK'nin en zor döneminde, PKK'yi ve kendisini en iyi anlayanların 14 Temmuz direnişçileri olduğunu vurgulamıştır. 14 Temmuz direnişçilerinin olduğu dönem Türk devletinin Kürdistan'da tam hakim olduğu, artık Kürdistan'da hiç kimsenin mücadele yürütmeyeceğini, bir daha mücadeleyi düşünemeyeceğini sandıkları bir dönemdir. Kendilerine göre artık hiç bir gücün karşılarında durmayacağı bir Türkiye ve Kürdistan yarattıklarını düşünüyorlardı. İşte bu dönemde Önder Apo, yurt dışına çıkan kadroları eğitip, yeniden mücadeleye sevk etme çabası içinde bulunuyordu. Ancak Önder Apo'nun yürüttüğü çabalar dönemi örgütün de ciddi sıkıntılar ve zorluklar yaşadığı dönemdir. Çünkü geriye çekilen örgüt ve kadro yapısı yıpranmıştı. 12 Eylül faşizminin bu kadar baskın olduğu, her yere hakim olduğu bir dönemde inançsızlık ortaya çıkmıştı. Bu baskı ortamında bazıları "Artık mücadele edilemez, mücadele etmek zordur, uzun yıllar beklemek gerekiyor, şu anda mücadeleyi düşünmek doğru değildir, akıl karı değildir; Hakkari sınırından bir metre bile içeri geçilemez, hemen imha olunur" biçiminde Önder Apo'nun çabalarını boşa çıkaran mücadeleyi geriye çeken yılgın, tasfiyeci eğilimler bulunmaktadır. Yine artık uzun süre mücadele edilemez, denilerek örgütü Avrupa'ya çekmek isteyen, Avrupa'da mülteci haline getirmek isteyen anlayışlar vardır.

14 Temmuz Direnişi, 12 Eylül'ü ideolojik yenilgiye uğratmıştır

Önder Apo ve arkadaşları, örgüt ve kadro yapısını eğiterek, örgütleyerek, bilinçlendirerek iradelerini, inançlarını güçlendirerek, özgüven kazandırarak yeniden ayağa kaldırarak mücadele eder hale getirmek isterken, Parti içinde emperyalist güçlerin, düşman güçlerinin yoğun baskısı altında, 12 Eylül faşizminin saldırıları altında korkan, yılan, inançsızlaşan, bir daha mücadele edemeyeceğini söyleyen ve bunu da örgüt içine yansıtan ve Önder Apo'nun çabalarını boşa çıkartan eğilimler bulunmaktadır. Bu yıllar gerçekten de zor yıllardır. Lenin de yenilgi yıllarını yaman yıllar, zor yıllar olarak değerlendirmiştir. 1905'teki Rus demokratik devrim bastırıldıktan sonraki yılları uzun, zor ve yaman yıllar olarak değerlendirmiştir.

12 Eylül faşizmi koşullarında geriye

çekilen PKK kadro yapısının durumu bu haldedir. Önder Apo için, PKK için gerçekten de zor ve yaman yıllardır bu yıllar. İşte tam da Önder Apo'nun çabalarını yoğunlaştırdığı ama buna karşı bir direncin de olduğu böyle bir dönemde 14 Temmuz direnişçiliği 12 Eylül faşizmine karşı direniş ortaya koyarak, 12 Eylül faşizmini yenilgiye uğratarak, en zor koşullarda mücadele edip bu zaferi ortaya çıkararak, Önder Apo'nun çabalarına en büyük desteği vermişlerdir. 14 Temmuz direnişçileri, zindanda yürekleri dışında başka hiçbir mücadele aracı, imkanı bulunmayan tutsakların 12 eylül faşizminin saldırılarını inançlarıyla, iradeleriyle, duygularıyla, düşünce ve ideolojileriyle yenilgiye uğratmaları hareketi ve halkı çok olumlu etkileyen sonuçlar doğurmuştur. Tasfiyeciliğin artık direnilemez, mücadele edilemez, koşullar zordur dediği bir dönemde en zor koşullarda direnilmesi ve başarılması örgüte dayatılan tasfiyeciliğe karşı en büyük darbe olmuştur. Bu tasfiyeciliğe karşı en zor koşullarda direnilir, başarılabilir denilmiştir. Tasfiyeciliğin duyguları, tezleri yerle bir edilmiş ve en büyük darbe vurulmuştur. Tasfiyecilik örgüte mülteci olmayı dayatırken, Hakkari'den içeri girilmez derken 14 Temmuz direnişçiliği, 14 Temmuz şahadetleri ülkeye dönüş yorlarsa biz de mücadele edebiliriz, başarıya götürebiliriz inancı ortaya çıkmıştır. Nitekim zindanda baskı altında bunalan ve bir kısmı yıkılan kadrolar 14 Temmuz direnişiyle birlikte kendine gelmiş, kendini örgütlemiş ve zindandaki direnişi daha fazla yükseltmişlerdir. Yine "eğer PKK kadroları zindanda en zor koşullarda direniyorsa, mücadele ediyorsa her zaman mücadele ederler ve direnirler" diyerek halkın PKK'ye, Önderliğe inancı daha da yükselmiştir. Yine tabii ki, 'Parti kadroları; önder kadrolar bu kadar direniyorsa, kendilerini feda ediyorlarsa hiçbir imkanlarının, araçlarının, silahlarının olmadığı bir ortamda böyle bir direniş gerçekleştiriyorlarsa bizler Kürdistan'ın özgür dağlarında her türlü imkanla daha iyi mücadele veririz" anlayışına girmişler, inançları bu yönüyle daha da güçlenmiştir. Bu açıdan da 14 Temmuz direnişçiliği, tasfiyeciliğe en büyük darbe, Önderliğin çabalarına en büyük destek ve ülkeye dönüp mücadele etme çağrısı olmuştur.

Kürdistan'da hiçbir şey kolay yaratılamaz

14 Temmuz Direnişi'nin yaratılmasında rol oynayan çok önemli etkenler vardır. Bunun en başında Önderliğin ilk çıkışından itibaren yoldaşlarına, arkadaşlarına, bütün örgüt, parti yapısına verdiği bir anlayış vardır. daşlarına ve örgüte vermesidir. Bu yönüyle aslında 14 Temmuz Önder Apo'nun ortaya koyduğu zor koşullarda direnerek başarma tarzının en zor koşullarda pratikleşmesidir. En zor koşullarda pratikleştirilerek başarıya ulaştırılmasıdır.

Önder Apo bir düşünce ortaya koymuştur, bir çizgi ortaya koymuştur, ancak zor koşullarda direnilirse Kürdistan'da başarılı olunur demiştir. Bunun için Kürdistan'da kolay yollarla mücadele edip başarılar elde edileceğini, kolay yolarla bir şeyler kazanılacağını düşünen kişilere, örgütlere, gruplara ve yapılara ağır eleştiriler geliştirmiştir. Kürdistan'da Apocular çıktığı zaman da bazı gruplar vardı. Ama bunlar teslimiyetçidir, milliyetçidir, işbirlikçidir. En zor koşullarda mücadeleyi göze alan hareketler değildir. Zor koşulları göze almayan, bu nedenle de işbirlikçi ve teslimiyetçi karakter taşıyan grup ve kişilerdir. Önder Apo bunlarla Kürdistan'da yaprak kıpırdamaz demiştir. Bunlarla Kürt halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesi verilemez demiştir. Aksine bunların var olduğu ortamda Kürtler soykırıma uğrar demiştir. Bunların zihniyeti, bunların mücadele anlayışı Kürtleri soykırıma uğratma, soykırıma uğratmasına zemin yaratma, Kürtlüğü böyle soykırıma uğrayacak biçimde şekillendirme olarak değer-

14 Temmuz Direnişi'ni mümkün kılan Apocu bilinçtir, ideolojidir

Şunu da özellikle vurgulamak gerekiyor; bir direnişi büyük kılan inançtır, ideolojidir. İdeolojik derinlik olmadan, inanç ve bilinç derinliği olmadan zorluklar karşısında direnmek mümkün değildir. Zorluklar karşısında kuru kabadayılıkla direnilemez. Şöyle direnirim, şöyle vururum, şöyle kırarım diyerek zorluklar karşısında direnilemez. Zorluklar karşısında sözde kabadayılıklar, söylemlerle direnmek mümkün değildir. Zorluklar karşısında direnmeyi sağlatan ideolojidir, inançtır, bilinçtir. Bu bakımdan Önder Apo'nun her zaman başarıyı ideolojide gören anlayışı, yaklaşımı bu başarıyı ve direnişi ortaya çıkarmıştır. Bu direnişi yaratan en temel etken ideolojideki, inançtaki ve bilinçteki derinliktir. Bu olmadan Amed'in o zor koşullarında kimse direnemezdi, o zorluklara katlanamazdı. O zorluklara eğer bir katlanma varsa, güçlü katlanılmışsa bunu sağlatan ideolojidir, bilinçtir, inançtır. Bunun altını özellikle vurgulamak ve çizmek gerekiyor. İdeolojik gerilikler ve yüzeysellikler, ideolojide sığlıklar direniş ortaya çıkarmaz. İdeolojik olmayan hareketler, ideolojide, inançta ve bilinçte derinleşmeyen hareketler, kişiler direnemezler. Direnişi sağlatan bunlar ideoloji insanlarıydı. İdeolojik derinlilikleri, bilinç derinlilikleri vardı. Buna dayanan da büyük inançları vardı. Bu nedenle de zorluklar onları yıldıramadı. Aksine zorlukları bilince çıkararak, bu zorlukların neden yapıldığını görerek, bu baskının amacını görerek buna karşı daha büyük öfke ve tepki duydular. Onların uğursuz amaçlarının büyüklüğünü görerek büyük direniş ortaya koydular. Ama bunu da ortaya çıkaran kesinlikle ideolojidir, bilinç derinliğidir ve bunun yarattığı inançtır.

İdeoloji, bilinç ve inanç toplumsaldır

Kuşkusuz ideolojik derinlik de, bilinç de, inanç da şunun için vardır; halk için, toplum için ve halka bağlılık için vardır. Topluma bağlılık için vardır. İdeolojiler, inançlar toplum içindir, bireylerin kendisine ait değildir. Bireysel ideoloji, bireysel inançlar ve bireysel değerler yoktur. Bireycilik en zayıf durumu ifade eder. Bireycilikte değer yoktur, değer ifade etmediği içinde bireyler zayıftır. Bu bakımdan bu büyük direnişi sağlatan bu ideolojik derinliğin, bilinç derinliğin yarattığı halka bağlılıktır. Ya da halka çok bağlı olduğu için bu kadar ideolojik derinlik, bu kadar bilinç ve bu kadar inanç vardır. Bunlarla halk özgürleştirilmek isteniyor, toplum özgürleştirilmek isteniyor, toplum güzelleştirilmek isteniyor, toplum üzerindeki baskı kaldırılmak isteniyor. Çünkü birey toplumuyla vardır. Toplum özgürse kendisi özgürdür, toplum anlamlıysa kendisi anlamlıdır. İdeoloji, bilinç ve inanç toplumsaldır. Bu yönüyle de halka büyük bir bağlılık vardır. Halka bağlılık olmasa bu direniş gerçekleşmezdi. Bu nedenle Hayri ölüm orucunda şahadete giderken "Mezarıma borçlu yazın" demiştir. Halkıma borçlu yazın, demek büyük ideolojik ve bilinç derinliği, büyük inancı ifade etmektedir. Bu direniş nasıl başarıya ulaştı, bunu da iyi anlamak gerekir.

14 Temmuz Büyük Ölüm Orucu'nu başarıya ulaşmasını sağlayan diğer bir etken de düşmanın çok uğursuz bir politika ve amaç gütmesidir. Çünkü düşman tutsaklar şahsında PKK'yi zindanın betonlarına gömmek, Kürt halkının iradesini kırmak ve geleceğini karartmayı hedefliyordu. PKK'nin bu direnişte şehit düşen önder kadroları bu uğursuz politikayı ve amacı bildikleri için onlar da böyle bir amacı boşa çıkaracak büyük bir irade ve direniş ortaya koyma gereğinin derin bilincine varmışlardır. Böyle kapsamlı ve tarihsel düşünüş düşmanı boşa çıkarıp yenilgiye uğratma, partiye ve halka büyük güç katacak eylemi yapma kararlılığı ve iradesini ortaya çıkarmıştır.

Bu direniş büyük coşkuyla yapıldı. Büyük inançla yapıldı. Arkadaşlarımız

Zindandaki saldırı sadece zindandaki tutsaklara yönelik bir saldırı değildi. Sadece tutsaklara boyun eğdirme, kurallara uydurma değil, onlar şahsında bir halkın umudunu ve geleceğini bitirmek istiyorlardı. Aslında sadece PKK'yi değil Kürt'ü, Kürdistan'ı bu tutsaklar şahsında betonlara gömmek istiyorlardı. İşte böyle çok olumsuz amaçlı bir saldırı karşısında Hayri, Kemal, Akif ve Mazlum şahsında zindan direnişçileri Türk devletinin bu amaçlarını kabul etmeyeceklerini, boşa çıkaracaklarını, kendi şahıslarında hiçbir gücün Kürt halkının umudunu, geleceğini, tarihini ve özgürlük mücadelesini Amed zindanına gömemeyeceğini söylemişlerdir.

çağrısı olmuştur. Zaten Önder Apo da bu dönemdeki çabalarıyla, bu dönemde gerçekleşen 2. Kongre'yle Partiyi, parti militanlarını ülkeye taşırma kararı almıştır. Militanları ülkeye taşırma çabası içindedir. İşte tam da böyle bir dönemde 14 Temmuz direnişçiliği tasfiyeciliğe son darbeyi vurarak Önder Apo'nun kadroyu, örgütü mücadeleye sevk eden, ülkeye taşıyan çabalara en büyük desteği vermiştir. 14 Temmuz direnişçiliği tasfiyeciliğin tasfiyesinde Önder Apo'ya, partiye en büyük desteği sunmuştur. Böylelikle Önder Apo'nun partiyi, örgütü yeniden mücadele eder hale getirme çabaları büyük bir destek görmüş, militanlar ülkeye taşınmış ve bu temelde 15 Ağustos Hamlesi başlatılmıştır. 14 Temmuz direnişçiliğini değerlendirirken tarihi önemlerini ortaya koyarken o dönemde Parti'ye, Önder Apo'nun çabalarına en büyük destek veren bir adım ve bir direniş olduğunu da görmek, anlamak ve bilince çıkarmak gerekmektedir.

Zaten 14 Temmuz Direnişi'yle hem Parti'de, hem halkta, hem de bütün Kürtlerde büyük bir inanç tazelenmesi, irade güçlenmesi ortaya çıkmıştır. Öyle ki hem cezaevinde, hem halkta, hem de örgüt militanlarında Parti'nin en değerleri kadroları en zor koşullarında direniyor, yaşamlarını ortaya koyuyorlarsa ve bu direnişi başarıya götürü-

Bu da şudur; Kürdistan devrimi zordur, Kürdistan koşulları zordur, Kürdistan'da mücadele etmek kolay değildir. Kürdistan'da özgürlük ve demokrasi mücadelesi vermek isteyenlerin en zor koşullara katlanması gerekir. Kürdistan'da hiçbir şey kolay yaratılamaz, zorluklarla mücadelelerle yaratılabilir. Eğer bu göze alınıyorsa bu mücadeleye katılım gösterilir. Yoksa daha baştan bu mücadele içine girilmesin demiştir. Önder Apo daha ilk sözcüğünde itibaren Kürdistan devriminin zorluklarını ortaya koymuştur. Bu yönüyle Önder Apo hiç kimseye kolay mücadele vaat etmemiştir ve öngörmemiştir. Özellikle Kürdistan devriminin zorluklarını anlatmıştır. Ortadoğu'nun zorlukları anlatılmıştır. Düşmanın zalimliği, soykırımcı karakteri anlatılmıştır. Tüm bunlar Apoculuğun militanlığının karakterini ortaya çıkarmıştır. Apoculuk daha baştan itibaren iğneyle kuyu kazar gibi zor koşullarda mücadeleyle kazanmanın tarzını yaratmaya başlamıştır. Eğer Amed zindanında en zor koşullarda mücadele edilip başarılmışsa, en zor koşullarda düşmana karşı direnilmişse bunu Önder Apo'nun daha ilk cümlesinden itibaren ortaya koyduğu Kürdistan devriminin zorluklarıdır, düşmanın zalimliğidir; zor koşullarda mücadele edilip başarmak gerektiği anlayışını kadrolara, arka- lendirmiş ve çok ağır eleştiriler getirmiştir. Ve onlara ağır eleştiriler getirirken de alternatifinin zor koşullarda mücadele ederek başarmanın tarzını yaratacak, oturtacak bir örgüt ve mücadele gerektiğini, ancak böyle bir mücadele anlayışının başarılı olacağını ortaya koymuştur. İşte Önder Apo'nun verdiği bu düşünce, bu mücadele tarzı Amed zindanının en zor koşullarında pratikleşmiştir. Bu yönüyle 14 Temmuz direnişçiliği Amed'in zor koşullardaki direnişin başarılı olmasını sağlayan tabii ki Önder Apo'nun zihniyeti ve tarzıdır. Bunun özellikle bilinmesi gerekiyor. Önder Apo'nun ilk çıkışından itibaren söylediklerini bilince çıkaran ve bu temelde Önderliğe bağlanan, inanan, Önderliğe böyle yoldaş olan arkadaşlar, yani Önderlikle en zor koşullarda mücadele etmeyi göze alarak yoldaşlık yapan bu yoldaşlar, Önder Apo'ya bağlılığın gereği zindanın en zor koşullarında direnmişlerdir. Bu Parti'ye, yoldaşlığa, arkadaşlığa bağlılığın, Önderliğe verilen sözün sonucudur. Bu arkadaşlar koşullar ne kadar zor olursa olsun, düşman ne kadar saldırırsa saldırsın en zor koşullarda, düşmanın en ağır saldırılarında yoldaş olacağız, yan yana olacağız, birlikte olacağız, ortak mücadele vereceğiz, sözünü Önder Apo'ya vermişlerdir. Bu sözü de Amed zindanının en zor koşullarında tutmuşlardır.

silah değildir, para değildir. Direnişi sağlatan şu veya bu devletin, bu gücün desteği değildir. Direnişleri büyük kılan, büyük direnişleri ve mücadeleyi ortaya çıkaran kesinlikle ideolojik derinliktir, ideolojik doğrultudur, bilinçtir ve bunun getirdiği inançtır. Bunlar olmadan bireyler direnemez, bunlar olmadan topluluklar direnilemez, bunlar olmadan özgürlük hareketleri, örgütler direnemez. Bu bakımdan eğer direnişçi bir örgüt yaratılmak isteniyorsa en zor koşullarda direnecek bireyler, örgütler ortaya çıkarılmak isteniyorsa o zaman ideolojik çalışmanın derinleştirilmesi, yoğunlaştırılması gerekiyor. İşte bu yönüyle PKK'nin önder kadrolarında ideolojik derinlik vardı. İdeolojik derinlikleri ve karakterleri güçlüydü, ideolojik kadrolardı. Kemal'de böyleydi, Mazlum'da böyleydi, Hayri'de böyleydi. Bu önder kadrolar arkadaşlarına ideolojik doğrultu veriyorlardı. Mazlum bir ideoloji, ilke adamıydı. Önder Apo, "Mazlum ideolojimizin hamurudur, parti Mazlum'dur" demiştir. Mazlum'un yanında ideoloji dışı konuşulamazdı, ideoloji dışı yaşanılamazdı. İdeoloji dışı bir duruş gösterilemezdi. Ve ideolojiye dayanarak da direnişçiler en kararlı duruş gösterirdi. Kemal'in yanında, Hayri'nin yanında iradesiz olmak mümkün müdür? İnançsız olmak mümkün müdür? Dirençsiz olmak mümkün müdür? Çünkü

şahadete yaklaştıkça daha moralli ve daha rahat oldular. Şehadet yaklaştıkça gönülleri huzurla doldu. Halka, topluma, partiye ve yoldaşlarına karşı sorumluluklarını yerine getirmenin huzuruyla şahadete gittiler. Şahadete en yaklaştıkları an en mutlu oldukları andı. İşte inanç, dava adamı budur, topluma bağlılık, halka bağlılık budur. Yoldaşlarına, ülkeye bağlılık budur. Şahadete giderken en moralli olmak, tarihi kişiliktir, en değerli kişilik olmaktır. Bir halk için, toplum için yaşamını verirken en yüksek düzeyde moralli olmak kadar değerli bir duruş, değerli bir kişilik olabilir mi? Bu yönüyle tabii ki tarihi kişiliklerdir. Bu yönüyle tabii ki Kürt halkı açısından ölümsüzdürler. Çünkü bu direnişi yaratan, böyle bir büyük direnişe sevk eden bunların büyük kişilikleridir, büyük karakterleridir. Bu gerçeğin de özellikle bilinmesinde, bilince çıkarılmasında fayda var.

“Büyük balığın da kılçığı büyük olur, boğazda kalır”

Bu direniş olmasaydı, onun ortaya çıkardığı sonuçlar dikkate alındığında ne gibi olumsuzluklar ortaya çıkarır, bu da görülür. En başta da zindanda büyük bir teslimiyet ve yenilgi yaşanırdı. Düşmanın zindanlar şahsında halkın özgürlük umudunu kırma, zindan şahsında PKK'yi betonlara gömme amacında önemli bir adım atmış olurlardı. Eğer PKK'nin önder kadroları, PKK'nin kadroları teslim alınsaydı Kürdistan toplumunda çok büyük çöküntü olurdu. PKK kadroları içinde çok büyük moral bozukluğu yaratırdı. Çünkü 14 Temmuz'dan önce soykırımcı Türk devleti bütün kadroları itirafçılaştırma, pişman haline getirme baskısı yürütüyordu. Nitekim 14 Temmuz'dan önce yüzden fazla itirafçı ve pişman olan kişilikler ortaya çıkmıştı. Mahkemede kalkıp itiraf ediyorlardı. Kürt, Kürdistan yoktur, kandırıldık diyorlardı. Böyle bir yaklaşım gösteriyorlardı. Düşman bütün kadroları bu hale getirmek istiyordu. Nitekim bir gün Esat Oktay Yıldıran, Kemal'e bir kadronun ismini vererek, o da itiraf etti artık sıra büyüklere geldi, diyor. Kemal'e, sıra sizlere, partinin öncü kadrolarına geldi, dediğinde Kemal de düşmanın amacını görerek büyük bir öfkeyle “Büyük balığında kılçığı büyük olur, boğazda kalır” demiştir. Amaç gerçekten de bütün parti kadrolarını itirafçılaştırmaktı. Böyle bir durumun nelere yol açacağını kestirmek zor değildir. Böyle bir durumda halk artık kime inanacaktı? En büyük iddiada bulunan, en büyük militan olduğunu söyleyenler eğer bu duruma düşürülürse artık kimin sözüne inanılırdı. Düşman bu durumda “Bakın size en büyük söz verenler, en büyük kabadayılık yapanlar, en yiğitleri bu hale geldi, artık bu dava boştur” diyecekti. Bu da toplum içinde etki gösterecekti. Halkı mücadeleye çekme konusunda çok zorlanılacaktı. Parti, mücadeleyi geliştirmede zorlanacaktı. Kuşkusuz Önder Apo büyük bir ideolojik güçle, büyük bir önderlik gücüyle, büyük çabasıyla ve büyük emeğiyle mutlaka partiyi ayağa kaldırıp mücadeleye sevk edecekti. Biz bunu zindandayken her zaman vurguluyorduk. Önder Apo birkaç yıl içinde örgütü hazırlar ve mücadeleyi geliştirir diyorduk. Önder Apo'ya inancımız vardı. Hatta şu tartışmalar bile oldu “Biz niye direnişi geciktiriyoruz, canımız bu kadar mı kıymetli? Biz direnmezsek de, biz direniş geliştirmezsek de Önder Apo dışarda mücadeleyi geliştirir” biçiminde bir inanç önder kadrolarda bulunuyordu. Ama şu açıktır, zindanda önder kadroların direnmediği, teslim olduğu koşullarda gerçekten Önder Apo'nun işi çok zor olurdu. Kadroları ayağa kaldırmak ve mücadeleyi geliştirmek çok zor olurdu. Yani o günkünden on kat daha zorlaşırdı.

Yıllarca Parti'nin en temel propagandası zindan direnişi olmuştur. Gerillanın propagandası zindan direnişi olmuştur. Halkı, gençleri bu mücadeleye destek sunmaları için, katılmaları için en büyük propaganda gücü zindan direnişi olmuştur. Bu yönüyle zindan direnişi Önder Apo'nun çabalarına gerçekten büyük katkı sunmuştur. Olmasaydı tabi bunun zorlukları, sıkıntıları çok fazla olacaktı. Bunu anlatmakla bitmez. Gerçekten çok büyük zorluklar yaşanırdı. Bu açıdan Önder Apo zindan direnişine çok değer vermiştir. Zindan direnişinin 15 Ağustos Atılımı'nda, PKK'nin öncülük ettiği özgürlük mücadelesinin gelişmesinde çok büyük katkısı olduğunu her fırsatta dile getirmiştir. 14 Temmuz direnişçileri, Önder Apo'yu en iyi anlayanlardı. Önder Apo, Kemal ve Haki için, “bunlar benim ruh ikizim,” demiştir. Gerçekten de öyledir. Hayri de tam bir önder kişilikti, Kemal önder kişilikti. Bunlar eylemlerinin sonuçlarını biliyorlardı ve bu eylemi de Önder Apo'ya, Parti'ye şükranlarını ortaya koymak için yaptılar. Çünkü onların büyük devrimci olmalarını sağlayan ve kişilik kazandıran Önderlik ve Parti'ydi. Ve bu direniş gerçekten de büyük değerler kazandırdı. Tabii ki olmasaydı büyük sıkıntılar olurdu ama olmaması diye bir şey söz konusu olamazdı. Bunu düşünmek bile mümkün değildir. “Olmasaydı”, diyemezdik, çünkü olacaktı. PKK tarihi, Önder Apo'nun çabaları, Kürdistan tarihi ve Kürdistan toplum dinamiği böyle bir gerçekliği ortaya çıkarmıştır, çıkaracaktı.

Kuşkusuz olmasaydı Kürdistan'da Türk devletinin soykırım politikaları hızlanırdı. İdeolojik zafer, siyasi zafer kazanmış, ideolojik ve siyasi olarak önünde durulamamış bir güç karşısında halk da, toplum da, gençlik de, kadın da duramazdı, irade gösteremezlerdi. Bu irade kırılması ortamında da Kürdistan'da beyaz soykırım çok hızlı ve yoğun biçimde gelişirdi. Kürdistan'da kısa sürede Türkleştirilme sürecine girilirdi. Ama 14 Temmuz direnişçiliği ve buna dayalı 15 Ağustos Atılımı tabii ki Türk devletinin bu hesaplarını alt üst etmiştir. 12 Eylül Kürt halkının iradesini kırmak isterken, soykırıma uğratmak isterken, 12 Eylül'ün politikaları karşısında daha büyük direnişçi bir örgüt ve soykırıma karşı direnen bir halk gerçeği ortaya çıkmıştır. 12 Eylül bırakalım amacına ulaşmayı, amacının tam tersi sonuçlarla karşılaşmıştır.

Kuşkusuz bu direniş özgürlük mücadelemizin bugünkü aşaması ve dönemi açısından da önemli derslerle doludur. Bugün düşman 3. Dünya Savaşı koşullarında Kürtlerin güç olduğunu, Kürtlerin eski statükonun yıkıldığı, yeni statükoların kurulacağı bu süreçte Ortadoğu'daki dengelerde yer alarak özgür ve demokratik yaşama kavuşacağını görerek azgınca saldırmaktadır. Kürtlerin 3. Dünya Savaşı koşularında, yeni statükoların oluştuğu dönemde özgür ve demokratik yaşama kavuşmasını engellemek için bütün imkanları seferber ederek saldırısını arttırmış durumdadır. Şu anda AKP-MHP faşizmi şahsında Türk devleti tamamen Kürt'ü ezme ve soykırıma uğratma amacı taşımaktadır. Nasıl ki 1. Dünya Savaşı koşullarında Ermeniler soykırıma uğratıldıysa, Almanlar 2. Dünya Savaşı koşullarında Yahudileri soykırıma uğrattıysa Türk devleti de bu 3. Dünya Savaşı koşullarında Kürtleri tümden soykırıma uğratmayı amaçlamaktadır. Çünkü Kürtler güçlenmiştir, örgütleri güçlenmiştir, siyasi ve askeri güçleri ortaya çıkmıştır. Eğer bunun önüne geçilmezse Kürtler Kürdistan'ın her parçasında özgür ve demokratik yaşama kavuşacaklar. Sadece özgür ve demokratik yaşama kavuşmayacaklar, Ortadoğu demokratik devriminin öncüsü olarak bütün Ortadoğu'yu özgürleştirmede rol alarak 21. yüzyıl Kürtlerin yüzyılı olacaktır. İşte soykırımcı sömürgecilik bu nedenle çok şiddetli saldırmaktadır. Türk devletinin Bakurê Kürdistan'da bu kadar saldırgan olmasının, Rojava'da, Başur'da bu kadar saldırgan olmasının, nerede bir Kürt kazanımı varsa orayı tasfiye etmek istemesinin nedeni 3. Dünya Savaşı koşullarında Kürtlerin kazanma ihtimalinin ortaya çıkmasıdır. Kürtlerin kazanma ihtimali ortaya çıktığı için, Kürtlerin güçlü olduğunu gördüğü için şimdi bütün imkanlarıyla saldırmak ve Kürt halkının özgürlük mücadelesini ezmek istemektedir.

Bu dönemde bize lazım olan 14 Temmuz ruhudur

3. Dünya Savaşı koşullarında Kürtler için imkanlar arttığı gibi, Kürtlerin örgütlülükleri, askeri ve siyasi güçleri güçlendiği gibi düşmanlıklar da güçlenmiştir. Kürtler güçlendikçe düşmanları daha fazla artmıştır. Ortadoğu'nun tüm gericiliği bugün PKK öncülüğündeki Özgürlük Hareketi'ne düşmandır. Çünkü Kürt sorununun çözümü Türkiye'nin demokratikleşmesi, Kürt sorununun çözümü temelinde bölge ülkelerinin demokratikleşmesi, bütün Ortadoğu'nun demokratikleşmesi anlamına gelmektedir. Bu bütün Ortadoğu gericiliğinin düşmanlığını üzerine çektiği gibi emperyalist, kapitalist sistemin düşmanlığını da üzerine çekmektedir. Kürt sorununun diyalektiği öyle bir haldedir ki, Kürt sorunu çözüldüğünde sadece Türkiye değil, kaçınılmaz olarak Ortadoğu da demokratikleşecektir. Ortadoğu demokratikleştiğinde de bölge gericiliği ve emperyalistler Ortadoğu'da zayıflayacaklardır. Bu nedenle saldırılar çok yoğun olmaktadır. Şu anda gerçekten Özgürlük Mücadelemiz açısından imkanlar arttığı gibi zorluklar da artmış bulunmaktadır. Hareketimizin gücü düşmanı da harekete geçirmiştir. Bu yönüyle gerçekten de çok zor koşullardan ve bir mücadele içinden geçmekteyiz.

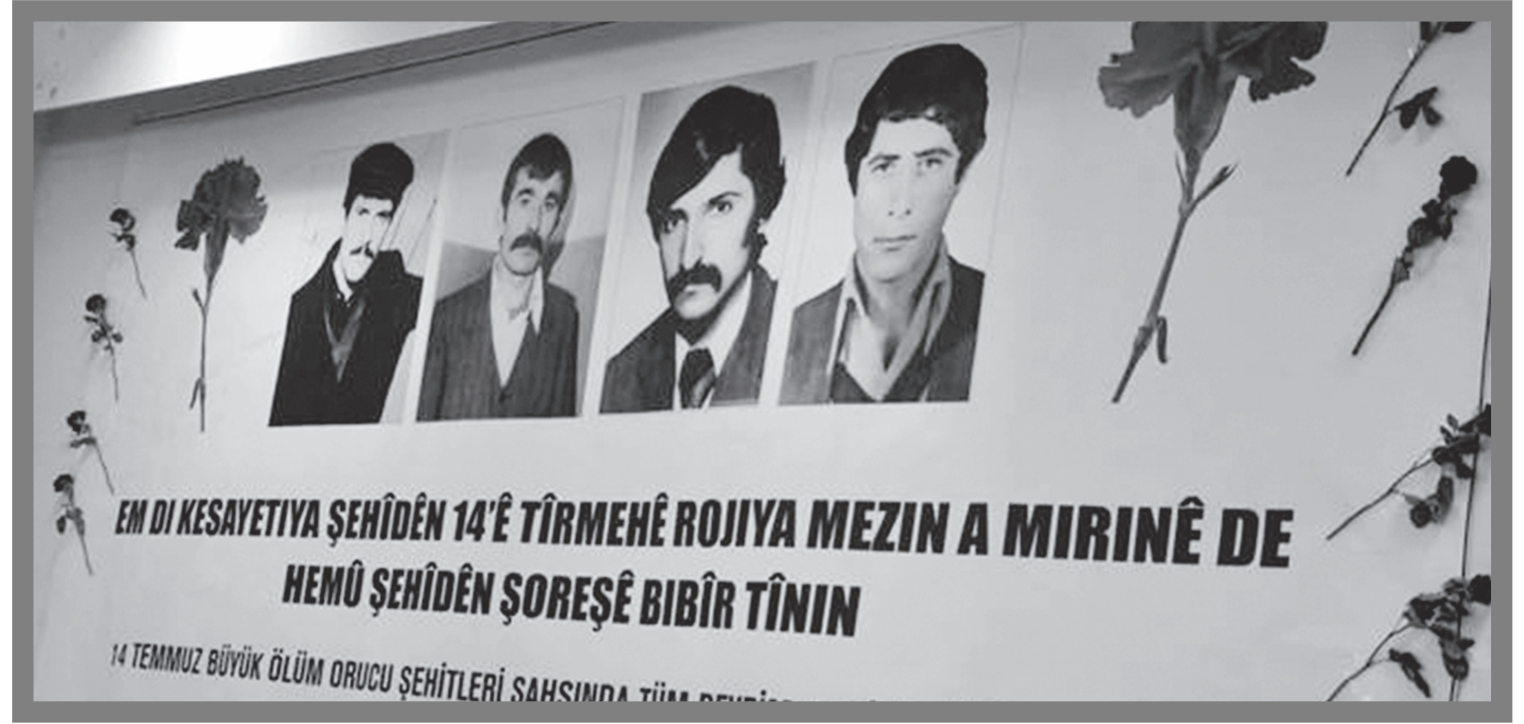
Düşman kendini pazarlayarak, her türlü imkanını kullanarak Özgürlük Hareketimizi tasfiye etmek istemektedir. İşte bu dönemde bize lazım olan 14 Temmuz ruhudur. Kürdistan devriminin tarzı olan zor koşullarda mücadele edip başarmanın tarzıdır. Bu da 14 Temmuz ruhudur. 14 Temmuz ruhu demek, zor koşullarda mücadele edip başarmanın tarzına sahip olmak demektir. Böyle bir militanlığa ve böyle bir mücadele anlayışına sahip olmak demektir. Bugün de gerçekten Özgürlük Hareketimize de, halkımıza da lazım olan 14 Temmuz ruhudur. Kürdistan devriminin tarzı olan zor koşullarda direnip mücadele etmenin tarzını pratikleştirmektir. Militana lazım olan budur, halka lazım olan budur. Zor koşullarda direnip mücadele etmesini bilemezsek bu saldırılar karşısında başarılı olamayız, bu saldırıları püskürtemeyiz.

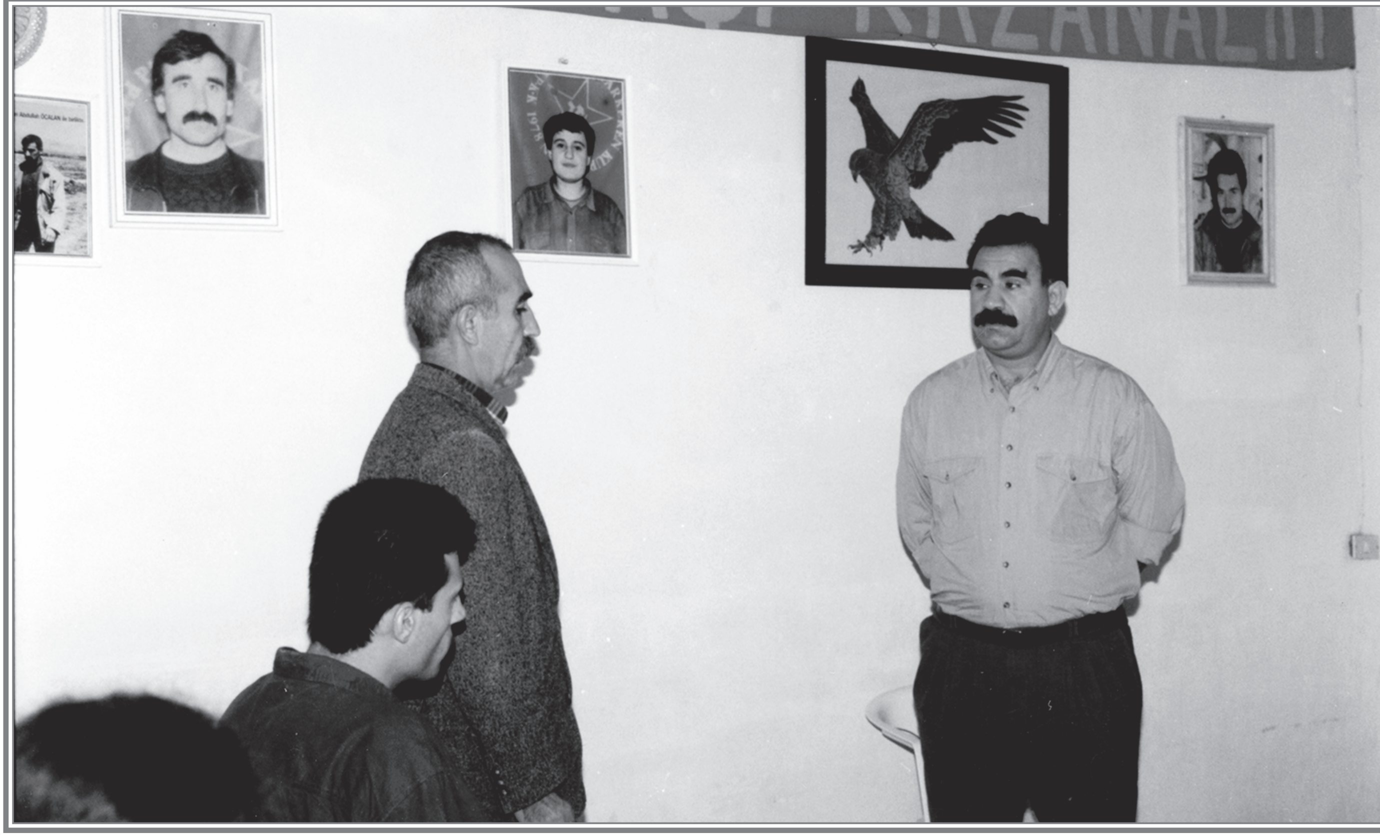
Kürdistan devrimi zordur, Kürdistan coğrafyası zorun zoru bir coğrafyadır. Kürdistan devrimi de zorun zoru bir devrimdir. Düşmanlar ve saldırganlık ortadadır. Bunun karşısında sıradan yaklaşımlarla, kolay yöntemlerle, az mücadele ederek başarı kazanmak mümkün değildir. Az mücadele ederek kolay yollardan başarılı olacağını sanmak yenilgiye mahkûm olmaktır. Düşmanın kılıcına boynunu uzatmaktır. Gelinen aşamada aynı, 14 Temmuz koşullarında olduğu gibi, zor koşullarda direnme ve mücadele iradesini gösterip zor koşullarda direnip başarmak gerekmektedir. Bu yönüyle 14 Temmuz ruhunun en fazla gerekli olduğu dönem bu dönemdir. Bu dönemde 14 Temmuz ruhunu, 14 Temmuz'da somutlaşan Kürdistan devriminin tarzını, yani zor koşullarda mücadele etme iradesini, tarzını ortaya koymazsak, saldırıları püskürtmek mümkün olmaz. Bu gerçeğin tüm halkımız tarafından, tüm partimiz tarafından, tüm savaşçılarımız tarafından, tüm yurtseverlerimiz ve dostlarımız tarafından bilinmesi gerekmektedir. “Halaya giren elini kaldırır”, derler. Kürdistan devrimine öncülük yapmak isteyenler Kürdistan devriminin öncüsü, militanı, savaşçısı olmak isteyenler, Kürdistan halkının özgürlüğünü sağlamak isteyen gençler ve kadınlar zor koşullarda mücadele etmeyi göze alacaklardır, zor koşullarda mücadele edip başarmanın tarzıyla hareket edeceklerdir. Bunun dışında Kürdistan'da özgür ve demokratik yaşamı kazanmanın yolu yoktur.

Bu saldırılar karşısında başarılı olabilir miyiz? Tabii ki başarılı olabiliriz. Özgürlük Mücadelemizin 40-45 yıllık deneyimi, tecrübesi vardır. Binlerce şehidimiz vardır. Binlerce şehidimiz zor koşullarda mücadele edip şahadetleriyle, yaşamlarıyla mücadeleyi geliştirmişlerdir. Bizim mücadelemizi şehitlerin çizgisi geliştirmiştir, şahadet çizgisi geliştirmiştir. Onlar zor koşullarda mücadele edip başarmayı göze almışlardır. En zor koşullarda fedaice yaşamını ortaya koyarak Özgürlük Mücadelesini ayakta tutmuşlardır. Özgürlük Mücadelesini başarılı kılmışlardır. Özgürlük Mücadelesini her türlü saldırıya karşı korumuş, geliştirmişler, başarıya götürmüşlerdir. Bugün de gerekli olan 14 Temmuz ruhunda somutlaşan şehitlerimizin pratiğinde görülen zor koşullarda direnerek, başarmanın tarzı olan mücadele iradesini göstermektir. Düşman bu kadar “her yerde saldıracağım” diyorsa, o zaman bizim de düşmanın olduğu her yerde mücadele etmemiz, direnişi yaygınlaştırmamız ve derinleştirmemiz gerekmektedir. Bugün ihtiyacımız olan düşmanın saldırısı karşısında en zor koşullarda direnmek, direnişi yaygınlaştırmak ve derinleştirmektir. Bu yönüyle tam da bugün 14 Temmuz ruhunu kendimizde, örgütümüzde, militanda, pratiğimizde somutlaştırarak koşullar ne olursa olsun başarıyı kazanmaktır. Bu temelde bütün yoldaşlara 14 Temmuz ruhuyla mücadelelerinde başarılar diliyorum.

■■■

Az mücadele ederek kolay yollardan başarılı olacağını sanmak yenilgiye mahkûm olmaktır. Düşmanın kılıcına boynunu uzatmaktır. Gelinen aşamada aynı, 14 Temmuz koşullarında olduğu gibi, zor koşullarda direnme ve mücadele iradesini gösterip zor koşullarda direnip başarmak gerekmektedir. Bu yönüyle 14 Temmuz ruhunun en fazla gerekli olduğu dönem bu dönemdir. Bu dönemde 14 Temmuz ruhunu, 14 Temmuz'da somutlaşan Kürdistan devriminin tarzını, yani zor koşullarda mücadele etme iradesini, tarzını ortaya koymazsak, saldırıları püskürtmek mümkün olmaz. Bu gerçeğin tüm halkımız tarafından, tüm partimiz tarafından, tüm savaşçılarımız tarafından, tüm yurtseverlerimiz ve dostlarımız tarafından bilinmesi gerekmektedir.

Militan dilsiz konuşandır

Ali Haydar Kaytan

Öyle bir sistemde yaşıyoruz ki, insan zamansızdır. Mekanı bile sınırlıdır. Önderlik "şimdiye sıkıştırılmış bir yaşam gerçekliğinden" söz eder. Tüm geçmişiniz ve geleceğiniz "şimdi" olmuşsa ki günübirlik yaşam bu anlama gelir. O zaman geçmişten ve gelecekten tümüyle kopmuşsunuz demektir. Geçmişten kopanın geleceği de yoktur. Ve günümüz dünyasındaki insan biraz da böyle bir insandır. Bu gerçekten de çok acıdır. Bu sistemin içindeki bir insanın en uzak geçmişi "dün" ile sınırlıdır. En uzak geleceği de "yarın"dır.

Marx'ın çok çarpıcı bir sözü vardır: Bugüne dek filozoflar dünyayı yorumlamakla yetindiler fakat aslolan dünyayı değiştirmektir. Söz deyince akla Önderlik gelir. Ben Önderliği kuşkusuz bir filozof olarak değerlendirmiyorum. Onu da içeren ama bir siyaset insanı ve siyasi bir insan bu açıdan hakikatin temsili olan bir insan olarak değerlendiriyorum. O açıdan sözün temsili O'dur. Önderlik deyince akla söz gelir. Sözün gücü ve tanrısallığı gelir. O'nu izleyenlere düşen görev ise sözü almak ve sözle beslenmek, O'nu içselleştirmek ve O'nu bedene kavuşturmaktır. Bu yönüyle gerekli olan budur ve uygulama gücüdür. Ben bu açıdan ve özellikle uygulama konusunda Önderliğin ciddi eleştirilerine muhatap olduğumu belirtmek isterim. Ben, Önderlik gerçeği üzerine bir yazı yazmıştım. Aslında yazının girişinde tasavvuftan yola çıkarak ve bana göre ilginç ve çarpıcı gelen bir değerlendirmede bulunmuştum, daha doğrusu aktarmıştım. Orada kişinin özellikle izleyici konumunda olan, takip eden insanın "konuşan dilsiz deli" değil, "dilsiz konuşan" olması gerektiği ifade edilir. Militan, aslında dilsiz konuşandır. Tasavvufta hep şunu ifade ederler. Gönül çeşmesinin açılması için öncelikle dil çeşmesinin kapanması gerekir. Bunun bir anlamı da şudur; özellikle burada sözün gücüne atıfta bulunmak istiyorum. Gönül çeşmesini açanda sözdür. Kimin sözüdür? Tabii burada anahtar konumunda olan Önderlik gerçeğidir. O militandaki gönül çeşmesini açar. Gönül çeşmesi dolunca dilden çıkan da gönül çeşmesindekiler olur. Bu konumdaki kişi eğer böyle yaparsa konuşan dilsiz deli konumundan çıkar. Böyle bir konumda olan yani izleyici konumunda olan, mürşidi izleyen konumda olan insanın durumu davranışta kendisini belli eder. O belki de hepimizi anlatır. O açıdan bütün yoldaşları ve kendimi de katarak ifade edeyim, militanın duruşu konuşmak ve söylemek istediğini sözün diliyle değil de hal diliyle ifade etmesinden kendini gösterir. Duruşuyla hal yolunu yani çözüm yolunu gösterir. Kişiliğiyle kendini çözüm haline getirir. Bu da yapmak eyleminde ifadesini bulur. Yani militan yapmak demektir. Burada önderliğin çok çarpıcı bir değerlendirmesi var. Özellikle hakikat savaşçısını, onun militanını tanımlarken üç kavramı bir arada değerlendirir. Aralarında "ve" yoktur, üçü bir birine bağlıdır ve tek süreçtir. Fikir, zikir ve eylem süрecidir. Bunlar birbirinden ayrı şeyler değildir. Anlam dile gelince söze dökülür. Söz dilde ifadeye kavuşur, başka insanlarla buluşur. Bu anlamda söylersek bizim konumuzun bir boyutu da şu olmalıdır; Önderlik sözünün taşıyıcısı olmak. Buna dini literatürde havari adını takıyorlar. Havari, "sözü taşıyan" demektir. Taşınan söz, Önderliğin sözü. O'nun sözü üzerine söz söylenmez. O açıdan O'nun sözüyle yeterince beslenmişsen, bu söz sende somutlaşmışsa, bedenleşmişse, sende bir form ve yapı kazanmışsa, düşüncen kuşkusuz daha etkili olur. Yani Önderliğin düşüncelerini daha iyi taşıyabilirsin. İnsan niye sözü başkasına aktarır? Başkasını o söze kazanmak için. Bir yerde bunun adı propagandadır. Sözü başkalarına götürmek, propagandayla o insanları kazanmak ve onları örgütlemek, onları örgütlü bir güç haline getirmektir. Propaganda alanı aslında örgütlenme ve örgüt ortaya çıkarma alanıdır. Yani sözün bedenleşmesi odur. Ortaya çıkan beden, eylemleşir. Kaçınılmaz olarak eyleme geçmek durumundadır. Canlılık hali, eylemlilik halidir. Bu da esas itibariyle somutta işte kendisini ifade eder.

"Politika toplum için en yararlı iş bulma eylemidir."

İş burada önemli bir kavramdır. Yani politika deyince iş akla gelir. Şimdi eylem ya da emek gerçeği, bir yerde bir değer ifade eder kuşkusuz, hep emekten ve değerden söz ederiz. Başka canlı türlerine baktığımız zaman canlı olan bir varlık mutlak surette eylemde bulunuyor demektir. Mesela bir hayvan da eylemde bulunur. Emek harcar yani. O açıdan belirleyici olan burada emek değildir. Belirleyici olan iştir. Doğada iş bulmak ve yaratmak doğadaki insan farkını işte burada ortaya koyar. İşlemek önemlidir. İşlemek kelimesi bile "iş"ten gelir. Doğada olan her şeyi işlemek, yani yaratıcılığı öyle ortaya koymak. Yani emeği işe dökmek, iş ile emeği birleştirmek, böylelikle insanlaşmasını kanıtlayabilmek. Politikliğin, politik karakterin ahlaki değerlerle birleşmesi ikisinin toplumsal gerçekliği ifade etmesi böyle somutlaşır. Biz hep toplumsal gerçeklikten söz ediyoruz. Aslında hakikatin orada olduğunu, özgürlüğün orada gerçekleştiğini bireysel özgürleşmenin de mutlak surette toplumsal yaşamın toplumsal gerçekliğe bağlı olduğu orada vücut kazandığını ifade ediyoruz. Ama bu da soyut bir şey değildir. İş olmadan toplumsal gerçeklikten söz edilemez. İnsanlar rastgele eğlenmek için bir araya gelmezler. Esas itibarı ile iş yapmak için bir araya gelirler. Çünkü, çalışmak iş yapmaktır. İş kavramı bu noktada önemlidir ve Önderliğimizin bu çerçevede politikayı tanımlaması son derece çarpıcıdır. "Politika toplum için en yararlı iş bulma eylemidir." Bu kolay bir iş değil. Belki de bizim pratikte en çok zorlandığımız hususlardan biri budur. Önderlik en çarpıcı işleri önümüze koymuştur. Doğru olan budur. Önderlik soyut sözcüklerle konuşmuyor, somut projelerle konuşuyor. Proje demek, yapılması gereken, planlanan iş demektir. Ondan sonra geriye kalan, planlamadır. Özgürleşme bu projenin hayata dökülmesiyle, onun uygulamaya geçmesiyle gerçekleşir. Bu açıdan iş tanımı önemlidir. Tabi topluma da gidebilmek. Bu çerçevede topluma da propaganda yapabilmek, örgütleyebilmek gündeme geldiğinde, toplumun önüne, bir araya gelen insanların önüne somut bir iş konulur. Ve bu iş en genel tanımıyla toplumun yeniden canlandırılmasıdır, yeniden inşasıdır. Toplulukların inşasından başlayarak Demokratik Ulus'un inşasına gidebilmektir. Ve bunun kendisi özgürlüktür. Eskiden özgürlük deyince çok fazla soyut düşünürdük. Soyutlama değersiz değil, çok büyük değer ifade eder. Aydınlanmanın soyutlama gücüne bağlı olduğunu biliyorum ama soyutlama anlamda, anlam gücünde rafineleşme, hemen onunla birlikte de bu anlamın pratikte form kazanması, oluşma ve yapılaşma anlamına gelir. O açıdan önemli olan, kuşkusuz uygulamadır.

Özgürlük konusunda yanılgılarımız çoktur. Bu biraz da kapitalist liberal ideolojinin yarattığı büyük tahribatlara, etkisinin büyüklüğüne bağlıdır. Hiçbirimiz bu ideolojinin etkisi dışında olduğumuzu veya en azından bu etkiyi hiç yaşamadığımızı iddia edemeyiz. Bu yaşama bakış açımıza yansıyor. Mesela liberalizmin özgürlük anlayışı nedir? Bu özgürlük anlayışı genellikle negatif özgürlük anlayışı olarak bilinir. Somut ifadesini belki de iki kelimelik bir cümlede bulur. 'Bana karışma'. Yani özgürlük bu. Ben istediğimi yapabiliyorsam özgürüm. Dikkat ederseniz bana karışma deyişi aslında bir toplumsal gerçekliği, onun bağlayıcı birçok özelliğini ve karakterini reddetmektir. Bu özü itibariyle özgürlüğü reddetmektir. Yani toplumsal gerçeklik bireyin önünde engeldir. Dolayısıyla birey ile toplum çatışmalıdır ve birey toplumu alt ettiği ölçüde kendi özgürlüğünü kazanır biçimde bir yaklaşım var.

Bireyselleşme olmadan toplumsal gerçeklik yeniden inşa edilemez

Tabi, ona birey de denilemez. Zaten o bireycilik olarak tanımlanıyor. Ama burada toplum ile bireyin çatışma halinde olduğu aslında toplumsal gerçekliğin bireyin özgürlüğünü engellediği algısı var. Böyle bir durum toplumdaki çarpıklığı ifade eder ve bunu düzeltme görevi gene bireye düşer. Burada bireyin rolü gerçekten büyük ölçüde öne çıkar ve bu anlamda bireyselleşme çok çok büyük değer taşır. Çünkü bireyselleşme olmadan toplumsal gerçeklik yeniden inşa edilemez. Çünkü

toplumsal gerçeklikler, inşa edilmiş gerçekliklerdir. İnsan eliyle inşa edilmiş gerçeklikler, süreç içerisinde değişmek zorundadır. Ama toplumsal gerçeklikte donmaya yakın eğilimler vardır. Yani statik bir hal alma, değişim ve dönüşüme karşı direnme noktasına gelişme mümkün olabilme ve bu noktada bireyin gücü devreye girer. Burada değişim ve dönüşümün önünü açacak olan yine de özgür bireydir. Gerçekten anlam gücünü kendisinde en yoğun şekilde geliştirmiş olan bireydir. İkisi arasındaki bütünlük bu açıdan son derece önemlidir. Öncü sıfatı da zaten buradan doğar. Burada bireycilikle ve bireysellik kavramlarını karıştırmamak gerekir.

Belki de evrende farklı kavramı büyük önem taşır. Örnek verilebilir, mesela bir toplum olgusundan söz ettiğiniz zaman tek bir olgudan, homojen bir yapılanmadan söz etmiyorsunuz. Bir toplum olgusu sayısız topluluğu akla getirir. Doğru ve sağlıklı olan toplum, sayısız topluluktan oluşan toplumdur. Farklılıkların bütününü ifade eder. Çoklukların birliğine işaret eder. Her bir farklılık aynı zamanda kendi başına bir özgünlüktür. Bir örneği daha yoktur. Birey de bu anlamda farklılığa tekabül eder. Her birey bir diğerinden farklıdır.

Kendini bilmek, kendi farkına varmaktır

Şu anlamda, özgürlük dediğimiz şey sadece insana mahsus değildir. Evrendeki her zerrede bir özgürlük eğilimi vardır. Canlı olan her zerrede mutlak surette bir özgürlük eğilimi vardır. Bir zihinsel güç vardır. Yani içerisinde hareket ettiği bir yapı vardır. Bu üçü bir araya gelmeden zaten varlıktan söz edilemez. Ama özgürlük en üstte ilkinde gerçekleştirir. Zirvesini hangi varlıkta bulur? İnsanda bulur kuşkusuz. İnsan bu anlamda evrenin amacıdır da. Günlük en yoğun haliyle insanda ifadesini bulur. Hakikat insanda yoğunlaşır çünkü insanın kendisi de tüm gerçekliklerin toplamıdır. Evrende oluşun ilk canlı varlıktan tutun maddi ve manevi olan her şeyi canlı belirtisi gösteren varlıktan insana gelinceye kadar var olan tüm canlıların özellikleri insanda somutlaşır. İnsan matematik bir toplam değil öyle ele alamayız. Eğer özgürlük kendini bilmeyle bağlantılıysa ve her varlıkta bir özgürlük eğilimi varsa o zaman her varlık kendini bilmek ister. Kendini bilmek, kendi farkına varmaktır. Kendi varlığını çarpıcı bir biçimde ortaya koyabilmektir. Böyle olunca şunu görüyorsunuz: evrende hep basitten karmaşığa, alt seviyeden üst seviyeye doğru bir evrensel gelişim vardır. Henüz hücre olamamış bir varlıktan en görkemli bir canlı türüne ulaşıyorsunuz. Oradan en görkemli bitkiler alemine, ardından hayvanlar alemine geçiyorsunuz ve son olarak insan ortaya çıkıyor. Bunlar hep birbirinin devamı olan unsurlardır ve birbiriyle bütünlük içerisindedir. Hep biri diğerinin üst aşamasıdır. Mesela hayvanlar aleminin ortaya çıkışının koşulu bitkiler alemidir, bitkiler alemi olmadan hayvan olamaz. Önderliğin çok çarpıcı bir değerlendirmesi vardı, "Çünkü ilk hayvanın yiyebileceği başka bir hayvan yoktur." Dolayısıyla bitkiler olmadan varlık olarak kendisini sürdürebilmesi mümkün değil. O açıdan evrensel oluşumu büyük tesadüflere bağlamak ve her şeyi rastgelelikle izah etmek mümkün değildir. Oluşum zihni akla getirir. Dolayısıyla canlılar âleminde mutlak surette bir zihin vardır. Belki de başlangıçta bu zihinsel seviye biraz daha geri görünebilir ama süreç içerisinde zihinsel gelişme de evrimleşerek insanda en üst boyuta ulaşır. Önderliğin çok çarpıcı bir belirlemesi var: "Yaşamı anlamak isteyen insan dışında her canlı ve cansız varlık sadece kendi anlarını yaşar." Bunun anlamı şudur; insan dışındaki hiçbir canlı türü bir tasarım gücü değildir. Plan yapamaz. Geçmişe dönemez. Geçmişi sorgulayıp geleceği programlayıp bugünde inşasına girişemez. O anda ne ise onu yaşar. Fakat insanda öyle değildir. İnsan tam bir tasarım gücüdür. Bunun anlamı şudur; insan hep dönüp geriye bakar. Geri ya da başlangıç dediğimiz yola girer. Temel sorunu şudur: Yaşamı anlamak aslında nereden geldiğini anlamak demektir. Bugün buradayım ama nasıl buraya geldim, ben neyim ve neden varım, mutlaka yaşamın bir nedeni ve niçini olmalı. Bunu sorar. Bunu sorarken oluşumunu anlamak için dönüp geriye bakar ve oradan bakınca ta evrenin başlangıcına kadar gider, varlığını evrensel oluşumun başlangıcına dayandırır. Belki de onun öncesi de var. Onu da bilmiyoruz. Ama şunu fark eder o zaman insan, kendisinin evrenden kopuk olduğu hiçbir şey yok. Bir yönüyle de insan tarihsel bir varlıksa, tarih de zamanla bağlantılıdır ve oluşumu zamanı ifade eder. Bütün bir evrensel oluşumun tarihi aslında insan olmanın da tarihidir. Dolayısıyla her varlıkla tarihsel oluşum diyalektiği çerçevesinde baktığımızda her varlıkla bağlantılıdır. Zaten anlamanın sevinci buradadır. Anlamak gerçekten yaşamın en sevinçli olayıdır. Geriye dönüp baktığınızda kendinizi tanıyorsunuz. Kendinizi tanıma eyleminiz aslında bir başka varlığı da tanıma eğilimi anlamına geliyor ve sizin sayenizde varlık kendi farkına varıyor. Gül gerçekten güzeldir. Ama gül, güzelliğinin farkına kiminle varıyor? İnsanla varıyor. Onun için kendi farkına varmak önemlidir.

Tanrı bile "bilinir olmak için insanı yarattım" diyor. Onun anlamı budur işte. Bir evrensel akıldan söz edebilirsek eğer, bu insanda ifadesini bulur. Tanrıyı evrenin zihni olarak da tanımlayabilmek de mümkündür. Tanrısızlık düşüncesi, Önderliğin deyişiyle, "dıştan, kendini gerçekliğe dayatan tanrısallıktan çok, içsel bir tanrısal gerçeklikten söz edebilmek mümkün." O açıdan da, bu çerçeveden bakıldığında, içsel olgu anlamında tanrıyı, evrenin zihni olarak tanımlayabilmek gerçekten yerindedir. Bu çerçevedeki bir tanrı anlayışı, son derece görkemlidir.

Geçmişten kopanın geleceği de yoktur

Fizikçiler düşünceyi de "en akışkan bir enerji" olarak tanımlarlar. Zindandan mektup yazan bir arkadaş var, onun mektubundan çok şey aldım. Mesela bizim mekanda hareketimiz yavaştır ama zamandaki hareketimiz hızlıdır, yüksektir. Zamanda hareket, düşüncede harekettir. Belki de ışık hızı ve onu da aşan bir düzeyde bir hareketlilik seviyesini yakalayabilir insan zihni. Bir anda evrenin başlangıcına kadar uzanabilirsiniz. Ya da geleceğin sonsuzluk sınırına kadar gidebilirsiniz. İnsan zihni bunu sağlar, böylesine bir gerçekliği var. Ve bu açıdan zamandaki o muazzam hız harikadır ve büyük önem taşır.

Şimdi öyle bir sistemde yaşıyoruz ki insan zamansızdır. Mekanı bile sınırlıdır. Önderlik, "şimdiye sıkıştırılmış bir yaşam gerçekliğinden" söz eder. Tüm geçmişiniz ve geleceğiniz "şimdi" olmuşsa ki günübirlik yaşam bu anlama gelir. O zaman geçmişten ve gelecekten tümüyle kopmuşsunuz demektir. Geçmişten kopanın geleceği de yoktur. Ve günümüz dünyasındaki insan biraz da böyle bir insandır. Bu gerçekten de çok acıdır. Bu sistemin içindeki bir insanın en uzak geçmişi "dün" ile sınırlıdır. En uzak geleceği de "yarın"dır. Bugün ile yarın arasında sıkışan ve yaşayan bir insan gerçeği… Onun için önemli olan "an"dır. Geçmişi bir yana bırak, geleceği bir yana bırak. "anda yaşa".

Ben şimdiyi, şu anı inkar etmiyorum. İster evrenin başlangıcına git, ister geleceğin sonsuzluk sınırlarına kadar git, sonuçta dönüp geleceğin yer, andır. Şimdidir yani. "Şimdi" dediğimiz zaman dilimi, oluşabildiğin andır. Şimdide pratik yaparsın, eylemde bulunursun. O açıdan da onların an'a yaklaşımıyla, bizim an'a yaklaşımımız farklıdır. Bizim çerçevemizden baktığınızda PKK devrimciliği an'ın devrimciliğidir. An'a cevap verme gücünüzde devrimciliğiniz belli olur. O açıdan an'a cevap vermezseniz, sürekli bir erteleme ve tekrar durumunu yaşarsınız. Erteleme ve tekrar zaten yaşamın kendisinin yozlaşması anlamına gelir. Önderliğimizin en çarpıcı eleştirisi bu noktaya yöneliktir. "Hep ilk'lerde kaldınız. İlk kurşunda, ilk eylemde, ilk sözde, ilk örgütlenme adımında…" ilklerde kalmak demek, sürekli giriş yaptığın noktada öğrendiğin ilk şeyi tekrarlamakla kalmak demektir ki, bu dehşet verici bir şeydir. Yaşam durmaz, duran sizsiniz. Ve o anlamda varlık demek oluş demektir. Oluş ise sürekli değişim ve dönüşüm demektir. Yani bir akış hali olarak değerlendirebilirsiniz ya da helezonik bir gelişme trendi gibi düz değil ama ileriye ve yukarıya doğru helezonik tarzda gelişme trendi. Böyle yapmıyorsunuz. Önder Apo, sistemdeki insanın hareket tarzını değerlendirmişti. Hareket var ama ilerleme yok. Bu yerinde sayan bir harekettir. Tıpkı rodeo atı gibidir. Sabit bir yay üzerine çakılıdır, üstüne bindiniz mi iner ve çıkar. Hareket halinde görünürsünüz ama ileriye ve geriye bir santim bile gidemezsiniz. Devrimcilik bu duruma düşmemesi gerekir. Ürkütücü olan esas itibariyle budur.

Kendi olmanın temel amacı, toplumsal gerçeği inşadır. Toplumsal gerçeği özgürleştirmektir. Kürt gerçeğini özgürleştirmektir. İkisi birbirine o kadar sıkı sıkıya bağlıdır ki. Ama amaç, benim bireysel özgürleşmem değil, amaç toplumsal özgürlüktür. O da beni bireysel özgürlüğe götürür. Çünkü benim toplumu özgürleştirebilmem için, kendim özgür olmam gerekir. Ben özgür olmalıyım ki, toplumumu özgürleştirebileyim.

Anlam kavramından ne anlamak gerekir?

Zindandaki arkadaşlar anlam kavramı üzerine yoğunlaşıyorlar. Önder Apo'nun deyişiyle dışardayken eylem ön plandadır ama zindan gibi ortamlarda anlam ön plana çıkar dolayısıyla daha fazla anlam üzerinde yoğunlaşır. O aracık mekanların kendisi de bir eylem alanıdır. Kendini yaratmak başlı başına bir eylemdir. Aslında kişinin kendisinde gerçekleştirdiği sadece kendisi değildir, bütün bir evrendir. Daha doğrusu toplumsal gerçekliği kendisinde inşa eder. Özgür toplumun prototipi olarak kendi varlığını inşa eder. Cezaevlerinde olması gereken esas itibarıyla bu. Fakat cezaevlerinde yaratılmış belki de yüzyılların algısı var. Bir özgürlük savaşçısı olarak cezaevine düşersen, dışardayken şunu bilirsiniz; dışarda bir özgür yaşam yok. Ama cezaevine düştükten sonra tel örgülerin dışına çıkmayı, özgürlük olarak değerlendirirsiniz. Bu çarpıcıdır. Sistemin insanda yarattığı değişim ve dönüşümün tipik rolü budur. Ben niye devrimci mücadeleye katılıyorum? Her bir arkadaşın sorması gereken soru bu. Çünkü ülkemde özgürlük yok, halkımın kimliği yok, ülkemin adı yok, ülkem sömürge bile değil, halkım köle bile değil, bireysel olarak içinde yaşayabileceğim özgür bir dünyam, yaşamım yok. Burada yapmam gereken şey nedir? Elbette bunu reddetmek ve buna karşı özgür bir yaşamın arayışına girmektir. Bunun karşılığı var tabii. Ölüm, yaralanma, cezaevine düşmek bunun karşılığıdır. Yaşamında her devrimciyi zindan ağırlar bir defalık bile olsa. Bu nedenle yaşamında zindanın da olduğu, bedelinin bu olacağı, hatta tüm ömrünüzün zindanda geçirebileceğinizi de bilerek bu mücadeleye katılırsınız. Ya da şahadet olabileceğini düşünürsünüz. Bunu da peşinen bilerek mücadeleye katılırsınız. Fakat sonrasında şahadet bir yana zindana düştünüz. Bu sefer zindan nasıl olur? Zindan olur da, bu sefer dışarı çıkmak özgürlük anlamına gelir. Zindanın kapısı açılıp, siz dışarı çıktığınızda "oh be özgürlük varmış" dersiniz. Kendi kendinizi inkar bu anlama gelir. Dehşet verici olan budur. Şu algının çok önemli olduğuna inanıyorum. Önder Apo onu çok çarpıcı ortaya koyuyor: "Dışardaki zindan daha dehşet vericidir." Çünkü içerdeki insan, anlam gücünün farkındadır. En azından sistem içinde sistem dışı kalarak yaşamayı bilir. Zindanda olmak sistemin içinde sistemi yaşamak anlamına gelmez ki. Bedenlerimiz buradadır, tutsak olabilir ama aynı zamanda özgür bir tutsaktır. Özgürlüğü anlam gücüyle bağlantılandırabilirsek anlamda derinleştiğimiz ölçüde düşünsel olarak özgürleşiriz. Bu aynı zamanda varlık olarak kendimizin özgürleşmesi anlamına gelir. Yani bedensel özgürlük de zindan koşullarında sağlanabilir. Özgürlük, bir duruştur. Müthiş bir farkındalık durumudur. Önderliğin değişiyle, hakikat avcılığıdır. Kapitalist moderniteyi ki, zindanlar da onun bir parçasıdır. Onun koşullarında en iyi tanımlayıp çözümleyebileceğin yerlerden bir tanesi zindandır. Bu çözümleyerek anlamı derinleştirebilirsin. Belki de en görkemli yaşam orada yaşanan yaşamdır. Mesela Önderliğe özgürlük kampanyaları düzenlenir, gereksiz görmüyorum, kuşkusuz değerlidir. Önderliğin fiziki özgürlüğünü savunmak ve talep etmek anlamına geliyor. Fakat yine de insanlık tarihinin en özgür insanı olarak Önder Apo'yu görüyorum. O'ndan daha özgür kimse yoktur. Eğer Spinoza'nın -ki, Önderliğimiz de vurgular- "anlamak özgürlüktür" belirlemesinden yola çıkarsak, Önder Apo'nun herkesten daha iyi anladığı ve hissettiği bir gerçektir. Herkesten daha iyi anlayan ve hisseden en doğru yoldadır, doğru yolu gösterendir. Ve en özgür insan da O'dur.

Eskiden de düşünürdüm, "Önderlik sahası" derlerdi. Bana biraz çelişkili gelirdi. Derdim ki, peki ya orası onun da burası senin mi? Yani pratik saha senin sahan mı? Tamam, sen de varsın ve rolünü oynayabileceğin yer burası doğru ama, Önderliği soyut, sadece lafla ortaya çıkaran ama diğeri de pratik hayata geçiren oluyor, böyle bir ayrım yanlıştır. Aslında her bir arkadaşın kendisi de bir Önderlik taşıyıcısıdır. Önderlik oradadır da aynı zamanda. Ama sen Önderliği sadece Ortadoğu'da bulunan o mekanla sınırlarsan o zaman kendini Önderliğin dışında görürsün. O açıdan cezaevlerini Önderlik sahası olarak değerlendirmiyorum. Ama Önderlik oradadır, o anlamda da değerlidir. Bu noktada şunu söyleyeyim. Bir ara ben İbn-i Arabi ile ilgili bir kitap okudum. Gerçekten de tasavvufun öncüsü denilebilecek bir kişilik. Müthiş bir anlam derinliği var. İbn-i Rüşt ile aynı tarihsel süreçte yaşıyorlar. Sanıyorum iki ya da üç kez bir araya geliyorlar. İbn-i

Rüşt, biraz da bugünkü bilimin temelini atandır, nesnel gerçekliği esas alır yöntem olarak, oradan yola çıkar. Ama İbn-i Arabi ise hakikate iç derinleşmeyle, gönül gözüyle ulaşmaya çalışan bir kişilik. Bu anlamda ikisi arasında belirli ölçüde farklılıklar var. Bir gün İbn-i Arabi, İbn-i Rüşt'ün yanına gider. İbn-i Rüşt O'nu fark etmez. İbn-i Arabi O'nun yoğunlaştığını görür. Tefekkür halindedir. Uzun süre öyle seyreder. İbn-i Rüşt, hiç farkında bile olmaz. O zaman İbn-i Arabi, şöyle bir cümle kullanır: "Düşüncesi O'nu benim yanıma getiremiyor." Yani öyle bir düşüncesi var ki, benim farkımda değil. Beni, kendi yanına götüremiyor. Bu söz bana çok anlamı geldi. Seni, Önderlik yanına getirebilmek, O'nunla birlikte olmak ve yaşayabilmek önemli. Oradadır ama aslında sen kendi yanına getirebilirsin. Bu sendeki anlam ve duygu gücünün yoğunluğuna bağlı. Ki, duygu ve anlam gücünü de ondan alıyorsun. Onu gerçekleştirebildiğin ölçüde O'nu kendi yanına getirebiliyorsun. O'nunla bir olabiliyorsun. Cezaevindeki arkadaşların da, tüm yoldaşların da bu konuda ciddi yoğunlaşmaları gerektiğine inanıyorum.

Kişinin kendisini görebileceği en çarpıcı ayna Önderlik gerçeğidir

Önder Apo'nun yaşamın en keyifli anı dediği anlar İmralı'da yaşadığı anlardır. Anlam avcısı olarak kanatlı düşündüğü ve düşünme hızını en üst seviyeye çıkardığı ve hakikati sürekli ve sürekli derinliğine ve genişliğine anladığı süreçler cezaevinde gerçekleştirdiği süreçlerdir. Çünkü orada anlam ön plandadır. Orada eylem de var ama anlam ön plandadır. Böyle bir an yaşamın en sevinçli anıdır. Zaten devrimci yaşamda da öyledir. Keyifsizlik, can sıkıntısı, uyuşukluk vb bunlar bir devrimcinin yaşamında olamaz. Hele yüzü Önderliğe dönük olan ve kilitlenen için böyle bir şey abestir. O yüzden kendi üzerimizdeki yoğunlaşmalarımız bile Önderlikten kopuk değil. Ayna O'dur. O'nun ışık tutmadığı yerde kendimi göremem. Dolayısıyla kişinin kendisini görebileceği en çarpıcı aynadır Önderlik gerçeği. O'nun için evrensel gerçekliği de onun içinde görebiliriz. Önderlik tüm evrensel gerçekliklerin toplamı olarak da değerlendirebilir. Önder Apo'yu, evrenin zihni olarak da tanımlamak mümkün. Önder Apo, kendisini tanımlarken, "Evrenin bilgi deposu olan zihnim" diyor. Ama bu depodan eksilme olmuyor, sürekli kendini zenginleştiriyor. Önderlik böyle, bütün yaşamıyla heyecan verici. Önderlik öyle sıradan redlerle geçiştiren bir şey değil. Siz bir görüş ileri sürersiniz. Karşı taraf bunu reddeder ve bağlarınız kopar. Önderlik'te öyle değil. Önderlik sayısız seçeneğe sahip bir kişiliktir. Çözüm zaten budur. Özgürlük de budur. İki seçeneğe mahkumsanız ak-kara arasında gidip geliyorsanız özgür değilsiniz. Ne kadar çok fazla sayıda seçeneğe sahip olabilmişseniz bu seçeneklerde hep en iyi çözüme doğruysa o kadar özgürsünüz ve bu çerçevede Önderlik'te bunun zirveleştiğine yürekten inanıyorum.

Her şeyin bir nedeni ve niçini vardır. Bunların birbiriyle ilişkileri sorunu vardır. Her birinin içinde hareket ettiği bir yasa vardır. Mesela evrende var olan sınırsız gerçeklikten söz edebilirsiniz. Evrendeki her zerrede bir anlam olgusu var bu özgürlük eğilimi tarzında kendisini ortaya koyar. Gelişme, değişme, dönüşüm, hareket, eylem bütün bunların hepsi anlamı ifade eder. Ve anlam hep bir hedefi ve amacı belirtir. Yaşamın bir amacı olmalı. Neden, amaçla doğrudan bağlantılıdır. Bir tür sırrı çözmek gibidir. Evren ne için vardır? Bu niçin sorusuna cevap verebilmeniz için de evreni bir bütün olarak, en küçük zerresine kadar tanımanız lazım. Mutlak hakikat diyebilirsiniz. Mümkün müdür? Önder Apo, "İmkansıza yakın bir durum" der. Ama yine de yaşamı esas sürükleyen bu durumdur. Esas anlamı değerli kılan, yaşamı güzel ve soylu kılan şey, mutlak anlamın peşinde koşmaktır. Buna dinlerde tam vecd hali deniliyor. Hallac-ı Mansur'da ifadesini bulur. Tasavvufun bir kesiminde ifadesini bulur. Bu, sırrın sırrını çözmektir. Düşüncede ulaşılabilir bir durumdur. Önderlik'te de bu tür dönemlerin gerçekten olduğuna inanıyorum. Önderliğin, Hallac-ı Mansur'u herkesten daha iyi anladığına, Buda'daki Nirvanayı herkesten daha iyi çözdüğüne, dinlerdeki o vecd halini herkesten daha derinliğine kavradığına eminim. Bu konuda hiç kuşkum yok. Bunlar mutlak hakikat yolunda ilerlemenin, kaçınılmaz sonuçlarıdır. "Anladım" diyorsunuz, ötesi yokmuş gibi. Öyle bir şey değildir anlam. Belki de varlığı tanıdığınızda onun özünü, içeriğini ve cevherini tanıdığınız ve anladığınız zaman onu kavrıyorsunuz. Tanımak, aslında bütünleşmektir. Onunla bir olmaktır. Dinlerde tanrıdır. Mutlak hakikat Tanrı'da ifadesini bulur. Tüm varlığı kapsayan O'dur. Tüm varlıkta içselleşen O'dur. O, önüne ön, sonuna son konulamayandır. Ezel ve ebedtir yani. Ama Enel Hak "bir sır idim, bilinmek için insanı yarattım. Bilme eyleminde Hallac'ın ulaştığı durumdur: Enel Hak. Bu hakikatle bağlantılıdır. Enel Allah demiyor Hallacı, Enel Allah diyen firavundur. Firavun, "ben Allah'ım" diyor. Hallac Enel Hak diyor. Belki de Hak da tanrının adlarından biridir ama tek başına hakikati ifade eder. Tanrı ile birleşmeyi dolayısıyla tanrıyı tanımayı, onun içinde erimeyi ve yeniden var olmayı ifade eder. Bu doruktur. Bir militan açısından Önderliğe yaklaşımda esas itibarıyla bu olmalıdır. Onu tanımak, tanıdıkça O'nunla birleşmek, bütünleşmek, erimek ve O olmak ama kendi kalmak bunlar anlamlı değerlendirmelerdir.

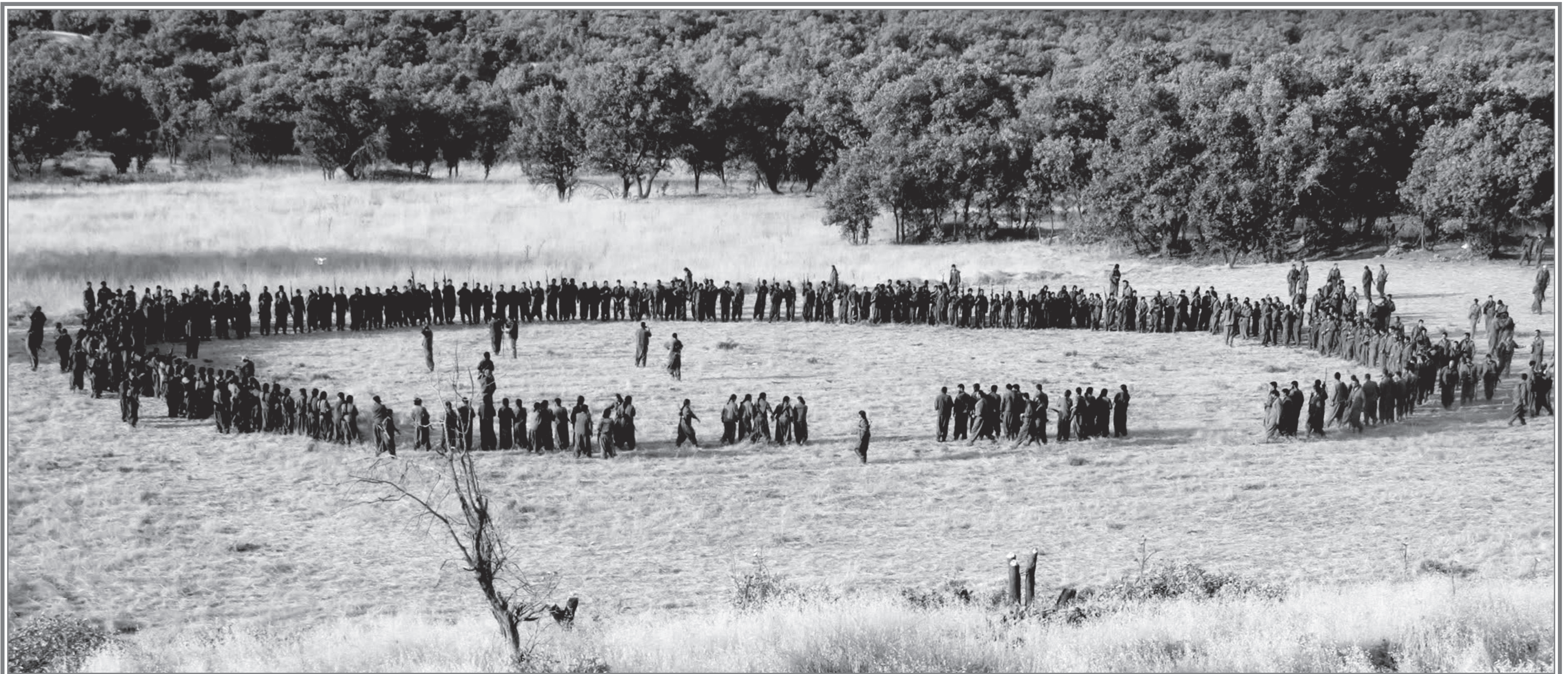
Kişi kendinde bir toplumu var etmiyorsa, zaten kendini var etmemiştir

Burada inşayı da değerlendirmek gerekir. İnşa ile anlam birdir. Anlamın olmadığı yerde inşa olmaz. İnsan anlayınca oluşuyor. Oluşmak aslında kendi kendini inşa etmektir. Yani görünür hale gelebilmektir. Aslında evrende temel bir özelliktir. Kendini görünür kılabilmek… Anlam da kendini görünür kılmak ister. Onun için madde haline gelir. Bir yapı ve form kazanır. Ama anlam ve form ilişkisinin şöyle bir özelliği de var: Anlam, sürekli akışkandır. Ama form, statik bir yapıdır biraz da. Maddi olan, statik özellikler taşıyandır. Başlangıçta anlam kendisini yapıda ifade eder ama, anlamın giderek gelişmesi mevcut yapıyı onun önünde engel haline getirebilir. Önderliğin cümlesi şöyledir: "Duvar, başlangıçta koruyucu bir işlev görür, ama süreç içerisinde bir zindan duvarına dönüşebilir, seni içinde hapsedebilir." Bu açıdan değişen, esas itibariyle yapıdır. Yapı sürekli değişmek zorunda. Yenilenmek, değişim, dönüşüm bu anlama gelir. Oluşumun sürekliliği, aynı zamanda yapıdaki sürekli değişimdir. Yapıdaki, formdaki değişimi ifade eder. O nedenle, önderlikte, çarpıcıdır, üçünü birlikte ifade ediyor: Varlık, bilinç ve form. Bilinç, oluşum ve form. Üçü birdir. Üçünün bir aradalığı, inşayı ifade eder. En azından ben öyle anlıyorum. Ben çok zorlandığım yerlerde, olabilir ki, yanlıştır, yanlış anlamışımdır, öylesi yerlerde "ben" sözcüğünü kullanıyorum. O yönüyle anlayışınıza sığınarak ben diyorum, ben böyle anlıyorum. Bilinç gelişimi, bilincin oluşmaya, kendini var kılmaya götürmesi, var kılmanın bir formlaşmaya, yani militan kişiliğe dönüşmesi. Buna kadro, yoldaş, öncü diyebiliriz. Bunlar bu tarzı ortaya koyar ve her yerde geçerli olmakla birlikte, en çok zindanlarda geçerlidir. Bir de bireyi toplumdan soyut bir varlık olarak görmemek lazım. Eskiden gerillaya yeni katılan arkadaşlara sorardık: heval niye dağa çıktın? "nasıl heval, ben halkım için, ülkem için çıktım." Yani amacını hemen ortaya koyuyordu: Ben halkımı ve ülkemi özgürleştirmek istiyorum, onun için burdayım. Yani yaşam nedenini, niçinini ortaya koyuyordu. Niçin yaşıyorsun? Elbette halkım için. Niçin yaşıyorsun? Elbette ülkem için. Ve bunu giderek genişletir: elbette tüm insanlık için. Kadın yoldaşlara sorarsanız, elbette kendi cinsim için. Onun özgürlüğü için yaşıyorum der. Ama burada kendi gerçekleşmesini, onların gerçekleşmesi olarak ele alır. Yani kişi kendinde bir toplumu var etmiyorsa, zaten kendini var etmemiştir. Aslında hayallerinizi kendiniz de bedenleştiriyorsunuz. Siz aslında hele hele iki yoldaş bir araya geldiğinde, o "iki"nin birliğinde bir toplum inşa edilmiş demektir. O ikinin birliğinde aslında özgür bir insanlık vücut bulmuştur. Onların hayalleri kendilerinde somutluk kazanmıştır. Yoksa öyle olmazsa kendini hayallerinin gerçekleşmiş hali olarak görmezse, kendi kendisinin prototipi olarak görmezse, inşa da çok fazla başarılı olamaz. Bu açıdan inşa kavramı, yaşamın ta kendisidir. Biz yaşamı inşa olarak algılamalıyız. Yaşamak anlamak, anlamak anladığını başkalarıyla paylaşmak, başkalarıyla birleşmek, örgütlü birlikle kendi hayallerini, bugünün hayalini yarının gerçeğine dönüştürebilmektir.

Kutsal olan politik ve ahlaki toplumdur

Bu açıdan "an" büyük önem taşır. Şu noktaya geleceğim. İnsanın temel eğilimi hep yaşamın anlamına ulaşmaktır. İnsanı insan yapan temel özellik budur. Yaşamı anlamak ister. Zaten hakikat de, yaşamın anlamına varmaktır. Bunun kavgası, mücadelesidir. Ama her şey gelir, yaşam olgusunda düğümlenir. Hakikat ölülerle uğraşmaz. Hakikat, yaşamın kendisiyle uğraşır. O açıdan da yaşam müthiş bir değer taşır. Şöyle de ifade edeyim: Yaşam bütün kutsallıkların üzerinde yer alır. Yaşamdan daha kutsal bir değer, yaşamdan daha üstün bir değer yok. Ve yaşamı anlamak isteyen insanın temel görevi de yaşamı anlamaktır. Yaşamı seven, yaşama bağlı olan insanın temel görevi de yaşamı anlamaktır. Onun militanlığını yapabilmektir. Ama bizim sözünü ettiğimiz yaşam, toplumsal bir yaşamdır. Sonuçta şu noktaya geliyoruz: Toplumsallıkla bağlantısı içinde tanımlanmamış bir yaşam, yaşam değildir. O zaman toplumsal gerçeklikle birey, dolayısıyla toplumsal gerçeklikle yaşam ilişkisi, bunlar hepsi bir bütün oluşturur. O zaman toplumsal gerçeklik önemlidir. Toplumsal gerçekliği yeniden inşa etmek, yaşamı yeniden inşa etmektir. Kutsal olan, politik ve ahlaki toplumdur. Yaşam da odur. Ondan kopuk nasıl yaşayacağız? Temel kaynağımız odur. Bu da çalışmaktır. Günün 24 saati eylemde olmaktır. Eylemi dar anlamda anlamamak gerek. Mesela

Yaşam bütün kutsallıkların üzerinde yer alır. Yaşamdan daha kutsal bir değer, yaşamdan daha üstün bir değer yok. Ve yaşamı anlamak isteyen insanın temel görevi de yaşamı anlamaktır. Yaşamı seven, yaşama bağlı olan insanın temel görevi de yaşamı anlamaktır. Onun militanlığını yapabilmektir. Ama bizim sözünü ettiğimiz yaşam, toplumsal bir yaşamdır. Sonuçta şu noktaya geliyoruz: Toplumsallıkla bağlantısı içinde tanımlanmamış bir yaşam, yaşam değildir.

Sisteme karşı direniş, sistemin içinde sisteme alternatif bir yaşamın temsili olmaktır. Orada bir yaşam inşa etmektir. Soyut bir yaşam. Ama bir yaşam vardır. Soyut yaşamak. Somutunu kuramıyorsunuz, ama soyut yaşayabilirsiniz. Kaldı ki, zindanlarda yoldaşlık ilişkileri var, yoldaşlar var. Onlarda somutluk da kazanır. Ama orada yoldaşların yaşamında somutluk kazanan toplumsal gerçeklik olmalıdır.

'cezaevindeki insan eylemsizdir' denilemez ki. Mesela duvara bakıp da eylem alanımızın daraldığından gerçekten söz edemeyiz. Bu yanlıştır. İbni Arabi'nin İbn-i Rüşt'e bakarken ki söyledikleri "Düşüncesi onu benim yanıma getiremiyor." Biz de şöyle söyleyebiliriz "Düşüncem beni dışarıya taşıyamıyor, evrenin başlangıcına onun sonsuzluk sahalarına taşıyamıyor" demek zorundayız. Eğer taşıyorsa, o koşullarda da zaten özgürüz. Bunların üzerinde düşünmekte yarar var.

Hakikat avcılığı kesinlikle engellenemez bir eylemdir. Mesela bazen Önderliğin bazı şeyleri ellerinden alınıyor. Kitapları, radyosu vs elinden alınmış olabilir. Bilmiyorum, düşünüyorum. Televizyonu elinden alınmış olabilir. Sanki bunlar olmazsa direnme imkanı, hakikat avcılığı imkanı yoktur deneme*z*. Elbette bunlardan yararlanmak bir tutsağın hakkıdır. Fakat, Önderliğin kendisi tv almadı. Bunun için herhangi bir başvuruda bulunmadığını çok iyi biliyorum. Sonradan kendileri götürüp Önderliğe verdiler. Kendisi asla öyle bir talepte bulunmadı. Mesela her tutsak öyle bir talepte bulunabilir. Ama Önderliğin öyle bir talebi olmadı. Hatta kitapları elinden alındı. Peki hakikati nerde arayacaksınız? İnsanda değil mi? Ve sizsiniz insan. Hakikati kendinizde arayacaksınız. Bu anlamda, belki de Nietsche'nin o sözü Önderliği en iyi anlatan sözdür "Zorluklar, eğer öldürmüyorsa bir kişiyi, sadece ve sadece ona güç verir." Bu İmralı'daki muhteşem direnişin yanında, radyosunun elinden alınmasıyla Önderliğin koşullarının ağırlaştığını söylemek, gerçekten o direnişin seviyesini düşürmektir. O direnişin anlamını, soyluluğunu, efsanevi halini… "Asrın Direnişi" diyorlar ya, ben tarihsel olarak ezilenlerin direnişinin zirvesi diyorum. Bütün bir tarihsel direnişlerin zirvesi olarak değerlendiriyorum. Böyle bir direniştir İmralı Direnişi.

Her dil kendisiyle bir tarih taşır

Yani arkadaşların ellerinden kitaplarını alabilirler. O zaman neyi okuyacaklar? Kendilerini okuyacaklar, insanı okuyacaklar. Gerçekten en büyük kitap insandır. Oraya bakmak lazımdır. İnsanın kendisi kitaptır. Yanındaki yoldaşını okuyabilmek…

Konumuza sözün önemi, anlamı ile başlamıştık. Bilimi, kavramlarla yapıyorsunuz. Aslında dünyayı değiştirmeye çalışmak isterken de öncelikle kavramlardan yola çıkıyorsunuz. Öyle olunca kavramların içini doğru doldurmak gerekiyor. Kavramlar dil ile de bağlantılı. Denir ya, "her dil kendisinde bir uygarlığı taşır." Aslında şöyle de denilebilir: "her dil, kendisiyle bir tarihi taşır." Mesela Kürt dili böyle bir şey. Kürtçe kendisinde bütün bir insanlığın tarihini taşır. Kürtlerin tarihini taşır, demiyorum. Çünkü Kürtçe neolitik toplumun, devrimin, neolitik uygarlığın dilidir. Eğer neolitik devrim, en evrensel devrim ise, insanlığın kök kültürü ordaysa, bu kültür de en fazla -ki dar anlamda kültür dil demektir; dolayısıyla- bu kültür o dilde, o dilin kavramlarında ifadesini bulur. Kavramlara yüklenen anlamlar var. Önderlik de, işe başlarken, özellikle son savunmada kavramlarla işe başladı. Önce kavramsal bir çerçeve çizdi sonra bazı kuramları ele aldı. Belli bir kuramsal çerçeve çizdi. Bunların içini doldurdu. Bunlarla neyi ifade ettiğini ortaya koydu ve arkasından da muaazzam, en görkemli çözümlemelerini yaptı. Mesela diyelim ki, yaşam kavramının içinde ya da toplumsal yaşam, bu kavramın içine sıkıştırdığımız şey nedir? Gerçekten de şöyle bir algı var. Önderliğin şöyle de bir belirlemesi vardı "Yaşam, yaşanırken anlaşılmaz" diyordu. Bir arkadaş da "Ölürken hiç anlaşılmaz" demişti. Arkadaşlar da bana anlatırken, sanki yaşam zaten hiç anlaşılmaz, biz yaşamı anlayamayız dediler. O zaman benim aklıma ilk gelen şey şuydu: biz yaşamı nasıl anlıyoruz? Yaşamak ne demek? Önderlik de orada bir yerde ifade ediyor, "Yaşam, ölümden öncesidir." Yani nefes alıp veriyorsan, yürüyorsan, yiyip içiyorsan, eğleniyorsan veya acı duyuyorsan; yaşıyorsundur. Bu kadardır. Yani soluk alıp vermek. Bu önemlidir. Bizim Dersim'de ilginçtir, toplumda, kırsal kesimlerde, köylerde, bir insana "nasılsın?" diye sorun, size vereceği cevap şudur: Helmo ma de (daha soluk alıp veriyorum)." İyiyim demez. Bu çok ilginçtir. Birazda sanıyorum bu çekilen korkunç eziyetler, yaşanan soykırımların, katliamların da doğurduğu bir sonuçtu. Ama orada bile bir yaşam farkındalığı vardır. Yani yaşanan durum, soluk alıp verme durumudur. Buna iyiyim denemez. Eh işte, soruyorsan, durum şudur: Soluk alıp veriyoruz. Peki yaşam bu mudur? Değildir. Yaşam, içinde barındırdığı anlam ile yaşamdır. Zaten yaşamın özü anlam gücüdür. Yani ne kadar anlıyorsan, o kadar yaşıyorsun. Ama burada anladığın şey önemlidir. Bir de şu noktalarda büyük yanılgılardan kurtulmalıyız: Biz hakikat arayışçıları olarak, kendimizi değerlendirirsek militanlar olarak, bana göre biz şaşkın bir duruma düşmüş oluruz. Hakikat bizim önümüze konulmuştur. Önderlik'tir hakikat avcısı, Önder olmak budur. Mürşit olmak, Rêber olmak budur. Eğer hakikat tarihsel ve toplumsal özellikte ise, insanlıkla ilgiliyse ve tüm evreni kapsıyorsa -ki öyledir- bütün bir ömrünü buna veren, bu noktada en üst düzeyde yoğunlaşmayı yaşayan Önder Apo'dur. Ben Aşık Daimi'nin sözüne hep atıfta bulunurdum: "Bin çiçekten bir peteğe bal eylemek." Eğer böyle karşılaştırırsam, Önderlik, tarihsel, tarih boyunca sayısız çiçeklerden özlerini topladı ve onları sentezleyip en güzel balı, süzülmüş bal olarak, her hangi bir bal da değil, süzülmüş bal kıvamında bizlere sundu. Bizim görevimiz, oradaki Önderlik gerçeğindeki hakikati kavramaktır. Önderlik gerçeğini kavramaktır hakikat. Hakikat yürüyüşü Önderliğe doğrudur. Yeniden bir arayışa kalkışmıyoruz. Böyle bir şey olamaz, bu saçma olur. Hakikat Önderlik'tedir ve biz O'nu anladığımız ölçüde hakikatle bütünleşiyoruz, doğru yönde oluyoruz. Yol, Önderliğin yoludur. Başka bir şey değil. Bu konuda hiçbir zaman yanılgıya düşmemeliyiz. Duygu, düşünce dünyamızda hep O'nunla yaşıyor ve O'nunla bir isek doğru yoldayız. Bu konuda hepimizde sorun var en başta da kendimi bu noktada sorunlu görüyorum. Ama mutlak surette bu sorunu aşmalıyız. Bir de şöyle bir şey görüyorum: Aslında ister dışarıda olalım, ister zindanda, hepimiz aynı gerçekliğin içerisindeyiz, Önderlik gerçeğinin içindeyiz. Hiçbir arkadaş, Önderlik gerçeğinin dışında değil ama, onun içindeyken duruşumuz nedir? Burası önemli. İçinde olup dışında yaşamak, bu önemlidir. Şöyle söyleyeyim: O'na bakmıyoruz. O'nun içindeyiz, sırtımız O'na dönük, yüzümüz O'na dönük değil. Zaten Önderlik gerçeğini zorlayan budur. İçinde olmak, ama O'nun istediği gibi olmamak… Biraz da şuna benzer. En kaba benzetmesini yapayım: Bir taş gibi yutuluyorsun, Partiyi canlı bir organ gibi düşün. Sen de kendini yenilecek bir nesne gibi düşün. Midesine gidiyorsun, ama erimiyorsun. Taşın bir insanın midesine oturduğunu, olduğu gibi kaldığını düşünün. Ne kadar rahatsız edicidir. Önderlik içerisinde ters konumlar arz eylemek de öyle bir durumdur. O açıdan da bu duruşun düzeltilmesi gerekir. Zindandaki bir arkadaşın deyişiyle yüzümüz her zaman O'na dönük olmalıdır. Nasıl ki pusulanın içindeki mıknatıs hep aynı yönü gösteriyorsa, bizim yönümüzün de hep Önderliğe o yöne dönük olması gerekir.

Yaşamı tanımlamak aynı zamanda toplumu tanımlamaktır

Bireysel rol ile kolektif eylem arasındaki ilişki bu en başta yoldaşlık ilişkilerinde anlamını bulur. Tikellik, tekillik veya bireysellik diye bir olgu var. Yani siz, sizsiniz. Siz bir başkası değilsiniz. Bu evrende yalnızca ve yalnızca bir tane sizin özelliklerinize sahip bir birey var, on tane yoktur. Bir tanedir. O senin özgünlüğündür, farkındır. Kendi farklılığını bu tarzda ortaya koyuyorsun. Ve üstelik özgürleşmek, kendi farkını daha belirgin bir şekilde ortaya koyabilmektir. Kendi farkını ne kadar belirgin bir şekilde ortaya koyabiliyorsan, kendi potansiyelini o kadar işletebiliyorsun demektir. Yani enerjinin açığa çıkması ve yapılaşması, eyleme geçmesi... Farklılık da budur. Dolayısıyla farklılıklar birleşince, orada toplumsallığa gidiş öyle başlar. Belki de önce bireyde başlar. Ama iki insan bir araya gelince, gerçekten toplumun prototipi olur. Bireysel gerçekleşmeler olmadan, toplumsal gerçekleşme zaten mümkün değil. O açıdan bireyselliği, tekilliği küçümsememek lazım. Zaten söz o değil mi? Militanlaşmak, partileşmek... Her birey şahsında istediğiniz budur. Bireyleşmek, partileşmek, komutanlaşmak. Bu olmuyorsa, gerçekleşmiyorsa, toplumsal gerçekliğe dökülmesi mümkün müdür? Peki bundan alıkoyan nedir? Esas itibariyle toplumsal gerçekliğe bağlılıktaki zayıflıktır. Yani buradaki bireyselliğin bireyciliğe kaymasıdır. Onun da daha çok Kürt gerçekliğinde güçsüzlüğe tekabül etmesidir. Kürt güçsüzdür yani. Temel özelliği budur. Toplumu dağıtılmış, soykırım kıskacında lime lime olmuş. Öyle bir lime lime olmuş ki, sen bunu tanımlayamıyorsun bile. Yaşamı tanımlamak aynı zamanda toplumu tanımlamaktır. Toplumsal gerçekliği tanımlamak için bakacağın yer yaşam. Yaşamı tanımlamak için bakacağın yer, toplum. En küçük parçalara ayrılmış bir ayna düşünün. O aynayı nasıl tanımlayacaksın? Mümkün değil, daha doğrusu çok zor. Kürt toplumsal gerçekliği de böyle. Ama Önderlik bu gerçekliği tanımladı, çözümledi ve bunu nasıl kendi gerçekliğimiz haline getirebileceğimizi de ortaya koydu. Dolayısıyla kendi olmanın temel amacı, toplumsal gerçeği inşadır. Toplumsal gerçeği özgürleştirmektir. Kürt gerçeğini özgürleştirmektir. İkisi birbirine o kadar sıkı sıkıya bağlıdır ki... Ama amaç benim bireysel özgürleşmem değil, amaç toplumsal özgürlüktür. O da beni bireysel özgürlüğe götürür. Çünkü benim toplumu özgürleştirebilmem için, kendim özgür olmam gerekir. Ben özgür olmalıyım ki, toplumumu özgürleştirebileyim. Veya daha doğrusu, onun özgürlük davasına öncülük edebileyim. Ona özgürlük düşüncesini götürebileyim, özgürlük yolunu gösterebileyim. Bu anlamda ikisi birbirlerine sıkı sıkıya bağlıdır.

Çözüm Önderlik gerçeğidir

Özgürlük, daima bedel ister. Hele Kürt gerçeğinde ise bu bedel çok daha ağır olmak durumundadır. Ağırlıklı biçimi şahadet oluyor. Ama zindanlar da bunun bir boyutudur. Kaldı ki, zindandaki militana yaşatılanlar, bazı şahadetten daha ağırdır. O açıdan Önder Apo, zindanlarda bulunan yoldaşlarımızı "yaşayan şehitler" olarak tanımladı. Bu sürecin de gerçekten büyük zorlukları var. Büyük saygıyla ifade ediyorum, gerçekten de özü itibariyle, zindanlarda direnen yoldaşlarımız, mevcut durumda bizim yaşayan şehitlerimizdir. Cezaevinde koşullar daha ağır olabilir. Gerçekten de fiziki işkenceler var. Bütün işkenceler içerisinde en zor olanı, yalnızlıktır, tecrittir. Önderlik üzerindeki mutlak tecrittir. Önder Apo'nun kişiliğinde, pratiğinde, eyleminde, düşüncesinde gerçekleşen somut bir şey var: Bedenleşmiş bir hakikat var. Oraya bakmak lazım. O nasıl algılıyor? Cezaevine nasıl bakıyor, cezaevlerinin anlamını nasıl çözümlüyor? Sistem cezaevlerine ne misyon yüklüyor? Önderlik bunu nasıl boşa çıkarıyor? Bu noktada da bizim çözümümüz var: Önderlik gerçeği. Yani çözüm Önderlik gerçeğidir. Bu noktada Önderliğe bakmak önemli. Hiçbir yoldaşımız, mutlak tecrit koşullarında değiller. Ama O, mutlak tecrit koşullarında yaşıyor. "Mutlak tecrit" sıradan bir kavram değil. Bir tür, yok sayma halidir. Mutlak tecrit, yok saymadır. Gerçekten de sistem Önderliği yok sayıyor. Uluslararası kapitalist sistem de Önderliği yok sayıyor.

Yok sayma durumunda hiçbir bilgi de alamıyorsun. Öylesi koşullarda direnen bir Önderlik gerçeği var. Orada bir şey var mı? Öyle bir ortamda bile, kendisine bu koşullar dayatıldığında bile, Önderlik ile konuşmaya gitsinler, Önder Apo, "Ben seni reddediyorum, tanımıyorum" demez kaba bir biçimde. Hep bir çözüm önerir. Ama bu Önderliğe mahsus bir şeydir. Sen bunu yapamazsın. Oraya bakmak lazım, ne yapıyor, nasıl davranıyor? Gerçekten de Önderliği izlemek lazım. Ben şuna dikkat çekmek istiyorum: zindanlarda efsanevi diyebileceğimiz direniş sergileyen insanlar oldu. Ama dışarıya çıktıklarında yok oldular. Demek ki fiziki, kaba direniş yetmiyor. Direnmeyi kahramanlık tarzında sisteme karşı bir fiziki duruş şeklinde direniş göstermek yetmiyor. Yani direnmeyi yüzeysel, cepheden sisteme tavır almak olarak değerlendirmemek gerekiyor.

Sisteme karşı direniş, sistemin içinde sisteme alternatif bir yaşamın temsili olmaktır. Orada bir yaşam inşa etmektir. Soyut bir yaşam. Ama bir yaşam vardır. Soyut yaşamak. Somutunu kuramıyorsunuz, ama soyut yaşayabilirsiniz. Kaldı ki, zindanlarda yoldaşlık ilişkileri var, yoldaşlar var. Onlarda somutluk da kazanır. Ama orada yoldaşların yaşamında somutluk kazanan toplumsal gerçeklik olmalıdır. O'nunla bir an için bile olsa bağ kopmamalı. Mesela bizim de onlarla bağımız kopmamalı. Mesela Önderlikle sürekli birlikte olabilmek. Çabanın bu olması gerekir. Biz de oradayız. Özellikle hepimizde de olan haliktir. Halkımız İmralı'dadır, biz de halkımızla birlikteyiz.

Son olarak asrın değil, tarihin en görkemli direnişini sergileyen Önder Apo'yu tüm özlemimle selamlıyorum, direnişi önünde saygıyla eğiliyorum.

■■■

Önder Apo'nun Özgürlük Sosyolojisi kitabından derlenmiştir

Toplum esas olarak ahlaki ve politiktir

Ahlaki ve politik toplum en tarihsel ve bütünlüklü toplum anlatımıdır. Ahlak ve politikanın kendisi tarih olarak da okunabilir. Ahlaki ve politik boyut taşıyan toplum, tüm varoluşunun ve gelişiminin bütünlüğüne en yakın toplumdur. Devlet, sınıf, sömürü, kent, iktidar, ulus olmadan toplum var olabilir. Ama ahlak ve politikadan yoksun toplum düşünülemez. Belki başka güçlerin, özellikle sermaye ve devlet tekellerinin sömürgesi, hammadde kaynağı olarak var olabilirler. Bu durumlarda ise, kendisi olmaktan çıkmış toplum kalıntıları, mirası söz konusudur.

Toplumsal doğanın var oluş halinin ve gelişiminin ahlaki ve politik toplum temelinde incelenmesini varsayan sosyal bilim okulunu, demokratik uygarlık sistemi olarak tanımlamak mümkündür. Çeşitli sosyal bilim ekollerinin farklı inceleme birimleri vardır. Teoloji, din, toplumu esas alır. Bilimsel sosyalizm sınıf temellidir. Liberalizmin temel birimi bireydir. Devlet ve iktidarı temel alanlar olduğu gibi, uygarlıkları esas alan yaklaşımlar da az değildir. Tüm bu birim temelli yaklaşımlar, çokça değindiğim gibi, tarihsel ve bütünlüklü yaklaşımlar olmamaları nedeniyle eleştirilmişlerdir. Anlamlı bir inceleme toplum açısından hayati noktalarda yoğunlaşmak durumundadır. Tarih ve güncellik esas olarak o noktalarda anlatım bulmalıdır. Aksi halde incelemeler öyküsel olmaktan öteye gitmez.

Ahlaki ve politik toplum en tarihsel ve bütünlüklü toplum anlatımıdır

Temel birimimizi ahlaki ve politik toplum olarak belirlememiz, tarihsellik ve bütünsellik boyutlarını kapsaması açısından da önem taşımaktadır. Ahlaki ve politik toplum en tarihsel ve bütünlüklü toplum anlatımıdır. Ahlak ve politikanın kendisi tarih olarak da okunabilir. Ahlaki ve politik boyut taşıyan toplum, tüm varoluşunun ve gelişiminin bütünlüğüne en yakın toplumdur. Devlet, sınıf, sömürü, kent, iktidar, ulus olmadan toplum var olabilir. Ama ahlak ve politikadan yoksun toplum düşünülemez. Belki başka güçlerin, özellikle sermaye ve devlet tekellerinin sömürgesi, hammadde kaynağı olarak var olabilirler. Bu durumlarda ise, kendisi olmaktan çıkmış toplum kalıntıları, mirası söz konusudur.

Toplumun doğal hali olarak ahlaki ve politik topluma köleci, feodal, kapitalist ve sosyalist etiketler, sıfatlar takmanın anlamı yoktur. Daha doğrusu, bu sıfatlar altında toplumları tanımlamak, toplum gerçekliğini perdelemek, toplumu unsurlara (sınıf, ekonomi, tekel) indirgemek anlamına gelecektir. Toplumsal gelişmenin teori ve pratiğinde bu kavramlar temelindeki çözüm anlatımlarında rastlanan tıkanıklık, özlerinde taşıdıkları yetersizlik ve yanlışlıktan kaynaklanmaktadır. Tarihsel materyalizme yakın duran bu sıfatlarla anılan tüm toplum analizleri bu duruma düştükten sonra, bilimsel değerleri hayli zayıf olan anlatımlar daha da çözümsüzdür. Dinsel boyutlu anlatımlar ahlakın önemini yoğunca anlatmalarına rağmen, politik boyutu çoktan devlete havale etmişlerdir. Burjuva liberal yaklaşımlar ise, ahlaki ve politik boyutlu toplumu sadece perdelemezler; aynı zamanda fırsat buldukları her noktada bu topluma karşı savaş açmaktan da çekinmezler. Bireycilik en az devlet ve iktidar kadar topluma karşı savaş halidir. Liberalizm, esas olarak toplumun güçsüzleştirilerek (ahlaksız ve politikasız toplum) bireyciliğin her tür saldırısına hazır kılınması anlamına gelir. Liberalizm en anti-toplumcu ideoloji ve pratiktir.

Batı sosyolojisinde (Doğu sosyolojisi diye bir bilim henüz söz konusu değildir) toplum ve uygarlık sistemi kavramları çok problemlidir. Unutmamak gerekir ki, sosyoloji sermaye ve iktidar tekellerinin yol açtığı muazzam bunalım, çelişki ve çatışma-savaş sorunlarına çözüm ihtiyacından kaynaklanmıştı. Her koldan düzeni kurtarmak ve yaşanır kılmak için tez üstüne tez üretiliyordu. Hıristiyanlık öğretisinin tüm mezhepsel, teolojik ve reformist yorumlarına rağmen toplumsal sorunların her geçen süre daha da ağırlaşması üzerine, toplum sorunlarına bilimsel (pozitivist) bakışla yorumlar öne çıktı. Felsefe devrimi ve Aydınlanma dönemi (17. ve 18. yüzyıl) esasta bu ihtiyacın sonucudur. Fransız Devrimi'yle beklenen çözüm yerine, sorunların daha da karmaşıklaşması, sosyolojiyi bağımsız bir bilim dalı olarak geliştirme eğilimlerini daha da yoğunlaştırdı. Ütopik sosyalistler (Saint Simon, Fourrier, Proudhon), Auguste Comte ve Durkheim bu doğrultuda ön aşamaları temsil ederler. Hepsi de Aydınlanmanın çocuklarıdır. Bilime sonsuz inançları vardır. Toplumu da bilim yoluyla istedikleri gibi yeniden yaratabileceklerine inanıyorlardı. Tanrının rolüne soyunmuşlardı. Hegel'in deyişiyle, ne de olsa Tanrı yeryüzüne inmişti. Hem de ulus devlet olarak. Yapılması gereken, incelikli 'toplum mühendisliği' proje ve planlamasıydı. Ulus devlet aracılığıyla hayata geçirip başarılamayacak hiçbir proje ve planlama yoktu. Yeter ki 'pozitivist bilimsel' olsun ve ulus devlet kabul etsin!

İngiliz sosyal bilimcileri (ekonomi-politikçiler) Fransız sosyolojisine ekonomik çözüm yoluyla katkıda bulunurken, Alman ideologları felsefi yoldan katkı sunuyorlardı. Adam Smith ve Hegel katkı sunmada başta gelirler. 19. yüzyıl sanayi kapitalizminin toplumu korkunç ölçülerde istismarından kaynaklanan sorunlara bulunan reçeteler sağdan ve soldan olmak üzere çok çeşitliydi. Kapitalist tekelciliğin merkez ideolojisi liberalizm, tam bir eklektizm ile her fikirden yararlanıp yamalı bohça misali sistemler yaratmakta en pratik olanıydı. Sağ ve sol şematik sosyolojiler ise, ya geçmişe (sağın altınçağ arayışı) ya da geleceğe ilişkin (ütopik toplum) projeleri geliştirirken, toplumsal doğadan, tarih ve güncelden sanki habersizdiler. Tarih ve güncel yaşam ile karşılaşırken habire parçalanıyorlardı. Hepsinin tutsağı olduğu gerçek ise, kapitalist modernitenin ağır ağır ördüğü ve hepsini zihnen ve pratik yaşam tarzıyla içine kapattığı 'demirden kafes'ti. Filozof Nietzsche hepsini 'pozitivizm metafizikçileri', 'kapitalist modernizmin hadım edilmiş cüceleri' olarak değerlendirirken, toplumsal hakikate daha yakın duruyordu. Toplumun kapitalist modernizmle yutulması tehlikesine ilk dikkati çeken ender filozofların başında geliyordu. Düşüncesiyle faşizme hizmet etmekle suçlanmasına rağmen, faşizmin ve dünya savaşlarının gelişini haber veren yorumları da dikkat çekiciydi.

Pozitivist sosyoloji sağ ve sol kollarıyla iflas etmiştir

Artan büyük bunalımlar ve dünya savaşları pozitivist sosyolojiyi, liberal merkezi sağ ve sol kollarıyla birlikte iflas ettirmeye yetti. Toplum mühendisliğinin kendisi, çok eleştirdiği en sığ metafizik olarak otoriter, totaliter faşizmle gerçek kimliğini ortaya çıkardı. Frankfurt Okulu bu iflasın resmi belgesi gibidir. Anneles Ecole, 1968 gençlik başkaldırısı; başta I. Wallerstein'ın kapitalist dünya-sistem

anlayışı olmak üzere, çok sayıda postmodernist sosyolojik yaklaşımlara yol açtı. Ekolojik, feminist, görecilik, yeni solculuk ve dünya sistemi, çok sayıda parçalanmış bir sosyal bilimler dönemini de beraberinde getirdi. Şüphesiz bunda 1970'ler sonrası finans kapitalin hegemonik karakter kazanması da önemli rol oynadı. Olumlu yanı, Avrupa merkezli düşünce hegemonyasının yıkılmasıydı. Olumsuzluğu ise, çok parçalanmış bir sosyal bilimin sakıncalarıydı.

Avrupa merkezli sosyolojiye yönelik eleştirileri özetlersek:

a- Dine ve metafiziğe yönelik pozitivist eleştiri ve yargılamaların kendileri de bir nevi din ve metafizik olmaktan öteye gidememişlerdir. Bunu yadırgamamak gerekir. İnsan kültürünün kendisi metafizik olmak durumundadır. Önemli olan, iyi ve kötü metafizik arasında ayrım yapmaktır.

b- Toplumu ilkel-modern, kapitalist-sosyalist, sanayi-tarım, ileri-geri, sınıflı-sınıfsız, devletli-devletsiz ikilemler halinde sunmak, toplumsal doğanın hakikate yakın tanımını daha çok perdeleme eğilimindedir. Bu tür ikilemler toplumsal hakikatten uzaklaştırırlar.

c- Toplumu yeniden yaratmak modern tanrıcılıktan başka anlam ifade etmez. Daha doğrusu, her yeniden yaratıcı hamlenin altında yeni bir sermaye ve iktidar-devlet tekeli yaratma eğilimi vardır. Ortaçağ tanrıcılığı nasıl mutlak monarşilerle (padişahlık, şehinşahlık, sultanlık) ideolojik bağ içindeyse, yeniden yaratım olarak modern toplum mühendisliği de esas olarak ulus devletin tanrısal eğilimidir, ideolojisidir. Pozitivizm bu anlamda modern tanrıcılıktır.

d- Devrimler toplumu yeniden yaratma eylemleri olarak yorumlanamaz. Aksi halde pozitivist tanrıcılıktan kurtulamazlar. Toplumu aşırı sermaye ve iktidar yükünden arındırdıkları oranda toplumsal devrim olarak tanımlanabilirler.

e- Devrimcilerin görevi projelendirdikleri herhangi bir toplum modelini yaratmak olarak belirlenemez. Ancak ahlaki ve politik toplumun gelişimine yaptıkları katkı oranında doğru bir görev tanımlanmasını hak ederler.

f- Toplumsal Doğa'ya uygulanacak yöntemler ve paradigmalar, Birinci Doğa'ya ilişkin olanlarla aynılaştırılamaz. Birinci Doğa'ya ilişkin evrenselci yaklaşım hakikate daha yakın sonuçlara (Ama mutlak hakikat diye bir şey düşünemiyorum) yol açarken, Toplumsal Doğa'ya ilişkin görecilik gerçeğe daha yakın durur. Evren ne sonsuz evrenselci düz çizgisel anlatımla ne de sonsuz benzer dairesel döngülerle izah edilebilir.

g- Toplumsal hakikat rejimi daha da geliştirilebilecek eleştiriler temelinde yeniden düzenlenmeyi gerektirmektedir. Şüphesiz yeni bir tanrısal yaratımdan bahsetmiyorum. Ama insan aklının en yetkin özelliğinin hakikati arama ve inşa etme gücünde olduğuna da inanıyorum.

Sosyal bilim sistematiğine ilişkin öneriler

Bu eleştirilerin ışığında tanımlamak istediğim sosyal bilim sistematiğine ilişkin şu önerileri sunuyorum:

a- Toplumsal doğayı mitolojik, dinsel, metafizik ve bilimsel (pozitivizm) anlam örüntüleriyle katı evrenselci hakikat olarak sunmak yerine, süre ve mekan koşuluna bağlı zengin farklılıklarla temel evrensel varoluşların en esnek bir biçimi olarak anlamlandırmak, hakikate daha yakın sunumlara yol açar. Toplumsal doğanın niteliklerini iyi tanımadan yapılacak her yorum, sosyal bilim ve pratik değişim hamlesi ters tepmelere yol açabilir. Tanrısal yaklaşımlardan pozitivist yaklaşımlara kadar uygarlık tarihi boyunca geliştirilen anlatımlar sermaye ve iktidar tekellerinin zirve yapmasını engelleyememişlerse, köklü bir özeleştiriyle kendilerini daha insani bir yoruma uğratmaları, ahlaki ve politik topluma hizmet açısından vazgeçilmez görevleridir.

b- Toplumsal doğanın hem tarihsel hem bütünlüklü anlamını veren, farklılaşma içinde birliğini temel varoluş özelliği olarak temsil eden ana unsuru ahlaki ve politik toplumdur. Toplumsal Doğa'ya karakterini veren, farklılık içinde birliğini sürdüren, tarihselliğini ve ana bütünlüğünü ifade eden belirleyici unsur rolünü oynayan ahlaki ve politik toplum tanımıdır. Topluma ilişkin çok kullanılan ilkel, modern, feodal, köleci, kapitalist, sosyalist, sanayi, tarım, ticari, paracıl, devletli, uluslu, hegemon vb nitelemelerin hiçbiri Toplumsal doğanın belirleyici niteliğini ifade etmez. Tersine perdeler ve parçalı bir anlam sonucunu doğurur ki, bu da topluma ilişkin hatalı teorik ve pratik yaklaşım ve gerçekleştirmelerin özünü oluşturur.

c- Toplumu yenilemek, yeniden yaratmak gibi deyimler, ideolojik içeriği yanında yeni sermaye ve iktidar tekellerinin oluşturma operasyonlarıdır. Uygarlık tarihi, bu yenilemelerin tarihi olarak kümülatif sermaye ve iktidar birikim tarihidir. Topluma ilişkin tanrısal yaratımcılık yerine gerekli olan temel eylem, toplumun ahlaki ve politik dokusunun gelişimini ve işlevini yerine getirmesini engelleyen unsurlarla mücadele olmalıdır. Ahlaki ve politik boyutlarını özgürce çalıştıran toplum, gelişimini en iyi sürdürecek toplumdur.

d- Devrimler ancak toplumun ahlaki ve politik işlevini özgürce sürdürmesi, yerine getirmesi katı biçimde engellendiği zaman başvurulacak toplumsal eylem biçimleridir. Devrimler yeni toplumlar, uluslar ve devletler yaratmak için değil, ancak ahlaki ve politik toplumu özgürce işlevine kavuşturmak için geliştirildiğinde toplumca meşru kabul edilebilir ve kabul edilmelidir.

e- Devrimci kahramanlık ahlaki ve politik topluma yaptığı katkılarla anlam bulmalıdır. Bu anlamı taşımayan her tür eylem, çapı ve süresi ne olursa olsun, devrimci toplum kahramanlığı olarak tanımlanamaz. Toplumda bireylerin rolünü olumlu anlamda belirleyen, ahlaki ve politik toplumun gelişimindeki katkılarıdır.

f- Bu ana özellikleri derinliğine araştırma ve inceleme konusu yaparak geliştirilmesi gereken sosyal bilim, ne evrenselci düz çizgisel ilerlemeciliği ne de sonsuz döngüsel tekilci göreliliği esas alabilir. Son tahlilde uygarlık tarihindeki sermaye ve iktidarın kümülatif birikimlerini meşrulaştırmaya hizmet eden bu dogmatik kalıpsal yaklaşımlar yerine, analitik ve duygusal zekanın uyumunu ifade eden, katı öznellik ve nesnellik kalıplarını aşan, yok edici olmayan bir diyalektik yöntemi esas alan sosyal bilim geliştirilmelidir.

Demokratik Uygarlık sisteminin ana birimi: Ahlaki politik toplum

Paradigmatik ve ampirik (teorik ve pratik) olarak çerçevesini böylesi varsayımlar halinde sunabileceğimiz Demokratik Uygarlık Sistemi'nin ana birimine ilişkin özellikleri bir kez daha ana başlıklar halinde sunarsak:

1- Ahlaki ve politik toplum, insan toplumunun başlangıcından bitimine kadar devamlı aranması gereken temel özelliğidir. Toplum esas olarak ahlaki ve politiktir.

2- Ahlaki ve politik toplum, kent-sınıf-devlet (daha önceleri hiyerarşik yapı) üçlüsü üzerinde yükselen uygarlık sistemlerinin karşı kutbunda yer alır.

3- Ahlaki ve politik toplum, toplumsal doğanın tarihi olarak demokratik uygarlık sistemiyle uyum içinde gelişir.

4- Ahlaki ve politik toplum, en özgür toplumdur.

Ahlaki ve politik doku ve organların çalışması kadar toplumu özgürleştiren, özgür tutan başka bir belirleyici dinamik söz konusu değildir. Devrimler ve kahramanların hiçbiri ahlaki ve politik boyut kadar toplumu özgürleştirme yeteneğinde olamaz. Kaldı ki, devrimler ve kahramanları ancak ahlaki ve politik topluma katkıda bulundukları oranda belirleyici rol oynayabilirler.

5- Ahlaki ve politik toplum, demokratik toplumdur. Demokrasi ancak açık ve özgür toplum olan ahlaki ve politik toplumun varoluşu temelinde anlam kazanabilir. Birey ve grupların özneleştikleri demokratik toplum, karşılık olarak ahlaki ve politik toplumu en çok geliştiren yönetim biçimidir. Daha doğrusu, politik toplumun işlevselliğine zaten demokrasi diyoruz. Gerçek anlamda politika ile demokrasi özdeş kavramlardır. Eğer özgürlük politikanın kendini ifade ettiği iklimsel alansa, demokrasi de bu alanda politikanın icra tarzıdır. Özgürlük, politika ve demokrasi üçlüsü, ahlaki temelden yoksun olamazlar. Ahlaka özgürlük, politika ve demokrasinin kurumsallaşmış geleneksel hali de diyebiliriz.

6- Ahlaki ve politik toplumlar sermaye, mülkiyet ve iktidarın her biçiminin resmi ifadesi olarak devletle karşılıklı diyalektik çelişki içindedirler. Devlet sürekli ahlak yerine hukuku, politika yerine bürokratik idareyi ikame etmek ister. Tarih boyunca devam eden bu çelişkinin iki ucunda resmi devletli uygarlıkla gayri resmi demokratik uygarlık sistematiği gelişir. İki ayrı anlam tipolojisi ortaya çıkar. Çelişkiler ya çok şiddetlenerek savaşa, ya da uzlaşmaya girerek barışa yol açabilir.

7- Barış, ahlaki ve politik toplum güçleriyle devletli tekel güçlerinin silahsız, öldürmesiz bir arada yaşama iradeleriyle mümkündür. Toplumun devleti, devletin toplumu yok etmesinden ziyade, demokratik uzlaşı denilen koşullu barış durumları tarihte yaşanan durumlardır. Tarih ne tümüyle ahlaki ve politik toplumun ifadesi olarak demokratik uygarlık, ne de tümüyle sınıflı ve devletli toplumun ifadesi olarak uygarlık sistemleri biçiminde yaşanır. İç içe yoğun ilişki ve çelişkilerle savaş ve barış durumlarının birbirlerini kovaladığı haller olarak yaşanır. En az beş bin yıldan beri süren bu durumu acil devrimlerle hemen ortadan kaldırmak ütopik olmakla birlikte, geçmişten beri süregelen akışı kader olarak benimseyip akış seyrine müdahale etmemek de doğru ahlaki ve politik durumlar olamaz. Sistemlerin mücadelesinin uzun süreceğini bilerek, ahlaki ve politik toplumun özgürlük ve demokratik alanını genişletecek stratejik ve taktik yaklaşımlar daha anlamlı ve sonuç alıcıdır.

8- Ahlaki ve politik toplumu birbirini takip eden komünal, köleci, feodal, kapitalist ve sosyalist sıfatlarla tanımlamak, açıklayıcı olmak yerine perdeleyici rol oynar. Şüphesiz köleci, feodal ve kapitalist sıfatlara ahlaki ve politik toplumda yer olmamakla birlikte, ilkeli uzlaşı içinde bu sıfatlara mesafeli, sınırlı ve kontrollü olarak yaklaşmak mümkündür. Önemli olan, ne onları yok etmek ne de onlar tarafından yutulmaktır; ahlaki ve politik toplumun üstünlüğüyle sürekli onların alan ve güçlerini sınırlandırmaktır. Komünal ve sosyalist sistemler demokratik oldukları oranda ahlaki ve politik toplumla özdeşleşebilirler. Devlet hali olarak özdeşleşme olamaz.

9- Ahlaki ve politik toplumun acil hedef olarak ulus devlet olmak, bir dini tercih yapmak, demokrasi dışında rejim peşinde koşmak gibi hedefleri olamaz. Toplumun hedef ve niteliklerini belirleme hakkını ancak ahlaki ve politik toplumun özgür iradesi belirler. Güncel tartışma ve kararlar kadar, stratejik kararları da toplumun ahlaki ve politik irade ve ifadesi belirler. Esas olan, tartışmak ve karar gücü olabilmektir. Bu gücü elinde bulunduran toplum, tercihlerini en sağlıklı şekilde belirleyebilir. Hiçbir fert ve güç, ahlaki ve politik toplum adına karar alma yetkisinde değildir. Ahlaki ve politik toplumlarda toplum mühendisliği geçerli olamaz.

Çeşitli açılardan genişçe sunduğum bu tanımlamalar ışığında, Demokratik Uygarlık Sistemi'nin özünde toplumsal doğanın ahlaki ve politik bir bütünlük halinde resmi uygarlık tarihinin diğer yüzü olarak hep var olageldiği ve kendini sürdürdüğü görülecektir. Resmi dünya sisteminin tüm baskı ve sömürüsüne rağmen, toplumun öteki yüzü yok edilememiştir. Zaten yok edilmesi de mümkün olmaz. Nasıl ki kapitalizm, kapitalist olmayan toplum olmadan varlığını sürdüremezse, resmi dünya sistemi olarak uygarlık da Demokratik Uygarlık sistemi olmadan varlığını sürdüremez. Daha da somut olarak, tekelli uygarlık tekelli olmayan uygarlık olmadan varlığını sürdüremez. Bunun tersi doğru değildir.

Ahlaki ve politik toplum, demokratik toplumdur. Demokrasi ancak açık ve özgür toplum olan ahlaki ve politik toplumun varoluşu temelinde anlam kazanabilir. Birey ve grupların özneleştikleri demokratik toplum, karşılık olarak ahlaki ve politik toplumu en çok geliştiren yönetim biçimidir. Daha doğrusu, politik toplumun işlevselliğine zaten demokrasi diyoruz. Gerçek anlamda politika ile demokrasi özdeş kavramlardır.

Yani ahlaki ve politik toplumun tarihsel akış sistemi olarak Demokratik Uygarlık, resmi uygarlık olmadan varlığını daha engelsiz ve rahat sürdürebilir.

Tanımı gereği Demokratik Uygarlığı hem bir düşünce sistematiği, düşünce birikimi, hem de ahlaki kurallar ve politik organların bütünlüğü olarak ifade ediyorum. Ne sadece bir düşünce tarihinden, ne de ahlaki ve politik gelişme içindeki toplumsal realiteden bahsediyorum. Tartışma iç içe olarak iki konuyu da kapsamaktadır. Resmi uygarlıkça engellenen bir anlatım ve yapılar bütünlüğü olduğu için yöntemi, tarihçesi ve unsurları itibariyle biraz daha açımlamayı gerekli ve önemli buluyorum.

Demokratik Uygarlığın temel birliği ahlaki politik toplumdur

Demokratik Uygarlığın temel birliği olarak ahlaki ve politik toplumu esas aldık. Anlaşılırlığı için tanımını ve yöntemini belirlemeye çalıştık. Şimdi de kısaca tarihsel gelişiminin taslağını çizelim:

-Toplumsal doğa yaşamının yüzde 98'ine yakınını klan toplumu dediğimiz 25-30 kişilik birimler halinde süregeldiğini bilmekteyiz. Klanı toplumun kök hücresi olarak tanımlayabiliriz. Klan toplumu süreç içinde oluşan aile, kabile, aşiret, kavim ve ulus toplumunun tümünde hücre farklılaşmasına benzer biçimde yaşamını halen sürdürmektedir. Klan ister işaret dili, ister simgesel dil halinde bulunsun, temel toplumsal doğa tanımımıza göre ahlaki ve politik bir toplumdur. Elbette klanda çok basit bir ahlak ve politika vardır. Önemli olan var olmasıdır. Basitlik önemi ortadan kaldırmaz. Tersine önemin önemini kanıtlar. Hatta denilebilir ki, ahlak en güçlü ifadesini klan toplumunda yaşar. Adeta içgüdüselin ifadesi rolündedir. Ona (ahlaka) göre yaşamak varoluşun olmazsa olmaz koşuludur. Ahlakını yitiren klan dağılmış, dağıtılmış veya yok edilmiş klandır. Basit kurallarla ifadesi ancak yaşamsallığına yorumlanabilir. Kıyaslamak açısından denilebilir ki, günümüzde hukuk kuralları sıkça çiğnendiği halde topluma bir şey olmaz. Belki de hukukun tutuculuğu nedeniyle bu çiğneme daha olumlu bir rol bile oynayabilir. Klanda ise, kural bozulması topluluğun sonudur.

Politika için de aynı özellik belirtilebilir. Klanın toplayıcılık ve avcılık gibi çok basit iki işi vardır. Şüphesiz tüm klan üyeleri kendileri için hayati olan toplayıcılık ve avcılık üzerinde belki de bin kez tartışarak, danışarak, deney alışverişi yaparak, bazı üyelerini görevlendirerek en iyi, verimli biçimde toplayıcılık ve avcılık politikalarını oluşturup uygulamaya çalışmışlardır. Aksi halde yine yaşam mümkün olamazdı. Neyin nasıl toplanıp yenileceği en temel politikaydı, yani ortak işti (Politika ortak iş olarak tanımlanır). O halde klan toplumu çok basit, ama hayati bir politik topluluktu. Bir gün politika yapmazsa ölürdü. Politika bu nedenle çok hayati bir doku işlevselliğine sahiptir. Belki de diğer tüm özellikleri öteki primatlarla (insana yakın hayvanlar) benzerdi. Yegane önemli farkları, basit ahlaki ve politik dokuyu geliştirmiş olmalarıdır. Araçlar bile ancak politika olduğunda devreye girer. Dilin gelişimi bile ancak ahlaki ve politik temelde mümkündür. Konuşma ihtiyacını hızlandıran unsurun işin yapılmasına ilişkin tartışma ve karar olduğunu hiç unutmamalıyız. Burada beslenme ihtiyacı ahlak ve politikanın temelinde yatar demek bana anlamsız gelmektedir. Şüphesiz tek hücreli amiplerin de beslenme ihtiyacı vardır. Ama amiplerin ahlakı ve politikasından bahsedemeyiz. İnsanın amipten farkı, beslenme ihtiyacını farklı ahlaki ve politik yaklaşımlarla sürekli geliştirme özelliğidir. Bu anlamda Marksist öğretideki "Ekonomi her şeyi belirler" ifadesi pek açıklayıcı değildir. Önemli olan, ekonominin nasıl belirlendiğidir. İnsan türünde bu durum ahlaki ve politik dokuyu, toplumsal alanı gerektirir.

Klan toplumunu bu temel özelliği nedeniyle demokratik uygarlık sistem tarihinin baş ve başlangıç köşesine oturtabiliriz. Sistem tarihi bu yönüyle insanlığın ömrünün yüzde 98'lik kısmına sahip kılınmaktadır. Ayrıca klan varlığını, belirttiğimiz gibi halen aile, kabile, aşiret, kavim, ulus, uluslararası topluluk ve hatta ulus-üstü topluluklarda ana hücre olarak sürdürmektedir.

Ahlaki ve politik toplumun bir yandan iyilik, mutluluk, doğruluk ve güzellik, diğer yandan özgürlük, eşitlik ve demokratiklikle olan özsel ilişkisidir. İyilik, mutluluk zaten ahlakın özüdür. Doğruluk hakikatle ilgilidir. Hakikati ahlaki ve politik toplumun dışında aramak beyhudedir. Ahlaki ve politik olamayan, hakikati bulamaz. Güzellik ise estetiğin amaç kavramıdır. Ahlaki ve politik toplum dışındaki güzelliği güzellik saymıyorum. Güzellik ahlaki ve politiktir!

Dördüncü buzul döneminin yaklaşık yirmi bin yıl önce çözülmesiyle Zagros-Toros sisteminde en muhteşem biçimiyle oluşan mezolitik (yaklaşık bundan 15.000-12.000 yıl önceki ara dönem) ve neolitik toplum (12.000'den bugüne) klan toplumundan daha gelişkindiler. Ellerindeki araçlar ve yerleşme düzenleri gelişmişti. Nitekim ilk tarım ve köy devrimi bu süreçte oluştu. Zagros-Toros sistemi başat olmakla birlikte, insan topluluklarının yaşadığı birçok Afro-Avrasya mekanlarında da (Benim yorumum, bu gelişme Zagros-Toros neolitik toplumunun yayılmasıyla oluşmuştur) benzer toplumsal oluşumlar başlar. Toplumsal doğanın tarihinde muhteşem bir çağdır bu dönem. Simgesel dilin halen kullanılan ana biçimlerinin oluşumundan tarım devrimine (tohumların bilinçlice ekilip biçilmesi, hayvanların evcilleştirilmesi), köylerin oluşumundan ticaretin kökenine, anacıl aileden kabile ve aşiret örgütlenmesine kadar birçok gelişim bu tarihsel aşamaya denk düşer. Şüphesiz bu dönemin Yeni Taş adıyla anılması, gelişkin taş araçların varlığına işaret eder. İnsan zekasının açılımı da muhteşemdir. Bugüne kadar damgasını vuran tüm araç ve gereçlerin kullanım esasları icat edilmiş gibidir. Tarihin ikinci uzun süreli dönemidir. Kalan yüzde iki'den biri bu döneme aittir. Toplum yine esasta ahlaki ve politik toplumdur. Henüz hukuk ve devlet yoktur. İktidar tanınmamaktadır. Ana'ya kutsallık atfedilmekte, kadın tanrıça imgesi yükseltilmektedir. Kutsal tapınak ve mezar dönemine geçilmiştir. Ölüleriyle aynı mekanda iç içe yaşayacak kadar tarihsel yaşarlardı. Halen kalıntılar bu gerçeği adeta gözümüze sokmaktadır. İlkel değil gerçek, hakiki insanlarla karşı karşıyayız.

Burjuvazi sınıf olarak ahlakı kadükleştirip, hukuk adı altında sınıf egemenliğini en ince ayrıntılarına kadar kodlayarak topluma dayatır. Ahlaki toplum yerine hukuki toplum ikame edilir. Burada çok önemli bir değişiklikle karşı karşıyayız. Tarihte hukukileştirme çabalarına rastlanır. Ama hiçbirinde burjuva modernitesinde olduğu kadar ayrıntıya boğulmamıştır. Aslında gerçekleştirilen, hukuk adı altında sınıf tekelciliğidir, hukuk tekelciliğini yaratmaktır.

Demokratik uygarlık tarihinin ikinci ana dönemi böyle çizilebilir. Saf demokratik uygarlık değerleriyle temsil edilir bu dönem. Ahlaki ve politik toplumun simgesel dil ve aklın gelişimiyle iç içe ve kabile çapında demokrasiyi en görkemli biçimde yaşaması belki bazı düşüncelerce yadırganabilir. Ama gerçek böyledir. Ahlaki ve politik olanın en saf demokrasi olduğu dönemdir. Artı ürün olanakları artınca, bu durum toplumun üzerinde önce hiyerarşik güçlerin, daha sonra kent merkezli uygarlık güçlerinin sistematik baskı ve sömürüsüne yol açacaktır.

- Yazılı tarih denen uygarlık anlatıları (her tür mitolojik, dinsel, bilimcil anlatım), tarihi yaratıcının emriyle başlatır. Bahsedilen tarih yaklaşık son beş bin yıllık tarihtir. Sosyolojik çözümlemeyi derinleştirdiğimde ve benzer yaklaşımlarla pekiştirdiğimde, bu tarihsel tasarıların ideolojik kökeninin kesinlikle baskı ve sömürüyü kutsallaştırmaya dayandığını belirtebilirim. Bugünün sözde bilimsel ekonomi-politiği de dahil, yapılan iş, toplumun gelişen emek niteliğiyle sağladığı artık-değer, hatta toplumun yaşam değerleri üzerine kurulu bir ideoloji geliştirmektir. Gerçeğin gizlenmesi için çok büyük ideolojik çaba ve zor kullanıldığı anlaşılmaktadır. Kent-sınıf-devlet inşası aynı zamanda büyük ideolojik inşaların dönemidir. Temel işlevleri yaratılışı, oluşumu farklı göstermek, tanrısallık imgesi içinde rahibin, güçlü adamın, yöneticinin başarısı olarak yansıtmaktır.

Demokratik uygarlık tarihi öncelikle bu ideolojik perde ve barajlamaları aşmak durumundadır. Ancak o zaman sadece aileyi, tarım-köy toplumunu, kabile ve aşiret yapılanmalarını değil, kent-sınıf-devleti, daha önce kurulan ve halen sürüp giden hiyerarşik iktidarı, ilk kadın sömürgeleşmesini de daha iyi anlayabiliriz. Paradigma değişikliği bu anlam gücünü çok geliştirecektir.

Şüphesiz kent-sınıf-devlet üçlüsü olarak farklılaşan uygarlık şebekesi halindeki tekelci sermaye toplulukları dışında, onunla çelişkili de olsa, demokratik uygarlık yeni bir aşama halinde devam etmektedir.

Kent ile kır arasında çelişki oluşmuştur. Fakat kent ve kırın birbirini bütünleme eğilimi daha ağır basmaktadır. Demokratik Uygarlığın kent uzantıları (köleler, zanaatkarlar, kadınlar) olmakla birlikte, kentin de kır uzantıları bulunmaktadır. Özellikle güçlenmiş bulunan hiyerarşik yapı, kent-devlet yönetiminin kırdaki işbirlikçileridir. Çelişki ve çatışma aslında maddi çıkarları farklılaşmış bu iki toplumsal blok arasında geçmektedir. Komünal, ahlaki ve politik toplum güçlerini ifade eden demokratik uygarlıkla kentte köle işçiliği, kırda kabile ve köy talanları ve ganimetleri üzerine kurulu sermaye ve devlet tekelli uygarlık arasında şiddetli ideolojik, askeri ve idari çatışmaların varlığı yoğun olarak gözlemlenmektedir. Ayrıca kent yönetimlerinin kendi aralarında da sürekli pay kapma savaşları vardır. Sümer destanlarındaki kent ağıtları, ezgiler çatışmaların ne denli şiddetli geçtiğini hissettirmektedir. Kabile ve aşiret yapılanmalarının büyük oranda kent kökenli uygarlık saldırıları altında şekillendiğini belirtmek mümkündür. M.Ö. 4000-3000'lerde varlığına tanık olunan etnik yapılanmalar bu dönemin ürünü olsa gerekir. Sümerler ve Mısırlıların bunlara ad taktıklarını biliyoruz. Sümerler kuzey ve kuzeydoğusundakilere Uryan, Aryen (tepe, dağ ve toprak, çiftçi kökenliler), batıdakilere Amorit (Semitik kökenliler, Sümerleşmemiş proto-Araplar), Gutiler, Kassitler derken, Mısırlılar Sina Çölünden gelenlere Apiru (Çölden gelen tozlu insanlar) demekteydi. İbrani isminin de Apiru'dan türediği kabul edilmektedir. Kentlerin ve kulelerin etrafında surların örülmesi, karşı toplumun varlığını en iyi belirleyen kanıtlardır.

Toplumun sınıf temelli uygarlığı kolay kabul etmediği çatışmaların şiddetinden yeterince anlaşılmaktadır. Bazen köy ve hatta uygarlık merkezlerinin toptan yakılmaları (Arkeolojik kayıtlar bu konuda çok örnek vermektedir) izlenmektedir. Mezopotamya çok katlı höyüklerin defalarca yakılmış yerleşim merkezleriyle doludur. Bu dönemden kalma mitoloji ve edebiyat, ağırlıklı olarak bu gerçekleri yansıtmaktadır. Homeros'un İlyada'sı üçüncü dereceden bir versiyon olarak, bu Mezopotamya kökenli destan geleneğini yansıtmaktadır. Hesiodos ise benzer bir versiyon yaparak, Sümer tanrı panteonu'nu Olympos panteonuna dönüştürmüştür. Savaşların krallar şahsında tanrıların savaşı oldukları, dönemin tüm destan geleneğinde mevcuttur. Tanrı-kralların özdeşliği çok belirgindir. Firavun ve Nemrut unvanları bu özdeşliğin çarpıcı örnek ifadeleridir. Savaşlardan beklenen köy toplumlarının ekonomik talanı ve esirleştirme iken, kabilelere karşı da benzer seferler söz konusudur: Esir ve ganimet eşyalar. Uygarlıklar ayrıca birbirlerini de talan ve esir etmeyi temel kazanç kapısı saymaktaydılar. Uzlaşma ve ihtilafların maddi çıkara dayalı yapıları günümüze kadar devam etmiştir. Her şey "Kim daha büyüktür?" hesabına dayanmaktaydı. Gökteki tanrı birliğinin esas olarak yerdeki en büyük krallığın imgesel hali olarak tasavvur edildiği çok açıktır. Osmanlı sultanlarının bile kendilerini Zillullah (Tanrının yeryüzündeki gölgesi) olarak adlandırmaları bu gerçeği kanıtlamaktadır.

Bu tarihi dönemde temel çelişkiyi dar sınıf temelli olarak sunmak büyük eksiklik olacaktır. Köle sınıfının efendilerinin ve tapınağın en uysal hizmetkarları, hatta bedenlerinin uzantıları olarak hareket ettikleri müşahede edilmektedir. Savaşanlar, köleleşmeyi reddeden aşiret ve kabile topluluklarıyla köylülerdir. Bir de tekelcilerin kendileri için pay kapma savaşları sıkça yaşanmaktadır. M.Ö. 1500'lere doğru Hitit, Hurri-Mitanni ve Mısır uygarlıkları arasında hegemonik mücadelenin başladığı görülmektedir. M.Ö. 1500'lü yıllar Ortadoğu'da ilk defa merkezi uygarlığın oluşum dönemidir. M.Ö. 1500-1200 dönemi tarihin ilk görkemli kent çoklukları arasındaki rekabetçi yarış ve hegemonyacılığa yükseliş örneğini sunmaktadır. Bu dönem tarihin çok hareketli ve görkemli bir dönemi sayılmaktadır. Kabile, aşiret ve köy toplumları da gelişmelerini sürdürmektedir. Ticaret ilk defa etraflarında imparatorluk inşa edilecek denli önem kazanmıştır. Asur ve Fenike kendi güçlerini esas olarak ticaret tekelinden almaktaydılar. M.Ö. 1500'lerde Çin ve Hint uygarlıkları ilk adımlarını atarken, tüm Avrupa, Asya'nın diğer kısımları, Afrika ve Amerika daha neolitik toplumla tanışma ve yaşama durumundaydılar. Tarihte en çok merak ettiğim iki dönem, M.Ö. 6000-4000 neolitiğiyle, tarım-köy toplumuyla M.Ö. 1500-1200'lerin kent yaşamı, kent toplumudur. Bu dönemlerin oluşum temposu ve destansı anlatımlarının orijinalliği, yaratıcılığı çok ilgi çekicidir. Destansı kahramanlıklarla tanrısallıklara ilişkin kavramsallaştırmaların ağırlıklı olarak bu dönemlerden kalma olduğuna inanmaktayım.

Demokratik modernitenin ahlaki ve politik toplum boyutu

Kapitalist moderniteyi nasıl üç önemli boyut altında düşünmek mümkünse, benzer bir yaklaşım demokratik modernite için de geçerli olabilir. Kapitalist modernite için temel süreksizlik ve özgün nitelikler olarak düşünülen kapitalist üretim toplumu, endüstri toplumu ve ulus devlet toplumuna karşılık, demokratik modernitenin ahlaki ve politik toplum, eko-endüstriyel toplum ve demokratik konfederalist toplum boyutları öne çıkar. Her iki sistem açısından ayrıntıda boyutlar çoklaştırılabilir. Fakat ana hatlarıyla tanımlanmaları için bu üçlü boyutlar yeterli bir anlam verebilir. Kapitalist modernitenin boyutları önceki bölümlerde kapsamlı çözümlemelere tabi kılınmıştı. Demokratik modernite ise, tarihsel gelişim, klasik uygarlık ve modernite ile mukayese ve ana unsurlarıyla görünür kılınmaya çalışılmıştı. Temel boyutlara ayrıştırıp daha yakından tanımlamak, anlatımı ve pratik yaklaşımları güçlendirecektir.

Ahlaki ve politik toplumu demokratik toplum (demokratik komünalite) olarak sunmak da mümkündü. Kapitalist topluma karşılık verecek en uygun kategorik yaklaşım bu olabilirdi. Fakat ahlaki ve politik toplumun doğasında demokratik toplum da içerilmiş olduğundan, daha temel bir kategorik kavram olan ahlaki ve politik toplumu esas almaktan kaçınmadık. Konu çeşitli bölümlerde işlenmiştir. Burada yapacağım şey ana derleme olacaktır. Ahlaki ve politik toplumu nitelendirmeden önce, özüyle ilgili bir hususu ne kadar tekrarlarsam o kadar yerinde olacaktır. O da ahlaki ve politik toplumun bir yandan iyilik, mutluluk, doğruluk ve güzellik, diğer yandan özgürlük, eşitlik ve demokratiklikle olan özsel ilişkisidir. İyilik, mutluluk zaten ahlakın özüdür. Doğruluk hakikatle ilgilidir. Hakikati ahlaki ve politik toplumun dışında aramak beyhudedir. Ahlaki ve politik olamayan, hakikati bulamaz. Güzellik ise estetiğin amaç kavramıdır. Ahlaki ve politik toplum dışındaki güzelliği güzellik saymıyorum. Güzellik ahlaki ve politiktir! Diğer üçlü olan özgürlük, eşitlik ve demokrasinin ahlaki-politik toplumla ilişkisi oldukça çözümlenmiştir. Hiçbir toplum ahlaki ve politik toplum kadar özgürlüğü, eşitliği ve demokrasiyi üretebilme, sağlayabilme gücünde değildir.

Birinci derleme hususu, ahlaki ve politik toplumun değişebilme ve dönüşebilme kapasitesiyle ilgilidir. Değişme ve dönüşme kapasitesi, ahlaki ve politik boyut temel varoluş olarak ortadan kaldırılmadıkça, en geniş toplum olarak düşünülebilir. Şüphesiz hiçbir toplumda ahlak ve politika tümüyle ortadan kaldırılamaz. Ama işlevleri son derece daraltılabilir. Örneğin kapitalist modernite toplumunda ulus devlet tahakkümünde ahlak ve politika en aza indirgenmiş, hatta yok edilme sınırlarına kadar daraltılmıştır. Bunun nedenleri ve sonuçları üzerinde uzunca durmuştuk. Bu durumda toplum değişmiş mi oluyor? Hayır. Tersine daraltılmış, değişimi ve farklılaşması durdurulmuş, hatta homojenliğe zorlanmış ve çok sert bir hukuki statü altında boğuntuya getirilmiş oluyor. Değişim kapasitesi şurada kalsın, tek tip kültür ve vatandaş yetiştirmek için homojenleştirme adı altında biz-öteki ikilemine indirgenmiştir, daraltılmıştır. Görünüşte sanki modern toplum sınırsız bir değişimi yaşıyormuş gibi çok renkli bir görüntü sunulur. Bu tamamen medyatiktir ve propaganda görüntüsüdür. Altındaki gerçeklik tek renklidir; ya griye yakın veya karadır.

Buna karşılık ahlaki ve politik toplumun çağdaş modernite hali olan demokratik toplum, gerçekten farklılıkları en geniş yaşayan toplumdur. Her toplumsal grup tek tip kültüre ve vatandaşlığa mahkum kılınmadan, kendi öz kültürü ve kimliği etrafında oluşacak farklılıklar içinde yaşayabilir. Kimlik farklılaşmasından siyasi farklılaşmaya kadar topluluklar potansiyellerini açığa çıkartıp aktif bir yaşama dönüştürebilir. Hiçbir topluluğun homojenleştirilme endişesi yoktur. Tek renklilik çirkinlik, sıkıcılık ve fakirlik olarak görülür. Çok renklilik ise, bağrında zenginlik, hoşgörü ve güzellik taşır. Bu koşullar altında eşitlik ve özgürlük daha çok sağlanmış olur. Ancak farklılığa dayanan eşitlik ve özgürlük değerlidir. Zaten ulus devlet eliyle sağlanmış olan özgürlük ve eşitlik, tüm dünyadaki deneyimlerde de kanıtlandığı gibi ancak tekeller içindir. Gerçek özgürlükler ve eşitlikler iktidar ve sermaye tekelleriyle verilmez. Ancak demokratik toplumun demokratik siyaset tarzıyla kazanılır, öz savunmayla korunur.

Eşitlik ve özgürlük için tek ve yeterli koşul ahlaki ve politik toplumdur

Belki şu soru sorulabilir: Bir sistem bu kadar farklılığı nasıl kaldırabilir? Buna verilecek yanıt, ahlaki ve politik toplum esasında birliktir. Her birey ve grubun ödün vermeyeceği tek değer, ahlaki ve politik toplum olarak kalmaktaki ısrardır. Farklılık için, eşitlik ve özgürlük için tek ve yeterli koşul ahlaki ve politik toplumdur. Demokratik toplum bu tarihsel toplumun modern hali olarak kendini gittikçe daha çok kanıtlamaktadır.

Modernizmin resmi sisteminin merkezi ideolojisi olan liberalizm bu gerçeği tersyüz etmek için hayli argüman kullanmaktadır. Neredeyse liberalizmi demokrasi ile özdeşleştirir. Tam bir kavram kargaşası yaratılır. İdeoloji olduğu halde liberalizmin kendisini siyasi bir sistem olan demokrasi ile özdeşleştirmesi bunun tipik örneğidir. Özünde ise liberalizm bireyin toplum karşısındaki dizginsiz tahribatı anlamına gelir ki, bunu da tekellerin toplum üzerindeki egemenliği kanıtlar. Demokratik olmayan her türlü bireycilik, aileden devlete kadar diktatörlük eğilimindedir. Demokratik bireylik ise farklıdır. Ortak seslenmesi, toplumun kararlılığı olarak bireyi önceler. Birey ancak bu sesi, kararlılığı esas aldığında değer taşır. Toplumda saygın yer bulur. O halde liberal bireycilik bir nevi sınırsız ve sayısız tekel olarak antidemokratiktir. Her bir liberal veya neoliberal lafazanlık ve kavram kargaşası bu asli özelliğini değiştiremez. Kelime anlamı itibariyle özgürleşme olarak da kullanılan liberalizm, uygulamada bunu da tekellerin sınırsız gelişmesinin ötesine taşıramadığını kanıtlamıştır. Görünüşte sunulan özgürlük, pratikte tarihte firavun rejimlerinde bile görülmeyen çok yönlü ideolojik ve maddi prangalara vurulmuştur. Gerçek özgürlük bir toplumda ancak toplumsal boyutla desteklendiğinde anlam kazanabilir. Toplumca desteklenmeyen bireysel özgürlükler ancak tekellerin insafına bağlı olarak anlam bulabilir ki, bu da özgürlüğün ruhuna aykırı bir durumu ifade eder. Liberalizmin eşitlik diye bir sorunu zaten yoktur.

Ahlaki toplum kapitalist modernite koşullarında tarihinin en daraltılmış, işlevsiz bırakılmış, kadük halini yaşar. Yine tarihin hiçbir döneminde görülmemiş biçimde ahlaki kurallar yerine hukuk kodları yerleştirilir. Burjuvazi sınıf olarak ahlakı kadükleştirip, hukuk adı altında sınıf egemenliğini en ince ayrıntılarına kadar kodlayarak topluma dayatır. Ahlaki toplum yerine hukuki toplum ikame edilir. Burada çok önemli bir değişiklikle karşı karşıyayız. Tarihte hukukileştirme çabalarına rastlanır. Ama hiçbirinde burjuva modernitesinde olduğu kadar ayrıntıya boğulmamıştır. Aslında gerçekleştirilen, hukuk adı altında sınıf tekelciliğidir, hukuk tekelciliğini yaratmaktır. Toplum gibi son derece karmaşık bir doğayı hukukla yönetmek mümkün değildir. Şüphesiz adil olmak kaydıyla toplumda hukukun yeri vardır; bu anlamıyla vazgeçilmezdir. Fakat pozitif hukuk adı altında devletçe topluma dayatılan adil hukuk değil, hukuka içerilmiş hakim sınıf ve ulus tekelciliğidir, ulus devlet kuralcılığıdır. Ahlakın tahribi toplumun tahribiyle eşanlamlıdır. Olup bitenler bu gerçeği doğrulamaktadır. Bugün ABD veya Rusya gibi gözde toplumlar bir saat bile statükosuz, yani resmi hukuk kuralları olmadan kendilerini yaşatamazlar. Zaman zaman bunalım dönemlerinde rastladığımız gibi, toplum vahşet alanına döner.

Aslında bu durum bir gerçeği ifade eder. Ulus devleti tanımlarken, toplumun gözeneklerine kadar dayatılmış savaş hali olarak belirlemiştik. Bunalım dönemlerinde, krizlerde bu gerçek kanıtlanır. En büyük kriz potansiyelini resmi hukuk toplumları taşır. Neden de ahlaki ilkeden yoksunluğudur. Eğer çevre felaket boyutlarında kriz yaşıyorsa, bunun nedeni ahlaki boyutun yoksunluğuna karşılık, çevre hukukunun da henüz geliştirilmemiş olmasıdır. Kaldı ki, çevre hukukla da korunacak bir konu değildir, çünkü sonsuzdur. Hukuki etkinlik ise son derece sınırlayıcıdır. Dolayısıyla ekolojik sorunun temelinde ahlaki toplum ilkesinden düşüş yatar. Ahlaki toplum ilkesine hak ettiği yeri veremeyen bir toplumun ne iç bünyesinde, ne de çevresinde sürdürülebilirliği kalmıştır. Güncel gerçeklik bunu çok iyi açıklıyor.

Aynı hususlar politik toplum ilkesi için de geçerlidir. Politika yerine ulus devletin devasa bürokratik iradesi konulduğunda, toplumların demokratik işlerliği kalmaz. En ince gözeneklerine kadar topluma sızmış ulus devlet idareciliği bu durumuyla toplumun felçli halini ifade eder. Tüm gerçekleşmelerini, ortak işlerini bürokrasiye terk etmiş bir toplum, gerçekten hem zihin hem irade olarak ağır bir felçlilik hali geçirir. Bunu fark eden Avrupa'nın tüm gücüyle demokratik politik ilkeye sarılışı sebepsiz değildir. Az çok gelişmesini de, sınırlı da olsa, bürokrasinin yanı sıra toplumsal politikaya da saha bırakmış olmasına borçludur.

Ulus devletçilik politik toplumun ortadan kaldırılması anlamında Hitler faşizmi ile özdeştir

Modernitenin ulus devletine göre, politik toplum kendi varlığına, birliğine ve bütünlüğüne karşı bir tehdittir. Halbuki toplumun varoluş hali olarak politik unsuru daraltmanın da ötesinde, fiilen kullanılamaz hale getiren ulus devlet idareciliği, bürokratizmi sadece toplum üzerinde Demokles'in kılıcı olarak durmuyor, saat saat toplumu doğruyor. Çağımızın en temel politik felsefe sorunu bu olduğu gibi, faşizm olarak da pratikte yaşamın önündeki en büyük engeldir. Şunu belirtmiştim: Hitler şahsen yenildi, ama sistemi zafer kazanmıştır. Ulus devletçilik politik toplumun ortadan kaldırılması anlamında (Hitler bunu katıksız başaran ilk kişi olmasa da, resmen ilan eden ve sahip çıkan kişidir) Hitler faşizmi ile özdeştir.

Politik ilkesi olmayan, işletilmeyen veya ortadan kaldırılan bir toplum bir kadavradır; en iyi hali ise sömürge toplumu olarak ifade edilebilir. Bu nedenle demokratik toplumun politik ilkeye kazandırdığı işlerlik hayati öneme sahiptir. Sistem olarak üstünlüğünün en temel kanıtıdır.

Uygarlık tarihi bir anlamda politik toplumun daraltılması, işlevsiz bırakılarak kadükleştirilmesinin tarihidir. Toplumun sınıflaştırılması ancak sert geçen politik mücadelenin devlet lehine bastırılmasıyla mümkün olmuştur. Bu hususa çok dikkat edilmelidir. Sınıf mücadelesi sorunuyla en çok uğraşan Marksistler bile sınıflaşmanın doğasını doğru belirleyememişlerdir. Sanki sınıflaşma bir erdemmiş, uygarlığın ilerleticisiymiş gibi değerlendirmekten kendilerini alıkoyamamışlardır. Tarihin mutlaka üzerinden geçmesi gereken bir aşama, köprüsel ilişkisiymiş gibi yaklaşmayı tarihsel materyalizmin gereği saymışlardır. Uygarlık çözümlememde sınıflaşmayı politik ve ahlaki toplumun daraltılması ve işlevsizleştirilmesi olarak değerlendirdim; sınıflaşma geliştikçe toplumun daha çok iktidar ve devlet hegemonyasına geçtiğini önemle belirttim. Tarih bu anlamda sert bir sınıf mücadelesidir. Ama sınıflaşmanın gerçekleştirilmesinin kendisi bir ilerleme, gelişme olmak şurada kalsın, tersine toplumsal bir gerileme ve düşüştür. Ahlaki olarak iyi değil, kötü bir gelişmedir. Sınıflaşmanın ilerleme için kaçınılmaz bir durak olduğunun idea edilmesi, hele bunun Marksist bir ifadeymiş gibi belirlenmesi, özgürlük mücadelesinde düşülen ciddi bir yanlışlıktır.

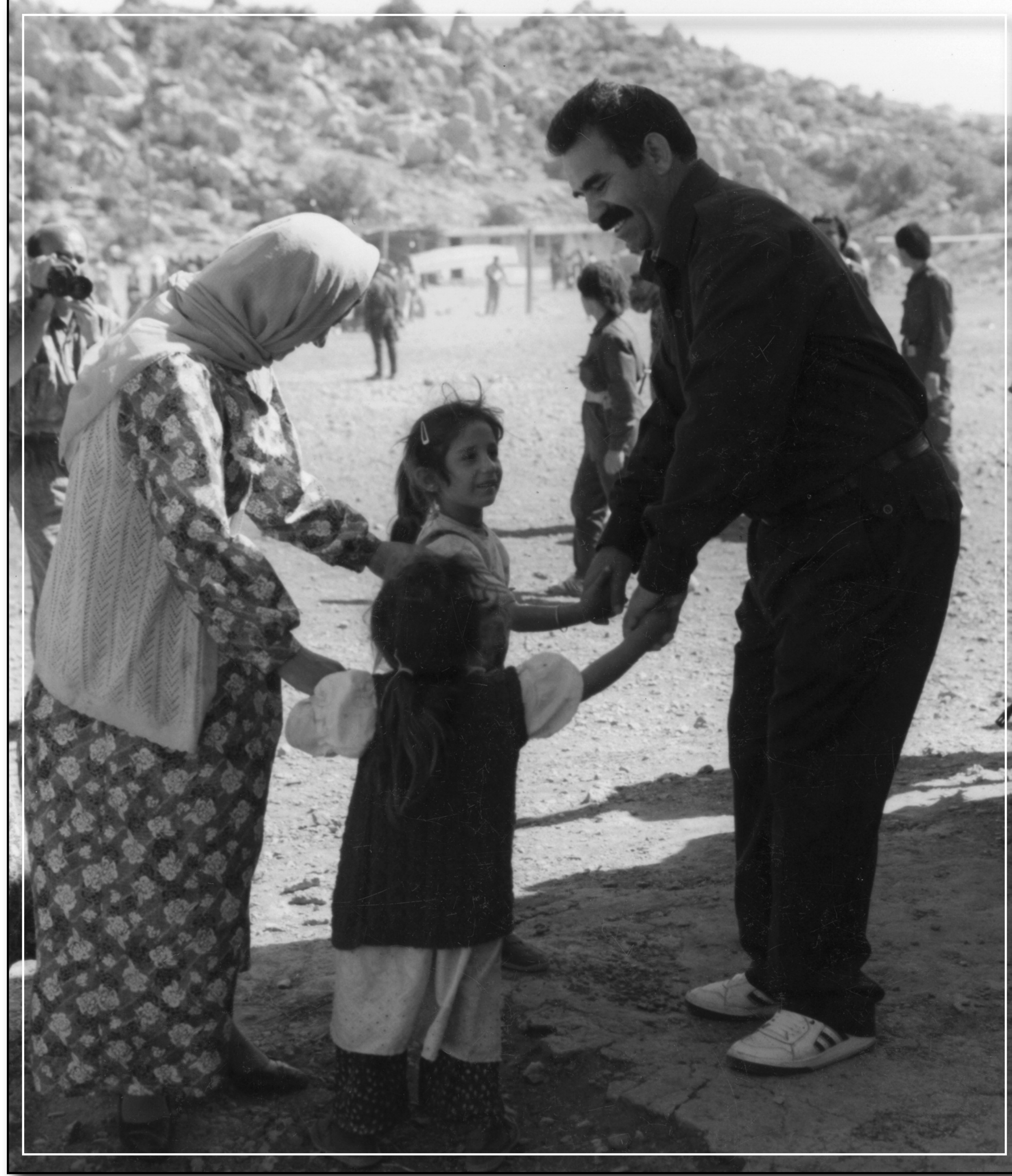
Kendini en az sınıfsallaştıran toplum en iyi toplumdur

Politik toplumu sınıfsal toplumlarla karşılaştırdığımızda en doğru tanımlama, kendisinin sınıflaştırmaya karşı sürekli direnmesidir. Kendini en az sınıfsallaştıran toplum en iyi toplumdur. Politik mücadelenin başarısı kendini sınıflaştırmaya uğratmayarak belirlenebilir. Başarılı bir politik mücadele ancak kendi toplumunu sınıflaştırmayarak, dolayısıyla kendini iktidar ve devlet aygıtlarının tek taraflı zoru altına sokmayarak kanıtlanabilir. Gırtlağına kadar iktidar ve devlet zorunun yaşandığı toplumlarda başarılı bir politik mücadeleden bahsetmek ciddi bir yanılgıdır. Kendini iktidar ve devlet zorunun (İç veya dış, milli veya gayri milli olması bu anlamda pek önemli değildir) altına ya hiç sokmamış veya sert mücadeleyle belirlenen bir uzlaşma sonucu karşılıklı rızaya dayanan bir iktidar ve devlet tanınması politik toplum için idealdir.

Kapitalist modernite politik toplumun en daraltıldığı ve işlevsizleştirildiği son uygarlık aşamasıdır. Bu hususun iyi kavranması gerekir. İdeolojik hegemonya olarak liberalizme göre politik mücadele, hatta demokratik siyaset kendi döneminde son derece gelişkindir. Yüzeyden bakıldığında doğru görünen bu idea, özde tersini ifade eder. Ahlaki ve politik toplum tarihte bireycilik ve tekelciliğin azami geliştirilmesi sonucunda en işlevsiz halini yaşadığı dönemdir. Azami iktidar olarak ulus devlet, azami politik olmayan toplumdur. Ulus devlet öylesi bir toplumu doğurur. Hatta ortada toplum diye bir şey kalmaz. Toplum ulus devlet ve küreselleşen şirketler içinde adeta eritilmiştir. Michel Foucault bu noktada toplumun savunulmasını özgürlüğün temeli olarak görür. Toplumun yitirilmesini (aşırı bireycilik ve tekeller tarafından, modernitenin ta kendisi olarak) sadece özgürlüğü değil, insanın da yitirilmesi olarak değerlendirir.

Demokratik modernite bu anlamda toplum savunulduğu oranda özgürlüğün de kazanılmasında tek çıkış yoludur. Demokratik siyasetle kendini (bireyciliğe, ulus devlete ve tekellere karşı) savunan toplum, politik dokusunu işlevselleştirerek kendini modern demokratik topluma dönüştürür. Modern demokratik toplum ise, kendi tüm toplumsal işleri üzerinde hem düşünen, söyleyen, hem de kendini kararlaştırarak eyleme geçiren toplum olarak farklılaşmayı, çok kültürlülüğü, bu temelde eşitliği yaşamsallaştırarak üstünlüğünü kanıtlar. Böylelikle demokratik modernite sınıfsal mücadeleyi doğru temelde vermekle kalmıyor; yeni bir iktidar veya devletle kendi toplumunu (reel sosyalizmin tarihsel trajik yanlışı) boğmuyor, bu tarihsel tuzağa düşmüyor. Ne kadar iktidarlaşır ve devletleşirse sınıfsallığın da o oranda geliştiğinin, dolayısıyla sınıfsal mücadelenin kaybedildiğinin farkındadır. Bu farkında olmayı temel özelliklerinden biri olarak belirleyebilmelidir.

Anlaşılacağı üzere, demokratik modernite ile ne kapitalizm ne de sosyalizm olarak yeni bir toplum tipi yaratılmıyor. Bu kavramların toplumu nitelendirmekten uzak propaganda kavramları olduklarını belirtiyor. Şüphesiz bir toplum gerçekleştiriliyor. Ama bu toplum ahlaki ve politik ilkenin azami rol oynadığı, sınıfsallaşmanın pek gelişme imkanı bulamadığı, dolayısıyla iktidar ve devlet aygıtlarının ya zorlarını dayatamadıkları ya da karşılıklı uzlaşmayla bir tanımanın gerçekleştiği, farklılık içinde birlik, eşitlik ve özgürlüğün hem bireyselliğin (bireyciliğin

değil) hem de toplumsallığın özelliği olarak yaşandığı bir modern demokratik toplumdur. Daha fazla eşitlik, özgürlük ve demokrasi bu toplumun doğası gereği demokratik siyaset kurumunun yol açtığı değişim ve gelişimin sonucudur.

Toplumsal inşa mutlaka ahlaki ve politik topluma dayanmalıdır

Yorumlamaya çalıştığım konu ne geçmişin 'altınçağ' anılarını canlandırmak, ne de geleceğin yeni bir 'ütopyasını' hayal etmektir. İki konuya ilişkin de tasarı gücünü sergilemeyi anlamlı bulmuyorum. Toplumsal zihniyetler bu yönlü yoğunlaşmalarla yüklü de olsa, bunlar asıl yorumlamaya çalıştığım ahlaki ve politik toplum gerçeğine pek katkı sunan açıklamalar, anlatılar değerine haiz değiller. Katkılarını tümüyle inkar etmesek de, sakıncalara yol açtıklarını da bilerek üzerlerinde durmak ve bazı anlatılara konu etmek gerekir.

Bu açılardan demokratik modernite kavramı ne 'altın çağdan' haber verme girişimidir, ne de geleceğe ilişkin bir 'cennet ütopyası'dır. Ayrıca pozitivist bilimin çokça işlediği bir tarihsel çağlar, toplum biçimleri de değildir. İster metafizik ister pozitivist yöntemlerle işlensin, bu yönlü tarih ve toplum anlatımlarını yöntem olarak benimsemediğim gibi, birbirine benzer sonuçlar ürettiklerini, çok iddia ettikleri gibi gerçek, hakikat yorumlarının tutarlı olmadığını da en az kendi açımdan belirtmek durumundayım. Tarih malzemesinin deneyimlerini düşünmek açısından kesin gerekli buluyorum. Sadece tarih malzemesini de değil, doğa malzemesi ve deneyimlerini de gerekli buluyorum. Bu konuda tipik bir ampirist (deneyimci) gibi yaklaşım içinde değilim. Karşıtı olarak doğal ve tarihsel malzeme ve deneyimlerden bağımsız düşünce üretebileceğini iddia eden idealistçi (mutlak fikircilik) yaklaşım içinde de değilim. Bu yöntemlerle tüm uygarlık tarihi boyunca devasa külliyatların oluşturulduğunu biliyorum. Bunlardan haberdar olmanın gerekliliğine inanmakla birlikte, hakikati yorumlamak açısından vazgeçilmez olmadıklarına da kaniyim. Hakikati bunlar olmaksızın yorumlamanın mümkün olduğunu belirtmek istiyorum. Özellikle tarihin malzeme bolluğuna gömülmüş pozitivist araştırmacı ekolü çok zavallı ve acınacak durumda buluyorum. Aynı biçimde aşırı malzemesiz, kerameti kendinden menkul şeyhlerin gaipten haber vermelerinin de hakikatle pek irtibatlı olduğunu sanmıyorum. Onlar da acınası, sefil bir durumu yaşarlar.

Sadece ampirik ve idealistçi yaklaşımları eleştirmek yetersiz kalır. Bu iki yöntemi daha farklı biçimleri olan evrenselci, düz çizgisel ilerlemecilikle görecilik yöntemlerine de eleştirel yaklaşmak önemlidir. Genelde hakikat ne çizgisel ilerlemeci, ne de göreci yöntemle inşa edilebilir veya keşfedilebilir. Şüphesiz toplumsal doğanın esnek yüksek zeka düzeyi toplumsal gerçekliğin inşasına geniş bir özgürlük seçeneği sunar. Fakat bu durum göreci (izaficilik) yöntemin iddia ettiği gibi "Herkes kendi gerçeğini istediği gibi inşa edebilir" anlamına gelmez. Aynı gerçekler idealistlerin sandığı gibi "Levh-i Mahfuzda yazılı olduğu gibi zamanı gelince gerçekleşir" anlamına da gelmez. Toplumsal gerçekleri (toplumsal doğalar; klandan ulusa kadar, sınıf, devlet vb), verili zaman ve mekan koşulları dahilindeki toplumsal malzemeyi yeni fikirlerle yeni gerçeklikler olarak inşa etmek zihniyetin yolu, en gerçekçi yöntem olarak görünmektedir veya öyle kabul edilebilir.

Tekraren de olsa, açıklamaya çalıştığım, yöntemin mutlaka toplumsal doğaya, özellikle onun temel varoluş hali olan, öyle olduğuna inandığım ve emin olduğum ahlaki ve politik topluma dayanması gerektiğidir. Ahlaki ve politik toplumla bağlantısı olmayan tüm düşünce ekollerinin, bilim, felsefe ve sanat yapıtlarının sakat doğuş yaptıklarını ve er geç sakıncalara yol açacaklarını belirtmeye çalışıyorum. Bağlı kalınması gereken tüm yöntem sorunlarının ve bilgi, etik ve estetik ürünlerinin mutlaka ahlaki ve politik toplumu esas almalarını ilk koşul olarak belirliyorum. Bu ilk koşulun dışında oluşan tüm yöntem, bilgi, etik ve estetiğin güvenilmez, sakat ve yanlışlıklarla yüklü, çirkin ve kötülüklerle dolu olacaklarına dikkatleri çekmek istiyorum. Bu hususların sadece kendime ilişkin şahsi kanı ve düşünceler değil, hakikat yolunda temel norm değerinde olduklarını ısrarla açıklıyorum.

Demokratik moderniteye ilişkin yaklaşım yöntemimi tekraren belirttikten sonra, şimdiye kadarki çözümlemelerle iki yönlü yaklaşım geliştirmeye çalıştığım anlaşılacaktır. Çözümlemelerin ısrarla belirlemeye çalıştığı birinci husus, uygarlık sisteminin toplumsal doğanın verili hali olan ahlaki ve politik nitelikteki toplumu sürekli aşındırarak, istismar ederek, üzerinde sömürü ve iktidar tekelleri inşa ederek geliştiğine ilişkindir. Bu husus çok önemlidir ve mutlaka anlaşılmayı, bunun için gerekli çözümlemeleri sunmayı gerektirir. Öyle yapmaya çalıştım. İçinde bulunduğum koşullar gereği sınırlı da olsa eldeki malzemeyi kullanarak, ama esas olarak hakikatin olmazsa olmaz yolu olan yaşamı, yaşamımı bu malzemeyle iç içe yorumlayarak, uygarlık sistemini çözümlemeye çalıştım. Bence aşırı malzeme sunumu pek gerekli değildi. Ayrıntıya boğma tehlikesi vardı. Fakat tümüyle malzemesiz olunamayacağını sunulan verilerle açıkça ortaya sermeye çalıştım.

Sonuç şuydu: Devasa uygarlık çağları diyalektik gereği kimlere karşı geliştirilmişti? İlişki ve çelişkilerini kimlerle nerede ve nasıl kurgulamıştı? Asgari malzeme ve yorum gücüyle de olsa, ilişki ve karşıtlıklarına toplam olarak 'demos', kendini yönetme anlamında da 'kratiya' malum sözcüklerini çokça kullanıldıkları ve entelektüel alemde yaygınca bilindikleri için, ben de birleştirerek sunmaktan çekinmedim. Şüphesiz Demokratiya tüm ahlaki ve politik toplum birimlerini kapsamıyor. Belki de İonya'da bir çağda yaşandığı gibi 'aşiretler konfederasyonu'nu tam olarak karşılıyor. Dolayısıyla daha alt, üst ve diğer farklı ahlaki ve politik birimleri kapsamamış olabilir. Olabilirden öteye kapsamıyor. Ama sözcüğün yine de mevcutlar içinde şimdilik en uygunu olduğu kanısını taşıdığımdan bunu kullanmaktan çekinmedim. İleride daha uygun bir terminoloji geliştirilirse, şüphesiz kullanma gereği konusunda tereddütlerim olmaz. Mühim olan ihtiva ettiği içeriktir; içerikten neyi kastettiğimize ilişkindir.

Yeniden inşa niceliksel çoklukları niteliksel bir güce kavuşturmayı hedeflemelidir

İkinci kelime olan 'modernite'yi ise açıklama gereği pek yoktur. Çokça paylaşıldığı gibi, yaşanan ve belli normları olan dönemleri, çağları, süreleri anlatır. O halde ne kadar uygarlık çağları varsa, onlar kadar, hatta katbekat fazlasıyla demoskratiya, demokratik moderniteler de var demektir. Zira uygarlık sistemlerinin tümüyle erişmediği, sömürü ve iktidar tekeline alamadığı pek çok demokratik modernite olarak yorumlayabileceğim ahlaki ve politik toplum birimleri vardır. Tarih bu konuda bolca malzeme sunmaktadır. Ben de örnek kabilinden çok azlarına değinmeye çalıştım.

Demokratik moderniteye ilişkin ikinci önemli husus, uygarlık sistemleri kadar ve maddi kültür olarak kendilerini örgütlü kılmadıklarına veya kılamadıklarına ilişkindi. Uygarlıklar günlük tekelci sömürü ve iktidar aygıtlarını çalıştırmak zorunda kaldıklarından, hem ideolojik olarak son derece mücehhez ve örgütlü, hem de maddi yapılanma olarak birlik ve eylem halinde olmayı gerektirirler. Tarih malzemesi bu konuda alabildiğine boldur. Dileyen istediği kadarını bulabilir. Demokratik modernite birimleri ise aynı konumda değiller. Daha doğrusu, sürekli direniş konumuyla sömürgeleşme konumu arasında gidip geldiklerinden, daha köşe bucakta, dağlar başında ve çöl ortalarında kalan bağımsız birimleri ise pek gelişmemiş olduğundan, aynı ideolojik ve maddi yapılanma sistematiğine sahip olamazlar. Hiç sistem, ideoloji ve yapılanma geliştiremezler demek istemiyorum. Şüphesiz tarih onların da sunduğu çok daha zengin ideolojik ve maddi yapılanma kültürleriyle doludur. Uygarlığın ideolojik hegemonyası nedeniyle pek açığa vurulmazlarsa da, tarihin bu yönlü çok zengin veri sunduğundan asla kuşkulanmamak gerekir.

Günümüze kadar her iki uygarlık ucunu ana hatlarıyla izlemeye çalıştım. Tüm kaba düzenlememe rağmen, yetersiz de olsa ana eğilimleri yansıttığım kanısındayım. Özellikle kapitalist olarak adlandırılan moderniteyi kapsamlıca çözümlemeye çalıştığım fark edilecektir. Buna karşılık aynı modernite döneminin karşıtlarını da daha kapsamlıca ve belli eleştirilerle birlikte sunduğum iyice izlenebilir. Bu eleştirilerden çıkarılması gereken sonuç, açık ki demokratik modernitenin kendini nasıl yeniden inşa etme göreviyle karşı karşıya olduğuna ilişkindir. Resmi kapitalist modernite güçlerinin liberalizmin öncülüğünde tüm güçleri ve olanaklarıyla her kılıkta, ister yenilensin ister yenilenmesin, kendilerini sunma konusunda hayli becerikli ve deneyimli olduklarını bilmekteyiz. Aynı hususları demokratik modernite güçleri için belirtemeyiz. Gerek tarih, gerek yakın geçmiş deneyimleri, ideolojik olarak nasıl eritildiklerini ve netliklerini yitirdiklerini liberalizme karşı tavırlarında netçe izlemek mümkündür. Bu durumlara mümkün olduğunca düşmemek, en azından yakın geçmişin acısı bol trajik konumlarına bir kez daha fırsat vermemek için, demokratik modernite birimlerinin yeniden inşa görevlerini netleştirmek büyük önem taşımaktadır.

Birim derken, sistem karşıtı durumu az veya çok bilip yaşayan tüm toplulukları, bireyleri, hareketleri kastediyorum. Toplumsal doğanının ezici çoğunluğunu teşkil eden bu varoluşlar ne yazık ki sayılarının çok çok gerisinde niteliksel birer güç halinde bulunmaktalar. Yeniden inşa her şeyden önce niceliksel çoklukları niteliksel bir güce kavuşturmayı hedeflemelidir. Küresel çaptaki ticari, sınai, finansal, ideolojik, iktidar ve ulus devletsel tekel şebekelerinin ne kadar kapsamlı, iç içe ve hedeflerine karşı da şaşırtıcı, yok edici davrandıklarını bir an için unutmazsak, en azından aralarındaki muazzam dengesizliği gidermek açısından, demokratik modernite birimlerinin yeniden inşa edilmeleriyle çokluklarıyla orantılı bir güce kavuşmaları gerektiği çok açık ve ertelenemez görevdir. Bu görevleri üç ana başlık halinde belirtmek mümkündür. Üçü de birbirleriyle sıkı sıkıya bağlantılı olan bu görevler entelektüel, ahlaki ve politik boyuttadır. Fakat aralarındaki sıkı ve karşılıklı bağlantı, kurumsal olarak kesin bağımsız olmaları gerektiğini ortadan kaldırmıyor. Tersine, her alan kurum olarak tarihte de, günümüzde de, gelecekte de bağımsızlığını korumak durumundadır. Aksi halde işlevlerini hakkıyla yerine getiremezler. Tarihte çok iç içe yaşayan bu görev alanlarıyla ilgili kurumlaşma ve görevleri netleştirmek, nasıl işbirliği içinde bulunabileceklerini düzenlemek çözümlenmesi gereken hususlardır.

Tarihsel süreci bu açıdan bazı örnekler yoluyla açıklamak aydınlatıcı olacaktır. Kabile birimlerinde entelektüel, ahlaki ve politik görevler genellikle iç içe yerine getirilir. Ayrışma ve uzmanlaşma fazla gelişmemiştir. Aşiret konfederasyonları ağırlıklı olarak politik görevlerle ilişkilidir. Ahlaki gelenek yaşlıların tecrübesiyle temsil edilirken, aydınlanma, düşünme daha çok şaman, şeyh veya rahip düzenekleriyle temsil edilir. İbrahimî dinlerin ahlaki ve politik boyut da kazandıkları uzun tarih dönemlerinde her üç görev biraz kurumlaşır. İslam'da medrese daha çok entelektüel kurum rolünü oynarken, cami ahlaki kurum, saltanat ise politik kurum rolünü yerine getirir. Fazlasıyla iç içe olmaları yaratıcı gelişimlerini önlemiştir. En azından Hıristiyanlık ve Musevilik kadar gelişmemeleri bu gerçeklikle bağlantılıdır. Ekümenik veya ümmet konumu aralarındaki bağlantılılığın egemen biçimi olup, bir nevi enternasyonalizmlerini temsil eder.

Greko-Romen uygarlığında entelektüalizm biraz daha bağımsızlığını kazanır. Felsefe ekolleri daha çok entelektüel kurumlardır. Bağımsızlıkları hayli gelişkindi. Ahlak tapınakta, politika önceleri meclis ve cumhuriyet senatosunda kurumlaşırken, imparatorluğun gelişimiyle büyük darbe yemiştir. İmparatorluk bir nevi merkezi düzeyde politik kurum olmanın inkarıdır. J. Sezar'a suikast bu gerçeklikle yakından bağlantılıdır.

Yakınçağ modernitesinde entelektüalizm üniversitede kapana kısılırken, ahlak büyük darbe yer ve silinmeyle yüz yüze kalır. Pozitif hukukla ikame edilerek, rolü toplumdan tasfiye edilmeye çalışılır. Politika ise parlamentarizm kılıfı altında giderek alan daralması yaşayarak, ulusdevlet bürokrasisinin idaresi altında adeta işlemez duruma getirilir. Ahlak gibi rolünü gerçek anlamda oynayamaz olur. Demokratik modernite birimlerinde ise çeşitli ve karmaşık kurumsal gelişmeler yaşanır. Kardeşlik örgütleri bir nevi üç görevi de şahıslarında birleştirir. Ütopikler benzer konumdadır. Entelektüel, ahlaki ve politik özellikler, görevler bir nevi aynı kişi etrafında tarikat biçiminde işlev kazanır ve yerine getirilir. Özellikle reel sosyalizm sürecinde Komünistler Ligi, Manifesto, I., II. ve III. Enternasyonal her üç kurumlaşmanın iç içe yaşandığı kuruluşlar olarak kendilerini yansıtırlar. Her üç görev alanına ilişkin kapitalist modernitenin benzer asimilasyonist eğilimini paylaşmışlardır. Politika, kurum olarak tanrı ulus devletin idari mekanizmalarına kurban edilirken, ahlak aynı mekanizmanın vatandaşın tutsaklığını düzenleyen pozitif hukukuna kurban edilmiştir. Entelektüel görev ise, ulus devletin yeni tapınağı rolünü oynayan üniversitelerinin entelektüel sermayedar ve hamal (bilgi taşıyıcı eşek) ikilisine feda edilmiş veya inkar ettirilmiştir.

Tarihe ilişkin bu kısa hatırlatmalar bile, demokratik modernite birimlerinin eğer toplum olarak tümüyle dağılmak istemiyorlarsa, kendiliklerini karşı-ağlar biçiminde üç görevle yüklemeleri gerektiğini açıkça ve bütün önemleriyle birlikte ortaya koymaktadır.

Görevleri işlemeden önce birim ve ağ konularına da kısaca değinmek aydınlatıcı olacaktır. Birim, tekel karşıtı her topluluğu kastetmektedir. Demokratik ulustan bir köy derneğine, uluslararası bir konfederasyondan mahalle şubesine kadar her topluluk bir birimdir. Kabileden kente, yerelden ulusala kadar her yönetim organı da bir birimdir. İki kişilik, hatta tek kişilik birimler kadar milyarlarca insanı temsil eden birimler de söz konusu olabilir. Kavram'a bu zenginlik içinde bakmak öğretici kılacaktır. Fakat burada önemli olan, tüm birimlerin birer ahlaki ve politik toplum olarak değerlendirilmesidir. Dolayısıyla her birimin entelektüel, ahlaki ve politik görevlerde paydaş olması ilkesel değerdedir. Birim olmak ahlaki ve politik toplum olmayı gerektirdiği gibi, ahlaki ve politik toplum olmak da entelektüel, ahlaki ve politik görevlere bağlılığı gerektirir. Ağ, şebeke olma hali ise, karşı kutbun örgütsel yapılanması ve yönetilmesiyle bağlantılıdır. Ayrıca içsel birliktelikler en iyi ağlar halinde birbirleriyle örgütlenebilirler. Katı merkeziyetçi, hiyerarşik emir-komuta örgütlenmesi ve yönetimi demokratik modernite birimlerinin örgütlenme, yönetme ilkelerine tamamen terstir.

■■■

Uygarlık tarihi bir anlamda politik toplumun daraltılması, işlevsiz bırakılarak kadükleştirilmesinin tarihidir. Toplumun sınıflaştırılması ancak sert geçen politik mücadelenin devlet lehine bastırılmasıyla mümkün olmuştur. Bu hususa çok dikkat edilmelidir. Sınıf mücadelesi sorunuyla en çok uğraşan Marksistler bile sınıflaşmanın doğasını doğru belirleyememişlerdir. Sanki sınıflaşma bir erdemmiş, uygarlığın ilerleticisiymiş gibi değerlendirmekten kendilerini alıkoyamamışlardır.

Ahlaki ve politik toplumla bağlantısı olmayan tüm düşünce ekollerinin, bilim, felsefe ve sanat yapıtlarının sakat doğuş yaptıklarını ve er geç sakıncalara yol açacaklarını belirtmeye çalışıyorum. Bağlı kalınması gereken tüm yöntem sorunlarının ve bilgi, etik ve estetik ürünlerinin mutlaka ahlaki ve politik toplumu esas almalarını ilk koşul olarak belirliyorum. Bu ilk koşulun dışında oluşan tüm yöntem, bilgi, etik ve estetiğin güvenilmez, sakat ve yanlışlıklarla yüklü, çirkin ve kötülüklerle dolu olacaklarına dikkatleri çekmek istiyorum.

Kapitalizmin krizine karşı çözüm halkların bölgesel-küresel devrimidir

Önder Apo'nun yeni devrim anlayışı, önemli bir devrim sürecinde bulunulduğunu ortaya koyuyor ve bunun öyle artık ulusal hatta bölgesel olmaktan da öteye giderek küresel boyutlarını da hiç zayıflatmadan geliştirilmesi gereken bir devrim hareketi olarak ortaya çıkartıyor. Dar bir Kürt sorununun çözümü diye bir şey çok fazla yoktur. Siyasi çözüm anlamında sadece belediyelere, yerel yönetimlere dayalı çözümü bile inkar ve imha sistemi reddetti. Dolayısıyla öyle bir çözüm yoktur, mücadeleyle adım adım devrimi geliştirme ve kazanma vardır.

Duran Kalkan

Günlük değerlendirmeler yapıyoruz, çok hızlı ve karmaşık bir süreç var. Şu anda çok yoğunlaşmış durumdadır. Özellikle Ortadoğu ve dünya da öyledir. Irak'ta seçim çözüm üretmedi. Türkiye'de de benzer bir durum sözkonusu. Suriye, Rojava durumu nasıl şekillenecek, o da belli değildir. Küresel düzeyde de önemli olaylar yaşanıyor. ABD ve Kore 60-70 sene sonra görüşmek zorunda kaldılar. Reel sosyalizm döneminde gelişen kutuplaştırıcı siyaset çok fazla işlemiyor. ABD-İran ilişkileri nasıl gelişecek hiç belli değil, nükleer anlaşma bozuldu, bu sefer çatışma nereye gidecek o da çok net olarak gözükmüyor.

G-7 toplantısında da istenen sonuçların çıkmadığı görülebiliyor. Trump herkesi suçlamış, toplantı sonucunda da açıklamadan çekilmiştir. Amerika, Rusya'nın katılmasını da önerdi, ancak diğer devletler kabul etmemişler. Bu öneriyi neye dayanarak yaptığını da çok anlamış değiliz. ABD-Rusya ilişkileri çok anlaşılır değil, bazen birbirine çok muhtaç bazen çatışmalı görünüyor, bazı durumlarda eski ABD-Sovyet bloklaşması durumuna düşmek istemiyorlar, iki tarafın da buna biraz duyarlı oldukları gözüküyor. Çünkü iki taraf da böyle bir çıkmaz yaşadı, fakat somutlaşmış, ortak hareket etmeyi öngören yeni tür bir ilişki sistemi de yoktur.

Üçüncü Dünya Savaşı denen süreç bütün derinliğiyle, karmaşıklığıyla devam ediyor. Buradan çıkış mevcut haliyle gözükmüyor. Zaten sistem güçleri, savaşı yürüten güçler çözümsüzdür. Küresel sermaye sistemi de öyledir. Hegemonik yapısıyla ulus devlet statükoculuğu da hiçbir çözüm üretecek durumda değildir. Ne kadar kendilerini devrimci, ılımlı, çözümleyici olarak tanımlayıp çıkış yapsalar da sonunda Kürt düşmanı, katı bir faşist diktatörlük haline geliyorlar. AKP'nin geldiği nokta bu konuda örnektir. Genelde İran'da öyle oldu. Demek ki, sistemin çözüm gücü, kendini değiştirme yenileme gücü yoktur. Zihniyet ve siyaset değişikliği yaratmak, sistem güçleri nezdinde gerçekten de zordur. Bu nedenle de küresel kapitalist modernite sisteminin krizi ve kaosunun aşılması yönünde bir ipucu gözükmüyor.

Kapitalizm kriz ve kaos demektir

28 yıl oldu sıcak savaş var. Daha önce "Soğuk savaş" deniliyordu, daha ne kadar süreceği hiç belli değil, çünkü savaşan tarafların savaşı nasıl sona erdireceklerine dair herhangi bir projeleri yoktur; ne Amerika'nın ortaya attığı Büyük Ortadoğu Projesi bir çıkış gösteriyor ne de Türkiye, İran, Kore, Rusya bunlarla yaptığı ittifaktan. Bu güçlerin kendilerini korumak savunmaktan öteye öyle bir çözüm üretme durumları yoktur. Bu çok açık bir durumdur. Geriye savaştan çıkmayı sağlayacak güç halklar, ezilenler, kadınlar, gençler, emekçiler, devrimci-demokratik güçler kalıyor. Daha doğrusu bu sistemin devrim alternatifi kalıyor.

Bu çerçevede kapitalizmi doğru anlamak önemlidir. Kapitalizmin gelişmesi gibi bir şey söz konusu olamaz. Kapitalizm tersine kriz ve kaos demektir. Gün geçtikçe bunun derinleştiği kesindir. Kapitalizm doğayı, toplumu ve bireyi tüketiyor. Bir gelişme değil, yaşama yol açan varlıkların tüketilmesi söz konusudur, tehlike buradadır. İnsanlık açısından, bütün yerküre açısından, aslında canlı evren açısından durum ciddi bir tehdit ve tehlike oluşturuyor. Neden? Çünkü kapitalizm, çalışmanın ya da üretimin toplum yaşamına göre değil de, daha fazla sömürüye, yağmaya, talana göre düzenlenmesi oluyor. Kapitalizm bir sömürü biçimidir. Bütün yaşamın işlerin sömürüye göre düzenlenmesini ifade ediyor. Burada hedef azami kardır. Sömürü, devlet düzeyinde özel tekelcilik böyle bir noktaya gelmiş durumdadır. Bu bakımdan da öyle krizsiz, kaossuz, çelişkisiz, çatışmasız bir kapitalizm yoktur.

Bu günden geriye bakıp şöyle değerlendirmek artık çok gerçekçi olmuyor: 'Kapitalizm kendisini yenileyecek mi, kendi içinde çözüm üretecek mi, hangi kapitalizm olacak? Avrupa'dan mı, yoksa Amerika'dan mı çözüm çıkacak? Olmadı, Afrika ya da Asya mı buna öncülük yapacak? Almanya'dan ya da Fransa'dan mı çözüm doğar?' Bunlar doğru düşünceler değildir. Kapitalizm bir sömürü biçimidir. Bütün yaşamın, işlerin sömürüye, azami kara göre düzenlenişidir. Tümüyle yok etme rejimidir. Dolayısıyla da bir talan, yağma, tüketme çelişki ve çatışma düzenidir.

Kapitalizmde istikrar, çatışmasızlık, barış aramak doğru değildir. Geçmişte krizler "Birinci bunalım dönemi, ikinci bunalım dönemi, üçüncü bunalım dönemi" biçiminde dönemsel değerlendirilirdi. Üçüncü döneminin genelliği ve sürekliliği vurgulanırdı. Aslında kapitalizm dönem dönem değil, sürekli bir bunalım ve kriz rejimidir. O değerlendirmeler doğru değildi. Dönem dönem krizlerin derinleşmesini ya da dönem dönem hafiflemesini devrimler geliştirdi. 19. yüzyılda Avrupa'daki devrimler, Fransa'da 1830'dan itibaren yaşanan devrimler, 1848'de yaşanan Avrupa devrimleri, Paris Komününün 1871'deki çabaları, 20. yüzyılda da Ekim Devrimi ve Ekim Devrimi üzerinde gelişen devrimci hareketler var. Aslında devrim cephesi, kapitalizmin kriz ve bunalımını geçici dönemler biraz hafifletmiştir. Eğer devrim olmasaydı böyle bir hafifleme olmayacaktı. Bunu görmemiz gerekiyor.

Lenin'in şu tespiti doğrudur, "Emperyalizm, can çekişen kapitalizm" yani kapitalizmin son aşaması, kapitalizmin geldiği o düzeyi öyle değerlendirdi ve oradan ya kapitalizm ya sosyalizm tanımlamasına varıldı, ama sosyalist devrimler başarılamayınca, Rus devrimi ardından Avrupa devrimleri olmayınca, Alman devrimi başarısız kalınca bu sefer başarısızlık üzerine teori inşa ettiler. 'Tek ülkede sosyalizm, tek ülkede komünizm, ara ara bunalım dönemleri' öyle değildi. Daha doğru tespiti Önder Apo vurguladı. "Kapitalizmin kanserleşmiş dönemi" dedi. Yani doğanın, toplumun bireyin tüketilmesidir. Bu noktada ya kıyamet kopacak her şey yok olacak ya da kapitalizm durdurulacak. Sümer'den bu yana çeşitli düşünceler, dinler, mitoloji, bilim, felsefe, ahlak tarafından nasıl ki sömürü biçiminin önü alındıysa, şimdi de bunun önünü alacak ve durduracak bir devrimci gelişme olacaktır. Devrim de budur, sosyalizmin özü de budur.

Sosyalizmin özü doğa, toplum ve birey tüketiciliğini durdurmaktır

Sosyalizmi, komünalizm adı altında öyle çok ekonomiye, siyasete, maddi yaşam paylaşımına indirgemek doğru ve yeterli değildir. Aslında sosyalizmin özü o değildir. Sosyalizmin özü; doğa, toplum ve birey tüketiciliğini durduracak, onların ahenkli gelişimine imkan fırsat verecek bir yaşamın yaratılmasıdır. Böyle bir kültürün, ahlakın oluşması, bunun dışındakilere fırsat vermeyecek bir yaşam ahlakının ortaya çıkartılmasıdır. Sosyalizmin ahlaki, kültürel, ideolojik boyutu çok daha öndedir, maddi boyutu geridedir. Zaman zaman sosyalistler böyle tanımladılar, ama çoğunlukla o tanımda duramadılar. Ekonomik indirgemecilik, objektiflik çok fazla gelişti. İşin ideolojik, manevi, ahlaki boyutunu görmek yerine; ekonomik, siyasi-askeri boyutu öne geçti. Bu da ağırlıklı olarak devletçi paradigmadan kaynaklandı. Paradigmasal duruş bunda çok rol oynadı. Sosyalizmi başarıya götürecek yönetim sistemi olarak devlet ve iktidar görülünce doğal olarak devlet ve iktidarın temeli de siyaset, askerlik ve ekonomi tekelciliğiydi. Sosyalizmde oraya indirgendi.

Önder Apo'nun geliştirdiği paradigma değişimi doğru ve gerçek olanı görmede, anlamada aydınlatıcıdır. Bu bakımdan kapitalizmin kendi çelişkilerini

hafifletmesi, çözmesi beklenemez. Kapitalizmde barış ya da çatışmasızlık diye bir şey yoktur. Sürekli bir çelişki, çatışma, kriz, kaos halidir. Ya bu kapitalizmi aşacak, frenleyecek, durduracak bir düşünce, ahlak, siyaset, örgüt ve eylem gelişecek -ki buna da sosyalizm dendi- ya da kapitalizm gerçekten bu dünyayı yok edebilir, kıyamet de kopabilir. Hiç öyle olmaz dememek lazım.

O bakımdan özgürlük düşüncesiyle ortaya çıkmış tarihsel büyük düşünürlerin bu tehlikeye dikkat çekmiş olmalarını hiç de yabana atmamak lazım. Öyle bir hayal ya da bir korkutma olarak görmemek lazım. Yaşamın derin anlamıyla, tanımıyla, anlaşılmasıyla bağlantılı bir durumdur. Tarihin hemen hemen bütün dönemlerinde de bütün özgürlükçü düşünceler bunu öngördüler, nihayetinde sosyalizmde de öngördüler. "Ya sosyalizm ya da yok oluş" dediler. Ama sosyalizm zamanında gerekli adımları atamadı, başarılı olamadı. Sosyalizm adına hareket edenlerin, son yüz, yüz elli, ikiyiz yıllık tarihsel kesiti çok iyi değerlendirmeleri lazım. Dogmatizmden, kalıpçılıktan ya da kendine güvensizlikten kendilerini kurtararak eleştirel-özeleştirel yaklaşma gücünü ve cesaretini göstererek doğruyu ortaya çıkarmalılar. Çünkü pratik, teorik tespitlere uygun olmadı, öyle gerçekleşmedi. Neden böyle oldu? Hata teoride miydi? O halde teorideki hatayı anlayalım, yaşananlar teorideki hatalardan değilse, hatalar pratikte mi oldu? O halde pratiğin hatalarını görelim. Dar, yüzeysel, kaygılı, kuşkulu, kendine güvensiz, zayıflık içeren değerlendirmeler ile dil ucunu aşmayan eleştirel-özeleştiriler sonuç vermedi. Buradan kurtulmak lazım. Gerçekten eleştiri-özeleştiride cesur olmak, özgürce davranmak, derin düşünmek, özgür varlığı dışında hiçbir kaygıya düşmeden onu yapmak şarttır.

ABD uzlaşma, gerginlik ve çatışma üçlüsünde dönüp dolaşacaktır

Bu bakımdan da şunu görmek gerekiyor: Bir gelişme süreci oldu, yüz yıl önce dünya savaşı haline geldi, aslında yüz yıldır bu durum devam ediyor. Kesintilerini, kapitalizmin kendisi değil, onun dışındaki gelişmeler yarattı. Kapitalizme kalsaydı, ya dünyayı tüketecekti ya da doğru bir alternatif gelişecekti. Şimdi Üçüncü Dünya Savaşı denen sürecin gidişinden bunu görüyoruz. O nedenle de 'şuradan buradan çözüm olur, savaş durur' diye beklememek gerekiyor. Gün gibi açıktır, ne ABD, Avrupa, İsrail, İngiltere'nin bir çözümü var; ne de Rusya'nın, Çin'in, Hindistan blokunun herhangi bir çözüm üretmesi var. Tersine Rusya çok daha günübirlik davranıyor. Zaten ideolojik yaklaşımı tümden kaybetmiştir, bir stratejik yaklaşımı da yoktur. Günlük çıkarlar üzerine politika yürütüyor. Bazı kesimler 'Rusya-Türkiye-İran ittifakı gelişecek, bu ittifak Kore'yi de arkasına alabilir. ABD, Avrupa karşısında bir blok olur ve dünya yine 20. yüzyıldaki gibi iki bloklu hale gelir, birine sırtımızı dayar yaşarız' biçiminde umut ettiler. Böyle bir beklenti hayaldir. Böyle bir şeyin olmayacağı çok açıktır. Böyle oluyor gibi görünen şeyler doğru değildir, eskisi gibi değildir. Eski savaşlardan bu dersler açığa çıktı. Bloklaşması öngörülen güçler onu yapamazlar, yapamıyorlar, çünkü yaparlarsa çökeceklerini de biliyorlar. Zaten kendileri çöküşten kurtuldular. Sovyetler kendi kendine çöktü, Amerika'da onun yüzünü ifade etti. Onlar da dahil hiç kimse 20. yüzyıldaki duruma gelemez. O bir çare değildir. Öyle olsaydı zaten çareyi bulmuşlardı. Şimdi de öyle olur diye beklememek lazım.

O halde çözümsüzlük devam edecektir. Küresel güçler çok parçalı ve dağınıklar. Kapitalist modernitenin küresel hegemonik güçleri aslında çok zayıf bir konumdadırlar. Bu dünya 30-40 yıl önceki dünyaya göre özgürlük, demokrasi düşüncesinin eylemini geliştirmek için çok daha uygun, imkan ve fırsat sunuyor. Hak arama mücadeleleri için daha olumlu bir dünya var. Ama öyle basit görülmemelidir tehlikeleri de çoktur.

ABD'de görülen, düşük yoğunluklu çatışma, kriz, kaos içerisinde dünyayı yönetme durumudur. ABD böyle bir çizgiye oturmuş durumdadır. Onun ötesinde bir şeyi ABD'den beklememek gerekiyor. Bu günkü strateji ve taktikleri kesinlikle böyle bir çizgidedir. Onun için öyle kalıcı çözüm üretme beklememek gerekiyor. Çatışmaları, gerginlikleri artıracak; uzlaşma, gerginlik ve çatışma üçlüsü içerisinde dönüp dolaşacaktır. Egemenliğini sürdürebilmek için çareyi orada buluyor. Kore bu eksenden çıkmaya çalışıyor. Bir çok çevre Rusya'yı eski Sovyetlerin konumuna getirmeye çalışsalar da, girmiyor.

Türkiye ve İran'a yön veren tek düşünce Kürt düşmanlığıdır

Geriye kalan Türkiye ve İran'dır. Bunlar da şu ya da bu düşünceyle kilitli filan değillerdir. Bunlara yön veren tek düşünce var, o da Kürt düşmanlığıdır. İdeolojileri, strateji ve taktikleri öyledir. Kürt düşmanlığının altında da halklar düşmanlığı, savaşçılık ve soykırımcılık yatıyor. Türkiye ve İran ulus devlet tekçiliğini en ileri düzeyde temsil eden güçlerdir. Günümüzde bu zihniyet ve siyasetin karşısında onu tehdit eden tek güç Kürdistan Özgürlük Mücadelesi olduğu için tüm varlıkları ve güçleriyle Kürt düşmanlığına oturmuş bulunuyorlar. Kürt düşmanlığında ilerler, gelişme sağlarlarsa bu soykırımcı, savaşçı, tekçi, faşist zihniyet ve siyaseti ayakta tutabileceklerini düşünüyorlar.

Ermeniler, Süryaniler, Rumlar, aslında bütün diğer halk kültürlerini bu çerçevede kendileri için tehdit olmaktan çıkarmış bulunuyorlar. Şimdi kendilerini tehdit eden tek etken Kürt direnişi, Kürt Özgürlük bilinci ve eylemidir. Bu zihniyet ve siyasetin varlığını tehdit eden bu oluyor. Onu yok etmek üzerine odaklanmış bir zihniyet ve siyasetleri var. Her şeyi buraya sevk etmiş durumdalar, onun ötesinde herhangi bir üretimleri yoktur. Herkesi de bu konuda tehdit eder durumdalar. Özellikle Türkiye bunu daha açık yapıyor, Amerika ve Avrupa'yı 'akılsızlıkla, bilmemezlikle' suçluyor. Kürdistan'da gelişen özgürlük bilincinin ve eyleminin bütün iktidarcı-devletçi sistem açısından ne büyük bir tehlike olduğunu anlatmaya çalışıyor, bu temelde herkesi geçen yüzyıl da olduğu gibi Kürt düşmanı, Kürt soykırımcısı bir zihniyet ve siyasette tamamen bütünleşir kılmak istiyor. Buna çaba harcıyor, bu çok açıktır.

Dikkat edilirse bu kadar çatışmalı olunmasına, çelişkilerin gelişmesine rağmen yine de iktidarcı-devletçi sistem güçleri bunları dinlemekten uzak da durmuyorlar. Fakat kapitalizmin kendi iç çelişkileri fazla olduğu için de mevcut haliyle birleşemiyorlar. Azami kar ve sömürüye dayanan gerçekliği nedeniyle de mümkün değildir. Ama devrimci demokrasinin, alternatif olarak gelişmiş tehlikesinden de korkuyorlar. Böyle bir gelişme gündeme geldiğinde dikkat edilirse birleşip anlaşabiliyorlar. Geçen yüzyılda da böyle olmuştur. Gerçekleşen devrimler kendileri için büyük tehlike olduğunda ise ittifak yaptılar. Sosyalistler buna 'kapitalizm geçici olarak kendi krizini çözdü' dediler. Halbuki öyle bir çözüm değildi, devrimden korktular ve devrim karşısında kendilerini ayakta tutabilmek için tavır aldılar.

Devrim şimdi de gelişirse o tavrı yeniden alabilirler. Efrîn'i de böyle değerlendirmek lazım. Reqa'da, DAİŞ yenilgisi ardından Kürdistan Özgürlük Devrimi'nin gelişebileceğinden korktular. Gelişebilecek devrimin de Ortadoğu'ya yayılmasından duyulan korkudan dolayı, devrimin önünü almak, hızını kesmek, bir düzeyde kırmak için hemen Efrîn'e işgal saldırısını gündeme getirdiler, buna destek ve onay verdiler. Dikkat edilirse demokratik ortadoğu devrimi ve dünya devriminin bu biçimde gelişiminin önünü almaya çalıştılar. Onun karşısında kendi aralarında ittifak yapabildiklerini ortaya koydular. Devrim daha fazla gelişse daha çok öyle olacaklar, insan bunu görebilir, anlayabilir ve bu beklenebilir. Olan da yaşanan da budur.

Felsefesiz ve ideolojisiz, siyasi ve askeri bakış açıları tehlikelidir

Çelişkileri ve çatışmaları birbirine karıştırmamak gereklidir. Sorunlara ya da olup bitenlere, olaylara sadece politika ve askerlik bilimiyle bakmamak lazım. İdeolojik ve felsefik bakış açısını hiçbir zaman kaybetmemek gereklidir. felsefesiz ve ideolojisiz, siyasi ve askeri bakış açıları tehlikelidir. Çelişkileri ve çatışmaları doğru anlamayı getirmez, tersine her şeyi politika ve askeri ilişkilere kurban eder. Sadece politikaya indirgenmiş ya da politik-askeri duruma indirgenmiş bir zihniyet ve siyaset kesinlikle doğru değildir. Felsefik-ideolojik ölçülerden kopulmamalıdır.

Örneğin, 20. yüzyılda politik askeri güçler, sosyalistler bunu çok geliştirdiler. Mao'nun en çok işlediği konuydu. "Düşmanımın düşmanı benim de dostumdur" diyordu. Bizde 90'lı yıllarda Kürdistan'da bunu biraz yapmak istedik, ama bizi Uluslararası Komploya götürdü. Düşmanımın düşmanı dost olmadı, arkadan hançerleyen oldu. Yunanistan'ın ve Rusya'nın, oradaki bazı güçlerin komplo sürecinde oynadıkları rolü böyle değerlendirmek lazım. Önder Apo ona "Sahte dostluk" dedi. O kavram bunu ifade ediyordu. Demek ki, sadece olaylara siyaset ve askeri açıdan bakamayız. Felsefik ve ideolojik bakış kesinlikle kaybedilmemelidir, hatta belirleyici olanın felsefik ve ideolojik bakış olduğu, politik ve askeri ele alışı buna bağlı yapmak gerektiği kesindir. Böylesi daha doğru bir yaklaşımdır.

Bu çerçevede yüz yıldır yaşanan bir devrim var. Hatta Fransa'daki devrim hareketleri esas alınırsa neredeyse iki yüzüncü yılına yaklaşıyor. Paris Komünü esas alınsa 150 yıldır sürüyor. Ekim Devrimi ile geçen bir süreç var. Kapitalizme karşı sosyalist devrim süreci oluyor. Önemli süreçlerdi. Sosyalizm başarılı olmazsa insanlık yok olur tespiti üzerinde oldu. Ancak bu kadar uzun sürece yayılmasına rağmen devrim alternatifi olamadı. Ekim Devrimi'nin öngördüğü gibi bir Avrupa Devrimi, dünya devrimi haline gelebilseydi, sosyalizm insanlığı daha doğru güzel bir yaşama götürebilir, tehlikeler ortadan kalkabilirdi, ama dikkat edelim olmadı. Bu tür devrimci adımlar atılırken zihniyet buydu, teorik analizler bu çerçevedeydi. Pratik başarısızlık teoriye dönüştürüldü. Yaşanan bu başarısızlık üzerine sosyalist teori inşa edilmeye çalışıldı. O doğru değildir. Avrupa'da devrimin yenilgisinden sonra, Sovyetler Birliği üzerinden geliştirilen teorik çözümlemelerin hiçbirisi doğru olmadı. Zaten Sovyetler Birliği'ni de yaşatmadı, geliştirmedi, ayakta tutmadı. Alternatif hale gelemeyince, sosyalizmi geliştiremeyince kapitalizmin bir türevi haline gelmekten kendisini kurtaramadı.

Şimdi bütün bunlar bize yol gösteriyor. Bizim devrime yaklaşımımızın, devrimci anlayışımızın bu temelde olması lazım. Paradigma değişimi temelinde oluşan yeni teoriyi, felsefeyi, ideolojik-politik çizgiyi, stratejik ve taktikleri, tarz, üslup ve tempoyu bu temelde anlamak lazım. Bu bakış açısıyla birleştirmek gereklidir. O zaman doğru ve yeterli anlaşılabilir.

Mücadelesiz bir duruş bölgede ve dünyada söz konusu değildir

Bunun zihniyet ve tarz boyutlarını da açığa çıkartmalıyız. Çözüm bununla olur. Bu anlamda Önderlik düzeyinde önemli bir teorik, ideolojik çizgi çözümlemesi oldu. Bu gelişme Kürdistan, Ortadoğu ve dünyayı da etkiliyor. Bu düşüncenin uygulanması yönünde belli bir çaba, yüksek bir cesaret ve fedakarlık var. Tümden doğru anlaşılıp uygulanmasa da yine de bazı doğrultulardan tümden kopmama var. **Bir**, doğru düşüncenin etkisi. **İki**, hatalarıyla da olsa bazı doğrultularda yürütülen mücadelenin ortaya çıkardığı sonuçların etkisi. **Üç**, gösterilen büyük cesaret ve fedakarlığın etkisi. Ortadoğu halklarını bütün insanlığı etkiliyor, çekim gücü olan, etkileyici güç olan budur.

Ancak Kürdistan'da bu kadar Devrimci Halk Savaşı Stratejisi temelinde büyük cesaret ve fedakarlıkla savaşılmasına rağmen bu mücadele hala devrimci zafere dönüşmemiştir. Ortadoğu'ya ve dünyaya yayılımı da zayıftır. Dar ve sınırlı kesimleri etkiliyor, bir doğal etkileme durumu var. Örgütlü, planlı, çalışmaya dönüşme düzeyi zayıftır. O bakımdan da insanları, toplumları etkileme, onları eğitmesi, dolayısıyla dünyada yeni bir devrimci demokratik mücadelenin gelişmesine yol açmasında zayıflık ortaya çıkıyor. Devrimin bu durumu, kapitalist modernite sisteminin bu günkü kaos ve kriz durumunun yayılarak sürmesine yol açıyor. Tek alternatif devrim cephesi, o da düşüncede, örgütte, eylemde olması gereken yeterlilikte olamayınca, kriz ve kaosta derinleşme devam edip gidiyor. Bu açık ve anlaşılır bir durumdur.

Kapitalist modernite sistemi ile demokratik modernite güçleri arasında da çok bilinçli, örgütlü, planlı olmasa da kıyasıya bir mücadele durumu da vardır. Mücadelesiz bir duruş hem bölgede hem de dünyada söz konusu değildir. Bu temelde Demokratik modernite güçlerine değer biçmek, tek yanlı bakıştan dolayı karamsarlık içine düşmemek gereklidir.

Devrimci mücadele politik boyuttaki gelişmelere indirgenemez

Gelişmeyi, sadece 'yönetim olmak' biçiminde ele almak dar yaklaşımdan kaynaklanmaktadır. Eskiden bu iktidar ve devlet olarak algılanıyordu. Paradigma değişimi ile Önderlik bunu biraz değiştirdi, ancak şöyle bir etkisi hala güçlüdür. İktidar ve devlet olunmayacaksa bile 'siyasi yönetim olunacak' biçiminde bir anlayış söz konusudur. Bu noktada siyasi bakış çok fazladır. Evet, siyaset göz ardı edilemez, önemlidir. Önder Apo, "Toplum, politika ve ahlak olarak var" dedi. Bu yeni bir toplumsal bakış açısıdır, dolayısıyla yeni bir toplum bilimini ifade ediyor, temsil ediyor. Bu doğru, ama her şey siyaset değil, ahlakı ortaya çıkartan etkenler de var. Ahlakın ortaya çıkışı üzerinde ideoloji ve felsefe çok etkili iki boyuttur. Onlarsız sadece politika ve politik bakış açısı dardır. O nedenle de devrimi ya da devrimciliği, devrimci mücadeleyi, sadece politik boyuttaki gelişmelere indirgemekte yetersizdir.

Şöyle bakılmamalıdır: Politik olarak yönetim ele geçirilmiş mi, geçirilmemiş mi, geçirilmişse devrim olmuştur. Geçirilmemişse devrim ya da gelişme olmamıştır. Böyle bir anlayış kestirme bir yaklaşım oluyor. Önder Apo böyle bir devrimi öngörmedi. Demokratik modernitenin başarısını politikayla sınırlamadı, politikanın önemini her zaman

● Reqa'da, DAİŞ yenilgisi ardından Kürdistan Özgürlük Devrimi'nin gelişebileceğinden korktular. Gelişebilecek devrimin de Ortadoğu'ya yayılmasından duyulan korkudan dolayı, devrimin önünü almak, hızını kesmek, bir düzeyde kırmak için hemen Efrîn'e işgal saldırısını gündeme getirdiler, buna destek ve onay verdiler. Dikkat edilirse Demokratik Ortadoğu Devrimi ve dünya devriminin bu biçimde gelişiminin önünü almaya çalıştılar. Onun karşısında kendi aralarında ittifak yapabildiklerini ortaya koydular. Devrim daha fazla gelişse daha çok öyle olacaklar, insan bunu görebilir, anlayabilir ve bu beklenebilir.

● Çelişkileri ve çatışmaları birbirine karıştırmamak gereklidir. Sorunlara ya da olup bitenlere, olaylara sadece politika ve askerlik bilimiyle bakmamak lazım. İdeolojik ve felsefik bakış açısını hiçbir zaman kaybetmemek gereklidir. felsefesiz ve ideolojisiz, siyasi ve askeri bakış açıları tehlikelidir. Çelişkileri ve çatışmaları doğru anlamayı getirmez, tersine her şeyi politika ve askeri ilişkilere kurban eder. Sadece politikaya indirgenmiş ya da politik-askeri duruma indirgenmiş bir zihniyet ve siyaset kesinlikle doğru değildir. Felsefik-ideolojik ölçülerden kopulmamalıdır.

vurguladı, ama sadece dar bir politik bakış açısıyla da sınırlı kalmadı.

Onun için gelişmeleri, kapitalist modernitenin durumunu, iç çelişkilerini, oradan doğan çatışmaları görmek kadar, ona karşı mücadeleyi de görmek lazım. Yeterince sistemli bir düşünceye sahip olunmayabilir, çok planlı ve örgütlü olmayabilir, ilişki ve ittifak bakımından yeterli düzeyde olmayabilir, parçalı durabilir, ama belli bir mücadelenin var olduğunu, değişik alanlarda boyutları farklı olsa da dünyanın her alanında demokratik modernite güçlerinin kapitalist modernite saldırılarına karşı direniş konumunda bulunduğunu; daha güçlü gelişmeler yaratmak için yeni arayışların, tartışmaların, düşünsel, teorik, pratik çalışmaların ortaya çıkmakta olduğunu da görmemiz lazım.

Doğruyu değerlendirebilmek açısından bu bakış açısı çok önemlidir. Böyle bakınca bir yandan kapitalist modernite sisteminin iç çelişki ve çatışmalarının ortaya çıkardığı kriz, kaos, çöküş, süreci; diğer yandan demokratik modernite güçlerinin Kürdistan'da çok ileri düzeyde olmak üzere onun bölgeye, dünyaya yayılımında da önemli bir mücadele yürütüyor konumda bulunmasıdır. Genelde kapitalist modernite sistemini, özel olarak da onun bazı alanlardaki duruşunu çökme noktasına getiriyor. Kriz ve kaosun en çok derinleştiği yerlerde çöküş işaretleri yaşanıyor. Eskiden Marksist sosyal bilinde bu durumlara "zayıf halka" deniliyordu. Evet bir tür zayıf halka gibidir, daha doğrusu kapitalist modernitenin kriz ve kaosunun daha çok derinleştiği, çelişki ve çatışmaların keskinleştiği yerleri 'halkalar' biçiminde tanımlamak daha doğrudur. Buralarda kapitalist sistemi çöküşe götürecek düzeyde çelişkili, çatışmalı durum yaşanıyor. Ortadoğu'nun, genel olarak da Kürdistan etrafındaki alanların böyle olduğu açıktır.

Irak'tan başlayarak bütün Arap alemine yayılan, Suriye'de odaklanmış olan, bu gün Türkiye'ye İran'a yayılmakta bulunan mücadele bunu temsil ediyor. İşin gerçeği budur. Burada kapitalist modernite sistemini, Kürt sorununu ortaya çıkarmış sistem olarak çöküşle tehdit eden bir mücadele var. Bu da Kürt sorununun demokratik çözümünü öngören mücadeledir. Bu mücadele Kürt sorununu yaratan güçleri çöküş noktasına getirmiş durumdadır. Bunun için sistem, sömürgeci güçler çok yoğun saldırıyorlar. Küresel güçlerden destek alıyor, uzlaşıyor, işbirliği yapıyorlar. Sık sık diplomasi ve görüşme denen girişimler bunun üzerinden oluşuyor. Bu gün bu çatışmalı durum krizli, kritik, çok keskin bir durumdadır.

2018 yılı önemli değişikliklerin yaşanacağı bir yıl olabilir

2018 yılının yaz başı itibariyle bu krizli çatışmalı durum en keskin halini yaşıyor. Burada devrimin, çözüm arayışının gelişimini Kürdistan Özgürlük Mücadelesinde görmemiz lazım. Kapitalist modernite sisteminin keskin çöküş halini de aslında TC'nin durumunda, TC yönetiminde, AKP-MHP faşist diktatörlüğünün yaşadığı çöküş sürecinde görmemiz mümkündür. Kuşkusuz çelişki ve çatışma sadece bunlar değil, ama bu noktada merkezdirler. Diğer çelişkili ve çatışmalı alanlarda önemlidir. Fakat bu merkezle biraz ilişkili ve bağlıdır. Onu şu veya bu biçimde etkisi altında gelişiyor.

● Seçimlerde çıkan sonuç karşısında topyekûn direnişi geliştirmek gerekiyor. Toplum da biraz hareketlenmiş durumdadır. Seçim çalışmaları kapsamında hareketlenmiş olan gücün hepsini birleştirip dağda, sokakta, farklı mücadele biçimleriyle faşizmi çökertmenin çabası içerisine girmek lazım. Şu anda devrimciler için yapılması gereken de budur.

Bu yıl, bu kadar keskinleşmiş bir mücadelede önemli değişikliklerin yaşadığı süreç olabilir. Bir çok veri bunu gösteriyor. Şu anki siyasi askeri mücadele de tamamen bu çerçevede yürüyor. Başta belirttiğim olayları ele alıp değerlendirirken böyle bir tarihsel gelişme, bakış açısı, küresel ve bölgesel çelişki ve çatışma, Kürt sorunu ve onun çözüm arayışı mücadelesi dahilinde ele alınıp bakılırsa, olaylar daha doğru ve bütünlüklü anlaşılır. Kesinlikle buraya bağlıdır, buradan kopuk değildir. Daha somut olarak nereye gidebilir, insan tam bir şey söyleyemiyor.

Suriye ve Rojava

Suriye ve Rojava'daki durum çok belirgin değildir. Reqa'dan sonra hemen 'askeri süreç bitti çözüm olacak' diye erken bir değerlendirme oldu. Suriye'de kendi başına çözüm denebilecek bir gelişmenin yaşanması imkansız gibidir. DAİŞ'e karşı mücadele bir düzeyde sürüyor. Suriye devletiyle, Kuzeydoğu Suriye yönetimi bir görüşme yapar gibi oldu. Buna yarı resmi bir görüşme de diyebiliriz. Basına da yansıdığı kadarıyla bu görüşme ekonomik boyutludur. Bu noktada yanılma olmamalıdır. Daha çok petrol, enerji kaynaklarının nasıl paylaşılacağı konusundaki görüşmelerdir. Bunun siyasete nasıl yansıyacağı çok belirgin değildir.

Rojava Özgürlük Güçleri, Demokratik Suriye güçleri böyle bir demokratikleşme temelinde çözümün gelişmesini, siyasetin ilerlemesini istiyorlar. Ama herkesin eli Suriye'dedir, Baas yönetimi çok dar ve milliyetçidir. Ne kadar o yönlü gelişme sağlatır, bu belli değildir. Aslında bunlar Suriye açısından işin belirleyici yanları değildir. Belirleyici olan Efrîn'deki durumdur. Gerçekleri açığa çıkartacak, çelişkileri ortaya koyacak, yoğun bir çatışmalı sürece yol açacak zemin Efrîn zeminidir.

Irak ve Başûrê Kurdistan

Irak'ta 12 Mayıs seçimleri hala tam netleşmemiştir. Bu seçimler önemliydi. Herkes buna bakıyordu. Öncesinde 15 Ekim 2017'de Irak devletinin Kerkük'e saldırısıyla başlayan yeni bir süreç gelişmişti. Aslında seçimler bu sürecin nasıl seyredeceğini ortaya çıkartacaktı. Eğer öyle bir siyasi mücadele süreci gelişmezse ya Irak'ta yeni bir siyasi mücadele süreci gelişecekti ya da çatışmalı duruma dönüşecekti. Mevcut haliyle iki durum da netleşmiş değildir. Henüz bir çatışmalı duruma yol açılmadı, ama öyle bir siyasi mücadele süreci de gelişmiş değildir. Mevcut ortaya çıkan sonuçlarda ona dönük ipuçları var. Bu durum ne kadar işlevli olur ne kadar rol oynar insan bir şey söyleyemiyor. Mevcut haliyle netsizlik sürüyor. Bu noktada Mukteda El Sadr ve koalisyonu yeni bir şey geliştirebilir mi, diye bir beklenti var. Bir yenilik olabilecekse bu sonuç yaratabilir.

Seçim sonuçları birçoklarının tahmin ettiği gibi olmadı. Ne ABD istediği sonucu alabildi ne de İran. Onlar ikinci, üçüncü sıraya düştüler. İran yanlısı Haşdi Şabi ikinci sırada kaldı. ABD'nin hazırladığı Haydar El Abadi üçüncü sıraya düştü. Sadr Cephesi kendi çapında açık bir cepheydi, ama onu ne kadar geliştirebilir, bunu bilemiyoruz. Hükümet kurmak için anlaştıkları da söyleniyor. Eğer mevcut sonuca dayalı siyasi süreci işletemezlerse Irak'ta çatışmaya yol açabilir. Sadr listesi geniş bir cephe durumundadır. Komünist partiye kadar geniş bir yelpazenin içinde olduğu söyleniyor. ABD ve İran siyasetine biraz mesafeliler, ölçülü duruyor. İlişkileri var, ama bazıları gibi doğrudan onların uzantısı konumunda değiller. Süreci belirlemek Sadr cephesi yöneticilerinin yaratıcılığı ve başarısına bağlıdır.

Kürdistan'da da İslami Hareket biraz geriledi; Onlar zaten itiraz ediyorlar. 25 milletvekiliyle KDP birinci oldu, 18 milletvekili ile YNK ayakta kaldı, beklenenin ötesinde aldı. Goran dağılıyor. Başûr biraz karışıktır. 2018 Eylül ayı sonunda bölgesel seçimler yapılacakmış, ona hazırlanılıyor. Seçimler olur mu olmaz mı, o da Irak'taki mücadele sürecini dalgalı kılıyor.

Başur'daki gelişmeler nasıl olabilir: Yeni Nesil listesi Başûrê Kurdistan'da dördüncü sıradadır. Irak parlamentosuna girdi. İçinde bir tane Tevgera Azad adayı da var. 1991 Çekiç Güç Operasyonuyla KDP-YNK'ye verilen, PKK'nin Başûrê Kurdistan'a sokulmaması kararı biraz delinmiş gibi gözüküyor. Belki çok güçlü bir şey değil, ama önemlidir. Unutmayalım ki, 1991 Çekiç Güç Operasyonu aslında Uluslararası Komplo olarak ortaya çıkan ve günümüze kadar sürdürülen küresel planlamayı ifade ediyor. Hala geçerli olan odur, dolayısıyla bu sonuç biraz da bu planlamanın zayıfta olsa delinmesi anlamına geliyor. Daha çok gelişmelerin seyri, Başur'daki seçimler, Irak'ta hükümet kurma durumları belirleyecek.

Türkiye ve Kuzey Kürdistan

AKP-MHP diktatörlüğü erken seçim ile iktidarımızı güçlendirelim derken kaybetme noktasına geldiler. Çıkan sonuç karşısında topyekûn direnişi geliştirmek gerekiyor. Toplum da biraz hareketlenmiş durumdadır. Seçim çalışmaları kapsamında hareketlenmiş olan gücün hepsini birleştirip dağda, sokakta, farklı mücadele biçimleriyle faşizmi çökertmenin çabası içerisine girmek lazım. Şu anda devrimciler için yapılması gereken de budur.

Dikkat edilirse 2018 yılı, AKP-MHP faşizmi seçimle olmazsa da seçimsiz de çökertileceği bir yıl konumundadır. Bu konuda gerçekten de imkanlar fırsatlar her zamankinden daha fazladır. Yeter ki bunu görmeyi ve değerlendirmeyi bilelim. Bu da devrimci demokratik güçlere, öncüye kalıyor. Bu durumda AKP-MHP faşizminin Türkiye'de çökertilmesi sadece Kürdistan ve Türkiye'de gelişmelere yol açmaz, Ortadoğu açısından etkisi çok olumlu olacaktır. Böyle bir gelişme demokratik devrimin önünü açabilir, demokrasi hareketinin Ortadoğu'ya yayılmasını çok güçlü geliştirebilir. Zaten Rojava devrimiyle birlikte Suriye'de bunun önü açılmıştır. Yeni gelişmelerin etkisi Başûrê Kurdistan'a ve Irak'a çok olumlu yansıyacaktır. Oradan da Irak üzerinden de Arabistan'a yayılma gerçekleşirse 2011"den bu yana süren Arap ayaklanmaları güçlü bir demokratik programa, demokratik devrim hareketine dönüşebilir. Böylece Rojhilat Kürdistan'ı İran'ı da etkileyen bir bölgesel devrim hareketi gelişebilir. Devrimciliği de böyle düşünmek öngörmek lazım. Bunun dışında bir Kürdistan devriminin tam siyasi zafer kazanması mümkün değildir. Böyle olmadıkça yaşaması da mümkün değildir. Ekim Devrimi'nin yüz yıllık pratiğinden çıkardığımız dersler bu oluyor.

Bu nedenle ortaya çıkan yüzyıllık pratikten, güncel politik-askeri eylemlerimizin sonuçlarından çıkardığımız önemli sonuçlar, Önder Apo'nun yeni düşüncesini, devrim anlayışını doğru anlamayı gerektiriyor. Önemli bir devrim sürecinde bulunulduğunu ortaya koyuyor ve bunun öyle artık ulusal hatta bölgesel olmaktan da öteye giderek küresel boyutlarını da hiç zayıflatmadan geliştirilmesi gereken bir devrim hareketi olarak ortaya çıkartıyor. Dar bir Kürt sorununun çözümü diye bir şey çok fazla yoktur. Siyasi çözüm anlamında sadece belediyelere, yerel yönetimlere dayalı çözümü bile inkar ve imha sistemi reddetti. Dolayısıyla öyle bir çözüm yoktur, mücadeleyle adım adım devrimi geliştirme ve kazanma vardır. Bu da sadece Kürdistan ile değil, bölgesel ve küresel etkisini de sürekli geliştirerek yürütülmesi gereken bir mücadeledir. Dar yaklaşımlardan kesinlikle kurtulmak gerekiyor. Bu günkü politik-askeri mücadelenin sonuçları da bize bunu açık ve net bir biçimde gösteriyor.

Avrupa alanı dört parçadaki mücadele için önemli role sahiptir

Özellikle bütün bunlardan Avrupa alanı için de çıkacak sonuç önemlidir. Evet bütün bunlar Kürdistan'da ve Ortadoğu'da gelişen mücadelelerdir. Ama hem Avrupa siyasetinin durumu hem de Avrupa'daki demokrasi mücadelesinin gelişme düzeyi, böyle bir mücadeleyi çok etkiliyor. Avrupa siyaseti, Avrupa'daki mücadele ve eylemler genel olarak yürütülen mücadele üzerinde çok etkilidir. Öyle onun dışında görülmemelidir. Dikkat edelim, Avrupa mücadelesi gerillanın gelişiminde de rol oynadı, Kürdistan parçalarında son süreçlerde gelişen olaylara büyük destek verdi.

Şimdi seçimlerde olduğu gibi seçim dışında gelişecek durumlarda da rol oynayacak durumdadır. Başur'da, Rojava'da aynı zamanda Türkiye'de önemli bir role sahiptir. Kürdistan dışında da olsa çok etkilidir. Çünkü günümüzün devrim süreçleri eskisi gibi ulusal sınırlar içerisinde değildir. Daha çok dışı etkiliyor, birbiriyle ilişkili ve bütünseldir.

■■■

Toplumsal inşa zihniyette başlar

Sinan Şahin

Düşüncede çözme ve aşma sağlanmadan hiyerarşik, devletçi, erkek egemenlikli sistemin bitişini ilan etmek ve yeni bir toplumsallığın kuruluşuna girişmek söz konusu bile olamaz. Bunun sağlanması ise sistemin gerçek anlamda yenilgisi olacaktır. Tarih bunun bir kişi ve küçük bir grup şahsında gerçekleşebilen bir olgu olduğunu göstermektedir. Bir kişi bile güçlü bir arayış temelinde büyük anlam ve duygu gücüne ulaşarak, zihniyette sistemin bilme sınırlarını ve yöntemlerini aşıp hakim sistemi yenilgiye uğratabilir. Bu, tarihteki büyük hakikat arayışçılarında, peygamberlik geleneğinde, büyük ahlak öncülerinde kanıtlanmıştır. Önderliğimiz bu kanıtlanmanın günümüzdeki temsilcisidir.

Toplum, doğadaki zekanın en yoğunlaştığı, en sistematize olduğu, kompleks bir yapıya ulaşarak işlevsellik kazandığı bir olgudur. İnsan sürüden ve sürü yaşamından farklı olarak, ilk toplumsal form olan klan'ı oluşturduğunda yeni bir zihniyet formunu oluşturmuş demektir. İnsanın zekâ düzeyi toplumsallığını belirlemiştir. Toplumsallığı da bu zekâ düzeyini zihniyet halinde çalışmaya ve gelişmeye zorlamıştır. İnsan paylaşarak, dayanışarak, birbirini tamamlayarak, kendini büyütüp bu yeni yaşam formu içinde yepyeni bir canlıya dönüşmüştür. O artık doğadaki herhangi bir canlı gibi değildir. Toplumsallığa adım atmıştır. Toplumsallığı yaratmıştır. Ait olduğu hayvanlar âleminden toplumsallığıyla farklılaşmıştır. Toplum olarak yaşamanın, yaratmanın, korunmanın büyük geliştiriciliğini an be an yaşamaya başlamış ve buna kutsallık derecesinde değer biçmiştir. Analitik ve duygusal zekânın uyumlu birlikteliğinin oluşturduğu zihniyet yapılanması yol açtığı gelişmelerle yaşamı cennete çevirmiştir.

İnsan evrenin bir parçasıdır

Bu anlamda diyebiliriz ki doğal toplumun insanı toplumsal aklını doğru işletmesiyle, bunun sonucunda ulaştığı üretkenlik ve yaratıcılıkla, adalet ve hakkaniyetle, oluşturduğu ahlaki ve politik ilkelerle yani açığa çıkardığı komünal zihniyet ile daha fazla insandır. Çünkü zekâsını toplumsallaşarak büyüten ve farkını esasta buradan aldığı güçle ortaya koyan insan, zekâsını oluşturma, işletme ve geliştirme tarzıyla yaşam biçimini de oluşturmaktadır. Çünkü yaşama rengini veren toplumsal akıl yani zihniyettir. Toplumsal aklın oluşturulması, işletilmesi ve geliştirilmesi -ki buna zihniyet diyoruz- tüm gelişmeleri belirlemekte, toplumsal esenliğin, güvenliğin, üretkenliğin, yaratıcılığın düzeyini ortaya koymaktadır.

Toplumsallık, belli kuralları, bunlarla uyumlu davranışları ve yaşam tarzlarını gerektirir. Bunları belirleyen toplumda geçerli olan zihniyet yapısıdır. Bu zihniyet yapısı toplum yararına olabileceği gibi toplum karşıtı da olabilir. İnsan zekâsı akışkanlığı toplumsallığı, sürekli devinim içinde olması nedeniyle esnek ve yeniden yapılandırılabilir özelliktedir. Dolayısıyla toplumdaki davranışlar, sınırlar, yasalar, teşvikler ve yasakları belirleyen zihniyet kalıpları değiştirilebilir. Toplumdaki ret-kabul, iyilik-kötülük, geçmiş-şimdi, özgürlük-kölelik, doğru-yanlış, güzel-çirkin gibi ölçü ve kurallar yeniden yapılandırılabilir. Yaşama yön veren yasalar, kutsallar, ilkeler ve yöntemler yenilenebilir.

Çünkü toplum, 'zihniyet düzeyi gelişkin ve esnek bir yapıdır'. İnsanın sahip olduğu içgüdüler toplumsaldır; korunma, barınma, üreme, çevreyle uyum gibi ihtiyaçlar tek başına karşılanamazlar. İnsan varlığını sürdürmek için toplumsal yaşamak zorundadır. Bu nedenle toplumsal zihniyet, toplumu oluşturan bireylerin tek tek zihinsel yeteneklerinin toplamından daha fazla bir şeydir. Toplumun zihniyeti canlı bir organizma gibidir. Analitik ve duygusal zekâya dayanır. Kimi zaman ve konularda biri öne çıksa ve diğerine baskın gelse de ikisi iç içe toplumsal zihniyetin bileşenlerini oluştururlar.

Farklılaşma her zaman iyiden ve güzelden yana işlememektedir

Toplumun zihniyeti günübirlik değişmez ancak durağan da değildir. En önemlisi de toplumun zihniyeti, kuralları ve esaslarıyla bireysel ve toplumsal tutumların, yaklaşımların, davranışların kaynağını oluşturur. Bireysel ve toplumsal her davranış, özünde kabule ulaşmış veya bir biçimde ulaştırılmış zihniyetin ürünü olarak şekillenir.

İnsan evrenin bir parçasıdır ve bu evren içinde oluşmuştur. O halde sezgisellik, seçim yapma, farklılaşma ve özgürlük eğilimi evrende olduğu gibi insanda da vardır. Farklılaşma her zaman iyiden ve güzelden yana işlememektedir. İşte bu nedenledir ki insan aklı zamanın bir yerinde evrensel akıldan kopmuş, evren aklını ve yasalarını hiçe sayan, çiğneyen bir yola girmiştir. Bunu Önder Apo, "sapma" kavramıyla değerlendirmekte ve toplumsal problemlerin temel nedeni olarak ele almaktadır. Bu sapma temelinde evrenin aklı hiçe sayılmış ve egemenlikçi bir zihniyet yaratılarak toplumun zihniyeti sakatlanmış, ele geçirilmiş ve tahrip edilmiştir.

Bu zihniyet yapısı beş bin yıllık süre içinde doğayı, toplumu ve bireyi çelişkiler ve çatışmalara boğmuş, yaşamı cehenneme çevirerek insanlığımızı bir uçurumun kenarına kadar getirmiştir.

Neolitik toplumun önce zihniyeti bozulmuştur

Şüphesiz insanın gelişiminde, zihin kapasitesinin yüksekliği, esnekliği ve kendini yenileme gücü önemli bir gelişme aşamasıdır. Ancak insan zihninin bu esnekliği, sınır tanımayan hareket potansiyeli ve kendini yenileme gücü toplumsallıktan kopulduğunda ya da baskının ve duyguların istismarının yoğun olarak yaşandığı anlarda sapmaya da alabildiğine açıktır. İnsan (özellikle erkek insan) neolitik dönemin sonlarına doğru artan bilinç gücünün farklılığını pozitif değil negatif yönde kullanmıştır. Bu gücü kendini önce kadından, giderek tüm canlı-cansız varlıklardan üstün görerek onları nesneleştirmenin aracı olarak kullanmış, erkek egemenlikli bir zihniyeti geliştirmiştir. Bu zihniyet yapılanması toplumsal sistem inşasının kadın-erkek, hayvan-insan, özne-nesne, canlı-cansız, akıl-duygu, metafizik-diyalektik vb. ikilemler üzerinden gelişmesine zemin yaratmış; hiyerarşik ilişkilere, oradan iktidara ve onun kurumlaşmış biçimi olarak devlete ulaşmak zor olmamıştır.

Zira kadın şahsında komünal zihniyet ve sistemi darbelenmiş, doğa anaya yabancılaşma başlamıştır. Toplumsal ilişkilerde eşitlikçi ve dayanışmacı zihniyetin yerini köleci zihniyet almıştır. Her şey ve herkes 'Tanrılar, krallar, sultanlar için' anlayışına göre yeniden düzenlenmiştir. Doğal toplum pratikte tanrılar-kullar, erkekler-kadınlar, zenginler-fakirler gibi ayrımlara ve sınıflandırmalara uğratılmadan önce, doğal toplumun eşitlikçi, sömürü tanımayan, yalan bilmeyen zihniyeti köleciliğe doğru çarpıtılmış ve değişime uğratılmıştır.

Özelliklerini eşitlik ve dayanışmacılık temelinde oluşturan neolitik toplumun önce zihniyeti bozulmuştur. Toplumsal zihniyet tapınaklarda sömürüye, egemenliğe, iktidara, eşitsizliğe, baskı ve zora onay verecek şekilde yeniden düzenlenmiştir. Toplumun zihniyetinin, esnek ve yeniden yapılandırılabilir olma özelliği ilk ve en büyük istismar olarak gerçekleştirilmiş; bu daha sonraki tüm istismarların kaynağı olmuştur.

Toplumsal zihniyetin, toplumun ortak aklının bütünlüğünden koparılması, parçalanması, toplumsal yararın bir kenara atılması bütün felaketlerin zincirlerinden boşalması anlamına gelmektedir. Çünkü zihniyet gücünün kötüye kullanılması toplumun iradesinden, ahlaki ve politik özelliklerinden, özgürlük ve eşitliğinden, gücü ve kudretinden koparılmasına yol açmıştır. İktidar ve kurumlaşmış hali olarak devlet, devletin temel eylemi olarak gasp ve haraç, zor ve yalan, sömürü ve her türlü istismar almış başını yürümüştür.

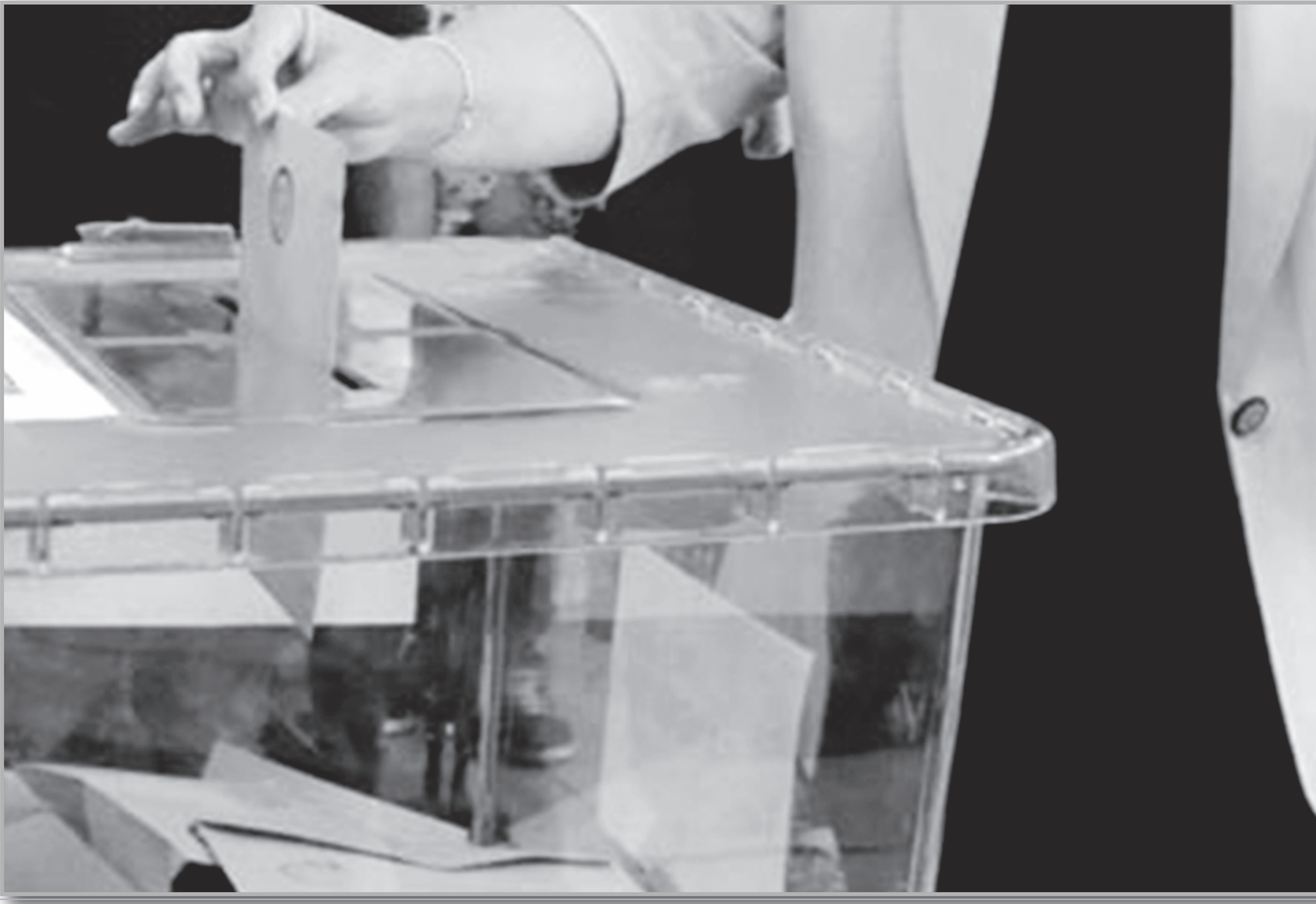
Günümüzde zihniyetin toplumsal sorunlarla bağları konusunda değişik yaklaşımlar söz konusudur. Sistemin geliştirdiği parçalılık en popüler yaklaşımdır. Önder Apo'nun da dikkat çektiği gibi neredeyse her topluma, coğrafyaya, dine, felsefeye, ulusa, etnisiteye, cinse ait zihniyet yapıları olduğu iddia edilmektedir. Oysaki insanlığımız özünde iki temel zihniyet yapılanması tanımıştır. **Birincisi;** Demokratik komünal toplum zihniyeti. **İkincisi;** Devletli, sınıflı, hiyerarşik toplum zihniyeti.

Diğer tüm zihniyet yapıları bu iki zihniyet yapısı içerisinde kendini ifade etmektedir. Bilimcilik tersini işleyerek hakikatin kaybedilmesini ve insanlığın kendi gerçeğinden uzaklaşmasını sağlamaktadır. Zira toplum üzerindeki hegemonya başka türlü sürdürülemez.

Özgürlük için sonsuz ve sınırsız direnilmiştir

İnsanlığımız Sümer rahiplerinin geliştirdiği bu devletçi zihniyete elbette ki kolay teslim olmamış, kolay kanmamıştır. Daha en başından buna karşı büyük bir direniş ve karşı koyuş tutumu içine girilmiştir. Demokratik uygarlık güçleri kendi temsilcilerini, dilini, söylemini, tarz ve yöntemlerini geliştirerek demokratik komünal toplum zihniyetini sürdürmüşlerdir. Tarih bu alanda da iki kanaldan yürümüştür.

Kadının ve etnisitenin direnişi, emekçilerin mücadeleleri, peygamberlik geleneği, sayısız tarikat ve mezhep biçimindeki örgütlenmeler yine Rönesans'ın yaratıcıları, ütopik sosyalistler, reel sosyalistler ve ulusal kurtuluş hareketleri: anarşizm, feminizm, ekolojik hareketler, savaş karşıtları, anti modernistler toplumsal zihniyetin toplum için olmasını ve çelişkilere boğulan toplumun doğasıyla birlikte yeniden inşa edilmesini isteyen eğilimler ve akımları oluşturmaktadırlar. Bu direnişler tarihin motor gücüdür. Özgürlük için sonsuz ve sınırsız direnilmiştir. Ancak bu direniş hiyerarşik, devletçi, erkek egemenlikli uygarlık zihniyetinin hegemonyasını kıramamıştır. Alternatifini onu aşacak güçte geliştirememiştir. Yürütülen tüm kahramanca çabalara, sınırsız feda ve adanmışlığa rağmen bu zihniyetin hegemonik zihniyet olmaktan çıkarılması sağlanamamıştır. Birçok etnik direniş, yine sınıfsal direniş; askeri-siyasi başarıya ulaştığı, devlet ve iktidar aygıtlarını ele geçirdiği halde kendilerini süreklileştirememiş, yenilmekten ve benzeşmekten kurtulamamıştır. Hiyerarşik, devletçi ve eril uygarlık zihniyetini aşamamış, demokratik uygarlığın sistemli, bütünlüklü, tutarlı zihniyet yapısını oluşturamamışlardır. Bu yüzden devletçi

İnsan seçmesini bilen bir varlık olduğu için insandır. İyi ile kötü, güzel ile çirkin, doğru ile yanlış gibi şeyler bizi bir tercihte bulunmaya zorlayan gerçekliklerdir. Seçimimizi bunlara bakarak yaparız. İnsan olmanın anlamı budur. Ancak seçim yapmak o kadar kolay değildir. Anlam ve duygu gücü yani zihniyet derinliği sağlanmadan, iyi ve kötünün birbirinden ayırt edilmesi güçtür. Devletçi uygarlığın insanın zihniyetinde yarattığı yıkım oldukça büyüktür. Esas sorun da bu noktadadır. Bu yıkım her geçen gün derinleştirilmektedir. Bunun önüne geçilmedikçe, bu zihniyet çözülüp aşılmadıkça insanın kendini, zekâsını, doğasını inkârının önüne geçmek olanaksızdır.

uygarlığın bir versiyonu, bir türevi olmaktan kurtulamamışlardır. Dolayısıyla devletçi zihniyetin yol açtığı toplumsal sorunları da giderememişlerdir.

Buradan da anlıyoruz ki toplumsal zihniyeti kim belirliyorsa, toplumsal yaşamı da o belirlemektedir. Dolayısıyla tarihi bir de bu gözle okumamız gerekir. Yoksa yaşanan direnişlerin anılarına sahip çıkamayacağımız gibi alınan yenilgilerin de nedenlerini ortaya koyamaz, yeni bir yenilgi sürecinden kurtulamayız.

İnsan seçmesini bilen bir varlık olduğu için insandır

Toplum, tıpkı canlı bir organizma gibidir. Nasıl ki her canlı kendini yaşatmak için tüm zekâ potansiyelini kullanıyorsa toplum da öyledir. Ancak geri dönüp baktığımızda toplumsallığın bir noktadan sonra kendini korumakta zorlandığını, giderek bu yeteneğini önemli ölçüde kaybettiğini görürüz. İnsan doğası ve toplumuyla en derin çelişkileri yaşamaktadır. Toplumsal akıl bundan daha kötü, daha yıkıcı kullanılamaz. Toplumsal zihniyet devletçi uygarlık tarafından paramparça edilmiştir. Devletçi uygarlık zihniyeti kırılmadan ve aşılmadan insanın kendisiyle ve doğasıyla uyumlu birlikteliği mümkün değildir.

Gelinen aşamada doğrulanan, devletçi zihniyetin parçalayan, özne-nesne ayrımına tabi tutarak egemenliği meşrulaştıran zihniyeti değil; ahlaki ve politik toplumun birbirini tamamlayan, doğayı canlı gören komünal zihniyeti olmuştur. Bu yönüyle Önder Apo'nun belirttiği gibi "Geçmiş daha gerçektir" ve kaybedildiği yerde yeniden bulunması gerekmektedir. Bu zihniyet devriminin ilk adımıdır. Nasıl ki zekânın gelişimi ve duygusal-analitik boyutlarının dengeli birliği insanlığın gelişiminde devrimsel gelişmelere yol açtıysa, analitik ve duygusal zekânın bütünlüğünün yeniden sağlanması da yeni bir zihinsel yapılanmaya yol açacak ve sonuçları devrim niteliğinde olacaktır.

Bu anlamda kendisinde zihniyet devrimini gerçekleştiren birey hiyerarşik, devletçi ve erkek egemen zihniyetten tümüyle sıyrılmak zorundadır. Hiyerarşik, devletçi ve erkek egemen zihniyetten kopuş demek aynı zamanda bu zihniyetin yol açtığı ilişki ve yaşam tarzından da kopuş demektir. Bu olmaksızın egemen zihniyetten kopuş iddiasında bulunulamaz. İkisinin birlikte gerçekleştirilmiş olması ise özgür bireyi ortaya çıkarır. Bunu gerçekleştirme çabasını en kutsal çaba olarak tanımlayan Önder Apo, hiyerarşik, devletçi, erkek egemenlikli uygarlıktan kopuşu en büyük özeleştiri olarak değerlendirmektedir. Bizim için zihniyet devrimi böyle bir anlamı ifade etmektedir. Her gün kusarcasına kendini hiyerarşik, devletçi ve erkek egemenlikçi uygarlık zihniyetinden, özelde de kapitalist uygarlık zihniyetinden ve oluşturduğu duygu, düşünce ve davranış kalıplarından kurtarmak; fikir, zikir, fiil birliği içinde bunu gerçekleştirmek zihniyet devrimine doğru bir giriş yapmak anlamına gelmektedir. Özgür birey olarak yeni bir doğuş yapmak, komünal var oluş ilkelerinden uzaklaştırılan insanlık için elzem olan bir doğuşu gerçekleştirmektir. Bunun temeli ise, genel olarak devlet odaklı zihniyetten, özelde de kapitalist modernizmin zihniyet ve yaşamından kopuştur. Böylesi bir kopuş, insansal var oluşa dönüş anlamını taşır.

İnsan seçmesini bilen bir varlık olduğu için insandır. İyi ile kötü, güzel ile çirkin, doğru ile yanlış gibi şeyler bizi bir tercihte bulunmaya zorlayan gerçekliklerdir. Seçimimizi bunlara bakarak yaparız. İnsan olmanın anlamı budur. Ancak seçim yapmak o kadar kolay değildir. Anlam ve duygu gücü yani zihniyet derinliği sağlanmadan, iyi ve kötünün birbirinden ayırt edilmesi güçtür. Devletçi uygarlığın insanın zihniyetinde yarattığı yıkım oldukça büyüktür. Esas sorun da bu noktadadır. Bu yıkım her geçen gün derinleştirilmektedir. Bunun önüne geçilmedikçe, bu zihniyet çözülüp aşılmadıkça insanın kendini, zekâsını, doğasını inkârının önüne geçmek olanaksızdır.

Toplum akıl yasalarının, yaratıcı ve gelişimsel rollerinin en geniş ve hızlı olduğu olgudur

Egemen sistemi zihniyette çözmek tarih boyu tüm hakikat arayışçılarının temel çabası olmuştur. Bu boşuna değildir ve çağlar boyu en anlamlı toplumsal uğraş olarak değerlendirilmiştir. Düşüncede çözme ve aşma sağlanmadan hiyerarşik, devletçi, erkek egemenlikli sistemin bitişini ilan etmek ve yeni bir toplumsallığın kuruluşuna girişmek söz konusu bile olamaz. Bunun sağlanması ise sistemin gerçek anlamda yenilgisi olacaktır. Tarih bunun bir kişi ve küçük bir grup şahsında gerçekleşebilen bir olgu olduğunu göstermektedir. Bir kişi bile güçlü bir arayış temelinde büyük anlam ve duygu gücüne ulaşarak, zihniyette sistemin bilme sınırlarını ve yöntemlerini aşıp hakim sistemi yenilgiye uğratabilir. Bu, tarihteki büyük hakikat arayışçılarında, peygamberlik geleneğinde, büyük ahlak öncülerinde kanıtlanmıştır. Önderliğimiz bu kanıtlanmanın günümüzdeki temsilcisidir. Kendisinde "Üçüncü doğuş" olarak tanımladığı gerçekleşme esasında sistemin zihniyet ve yaşam sınırlarını aşmadır. Duygu, düşünce, yaşam boyutunda sistem dışına çıkmadır. Halkımızın sahiplendiği ve ölümüne direnerek kendi toplumsal gerçekliği haline getirdiği, onun kendinde yarattığı sistem dışı özgür toplumsallıktır.

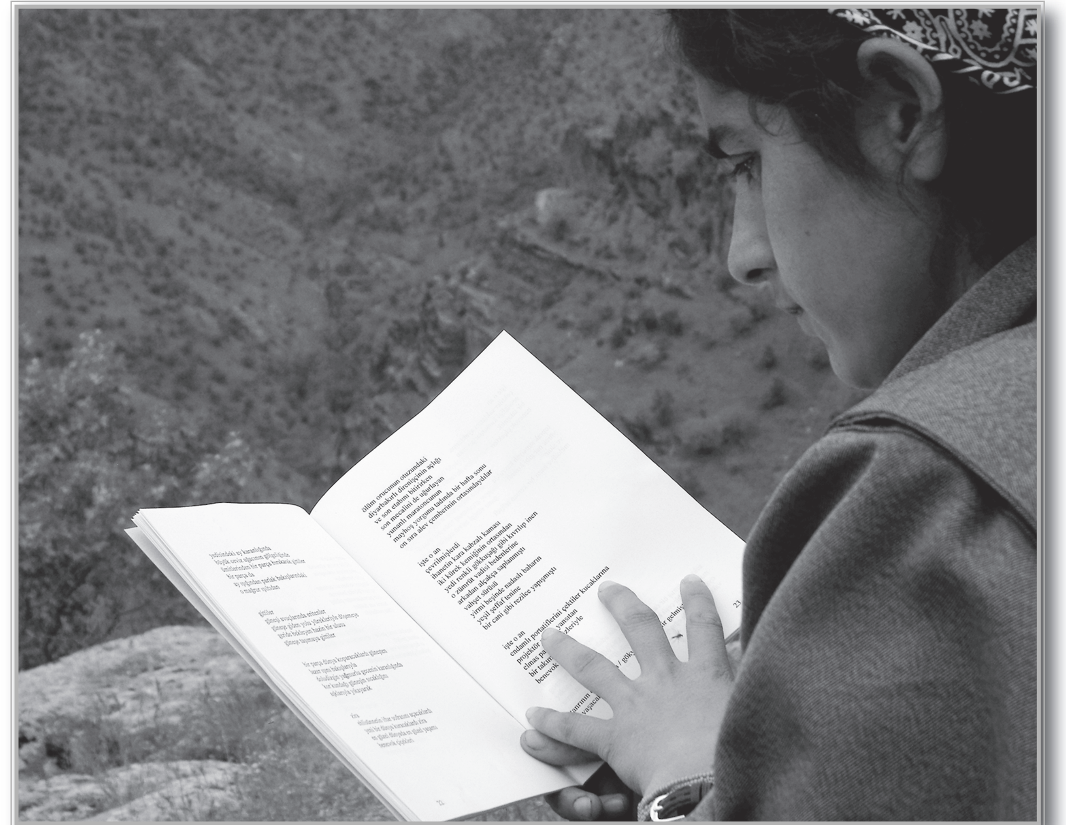
Kapitalist modernite bilim ve bilme yöntemleriyle toplumu adeta zihinsel bir cendere içine almıştır. Toplumsal zihniyet bütün tarihi boyunca ilk defa bu kadar dumura uğratılmış, felç edilmiş; birey ve toplum öz ihtiyaçları ve çıkarları doğrultusunda düşünemez ve eyleyemez hale getirilmiştir. Toplumsal sorunların devasa boyutlarda seyrediyor olması tam da bu durumla ilgilidir. Zira toplumun oluşumu zihniyetin oluşumuyla, toplumun gelişimi zihniyetin gelişimiyle mümkündür. Bu nedenle toplumsal sorunların temelinde zihniyet sorunlarını aramak yerindedir. Bu nedenledir ki, zihniyet devrimi çabalarımızın esasını oluşturmaktadır.

Toplum akıl yasalarının, yaratıcı ve gelişimsel rollerinin en geniş ve hızlı olduğu olgudur. Fizik yasalarıyla, bitkisel ve diğer hayvansal canlılar dünyasının yasalarıyla benzerlikleri yanında niteliksel farklılıklar içerir. Burada esas almamız gereken toplumun dönüşüm yasalarının gücüne ve bilincine ulaşmak, toplumun yeniden yapılanmasını bunun gücüyle yeniden yaratmaktır. Bu nedenle zihniyet devrimini yaşamın yeniden yaratılmasında, özgür-eşit ve adil bir biçimde üretilmesinde ve devam ettirilmesinde en belirleyici olgu olarak görmek, özgürlük öğretimizde en ayırt edici noktalardandır.

Bu nedenle özgürlükçü teoriden anladığımız ve beklediğimiz topluma hâkim zihniyeti değiştirmesi veya farklılaştırmasıdır. Diğer deyişle yerleşik zihniyet normlarını aştırması, yenilik ve farklılıkların yolunu açmasıdır. Böyle olmazsa egemen zihniyetin güdümünden ve kurguladığı yaşamdan kurtulunamaz.

Kapitalist modernite sürecinde iktidar karşıtı zihniyet yapılarının kalıcı başarılara erişememelerinin temel nedeni yaşadıkları zihniyet olgusuna yetersiz yaklaşmalarıdır. Kapitalist modernitenin zihniyet yapılanmasını aşmada en ileri

Kapitalist modernite bilim ve bilme yöntemleriyle toplumu adeta zihinsel bir cendere içine almıştır. Toplumsal zihniyet bütün tarihi boyunca ilk defa bu kadar dumura uğratılmış, felç edilmiş; birey ve toplum öz ihtiyaçları ve çıkarları doğrultusunda düşünemez ve eyleyemez hale getirilmiştir. Toplumsal sorunların devasa boyutlarda seyrediyor olması tam da bu durumla ilgilidir. Zira toplumun oluşumu zihniyetin oluşumuyla, toplumun gelişimi zihniyetin gelişimiyle mümkündür. Bu nedenle toplumsal sorunların temelinde zihniyet sorunlarını aramak yerindedir.

ve iddialı pozisyonda bulunan Marksizm için de bu husus geçerlidir. Marksizm ortaya koyduğu görüşlerle kapitalist modernitenin zihniyet yapılanmasını aşamamıştır. Daha da olumsuzu, ortaya koyduğu görüşlerle kapitalist moderniteye en önemli hizmeti sunmuştur. Bunun nedeni Marksizm'in zihniyet düzleminde sistemi aşacak yetkinliği ve sistematikliği sağlayamamasıdır.

Zorun yönetimdeki etkisi anlıktır

Dolayısıyla toplumsal kaos ve kriz süreçlerinde dönüşüm ve yenilenme çabalarının yetkin ve amaca uygun zihniyet çalışmalarıyla aydınlatılması ve yönlendirilmesi sağlanmadan, boşa çıkması ve tersi sonuçlara yol açması kaçınılmazdır. Tarihin bu tür dönemlerinde büyük düşünce yoğunluklarına tanık olmamız yaşanan gerçeğin bu özelliğinden ileri gelir. Yeni toplumsal sistemlerin ortaya çıkışı öncesinde büyük düşünce ve inanç ekollerine tanık olmamız da yine aynı nedenledir. Zihinlerde yeni toplumun meşruiyeti sağlanmadan yaşama şansı zordur.

Hiçbir toplumsal yapı inandırılmadan uzun süre yönetilemez. Zorun yönetimdeki etkisi anlıktır. Kalıcı olmasını sağlayan inançtır, zihniyet kalıplarının kabulüdür. Sümer örneği bu konuda çarpıcıdır. Sümer rahiplerinin başarılarının arkasında insan zihninin esnekliğini ve yeniden yapılandırılabilirliğini görmeleri yatar. Bunu yaratıcı bir çabayla yeni bir zihniyet yapılanması kurgulayarak istismar etmişlerdir. Mitolojik öykülemeler temelinde yeni bir evren, yeni bir yaşam, yeni bir ilişki sistematiği olarak tanrı ve kul sistematiğini yaratmışlardır. Tarih boşuna Sümer'den başlatılmamaktadır. Dinleri, destanları, hukuku, demokrasiyi, devleti Sümer yazılı tabletlerinden çözümlemek, belki de sosyal bilime çıkış yaptırabilecek temel yollardan biridir.

Neolitik toplumda temsilini bulan demokratik uygarlığa karşı rahiplerin zigguratlarda başlattığı zihniyet dönüşümü önce sınıflaşmayı, giderek devletleşmeyi getirmiştir. Bu durum derinleşerek Önderliğimizin "Olgunlaşmış kölecilik" dediği feodal toplum sistemine yol açmıştır. Bu temelde toplumun istismarına yönelen kesimlere büyük imkânlar ve hizmetler sunulmuştur.

Mitolojinin ardından, dinsel ve felsefi düşünce biçimi 'Olgunlaşmış Kölelik Süreci'nde hakim zihniyet haline gelmiştir. Nasıl ki Sümer toplumu neolitik toplumun istismarı üzerinde gelişmişse, olgunlaşmış kölelik sistemi de hem eski sistemin hem de ezilen sınıflarla direnen etnisitenin manevi değerlerinin istismarı ve sentezi temelinde yaşam bulmuştur.

Devletçi zihniyet mitolojik özelliklerini din ve felsefenin yaratımlarıyla yenileyerek toplumu olgunlaşmış köleliğe ikna edebilmiştir. Bunun zihniyet yapılanmasını yaratmıştır. Yükselen imparatorluk gücü zayıf ve güçsüz çok tanrı yerine, evrensel gücü temsil eden en büyük tanrıya doğru bir evrim geçirmiştir. Maddi hayatta olup bitenler zihniyette de karşılığını bulmuştur.

Dinlerde çok tanrılığın yerini tek tanrıya bırakması bu süreçle ilgilidir. Köleci sistem önemli bir kriz sürecindedir. Binlerce yıllık devlet pratiğinde tanrıkral kavramına meşruiyet sağlamaya dönük zihniyet yapısı aşınmıştır. Hıristiyanlık bu aşınmanın yol açtığı krizli dönemde Roma İmparatorluğu'na karşı süren zihniyet çabalarının bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. İlk reddi, imparatorun tanrı olamayacağına dönüktür. İddia şudur, "Tanrı baba vardır. Hz. İsa da onun oğludur" Bu cümlede Roma imparatorluk zihniyeti reddedilmekte ve aşılmaktadır. Görünüşteki dini savaş özünde bir zihniyet savaşıdır. Başta havariler olmak üzere birçok aziz-azize ve rahip-rahibenin büyük direnişiyle Roma'nın zihniyet dünyası aşılmakla kalmamış fethedilmiştir.

Rönesans'ın kazanımları gasp ve istismar edilmiş, çarpıtılarak karşıtına dönüştürülmüştür

Mitolojik varlıklar olarak başlayan tanrıların serüveni, her buyruğu kesin bir yasa olan Allah'ın varlığıyla sona ermiştir. Hz. Muhammed'in geliştirdiği 'son peygamber' kavramı bu temelde ele alındığında anlaşılabilir.

Sümer mitolojisi dönemin zihniyetini oluşturmaya yetmemektedir. Yeni bir zihniyet çalışmasına yeni bir metafiziğe ihtiyaç vardır. Bu da peygamberlik geleneğinin zihniyet çalışmalarıyla geliştirilmiştir. Tanrının insan, insanın tanrı olamayacağı bütün büyük dinlerin ulaştığı bir sonuçtur. Doğayı izah da artık tanrısal kavramlarla değil, akıl kavramlarıyla geliştirilecektir. Dünyevi ve ahretsel yaşam iyice ayrıştırılacaktır. Fakat yine de insanın tüm hareketlerini kontrol eden, iyi ve kötü amellere karşılığını veren bir tanrı anlayışı varlığını güçlü biçimde koruyacaktır. Daha da merkezileşen soyut devlet kurumu Tanrı-Allah-Rab kavramlarıyla iç içe geçirilmiş; sisteme ilişkin temel kavram ve kurumlar yeniden oluşturulmuştur. Klasik köleciliğin yerini daha derinleşmiş ve olgunlaşmış bir kölelik sistemi almıştır. Devletçi uygarlık böylece daha derine nüfuz eder hale getirilmiştir.

Hümanizm, bireysellik ve reformasyon insanı yaşamın merkezine alarak büyük bir karşı koyuşu gerçekleştirmiştir. Bu anlamda Rönesans tarihteki temel zihniyet aşamalarından biridir. Fakat daha sonra kapitalist modernite tarafından Rönesans'ın kazanımları gasp ve istismar edilmiş, çarpıtılarak karşıtına dönüştürülmüştür.

Önderliğimiz Rönesans'ı insanlık tarihinin üçüncü büyük anlama gücü olarak değerlendirmektedir. İlkini ise, M.Ö 4.000 yıllarında Zağros-Toros sisteminin iç kavisinde zirveye erişen neolitik zihniyet aşaması olarak tanımlamaktadır. Bu döneme damgasını vuran 'Tanrıça Dini'ni "Büyük bir zihniyet yücelmesi' olarak görmektedir.

İkinci büyük zihniyet dönemini ise M.Ö 600-300 yıllarına sabitlemektedir. Ege kıyılarında köleci mitolojiye karşı felsefe ve bilime dayalı zihniyet bu aralıkta büyük sıçrama yapmıştır. Devlet geleneğinin köklü olmayışı, doğal toplum kültürünün güçlü varlığı, üretken ve güzel coğrafya, bu yeni zihniyetin Ege kıyılarında doğmasında etkili olmuştur.

1500'lerde gerçekleşen Rönesans'ın temelinde bu iki büyük Rönesans yatmaktadır. İlkinden başlamak üzere birini anlamadan diğerleri anlaşılamaz. Tarihin bu yönlü zincirleme akışını anlamak büyük zihniyet devrimlerini, dinleri ve toplumsal yapıları anlamak açısından şarttır.

Zihniyet devriminin özü, sistem karşısında sistem alternatifi olma, yaratılan egemenlikli uygarlık sistemi karşısında eşitlikçi ve özgürlükçü bir toplum yaratma mücadelesidir. Sistemin dışındaki tüm zihniyet arayışlarını ve çıkışlarını sistemin yedeği haline getiren, sistem içileştiren, onları içine alan ve kendi güçlenmesinde hizmete koşturan bir yetenek kazanmış olması, kapitalist modernite karşısında yürütülen zihniyet mücadelesinin daha derinlikli, daha bütünlüklü ve tutarlılık içinde yürütülmesini gerektirmektedir. Sadece kararlılık ve niyet düzeyinde değil; bu sisteme karşı yürütülen mücadelenin kendisini çok zengin yol yöntem ve araçlarla üretebilme kabiliyetinde de olması gerekir. Bu basit ve sıradan bir bilinçle olabilecek bir mücadele değildir. Mücadelenin temel hedefi sistemi aşmak ve alternatifini yaratmak olduğundan dolayı yürütülen mücadelenin alabildiğine yoğun, sistem inşa edecek düzeyde ve derinlikte olması gerekir.

Önder Apo, demokratik moderniteyi inşa edecek zihniyet düzeyini şöyle formüle etmektedir "Sistemin bütün bilmelerini kendi bilmesinin ufkuna sığdırma". Formül budur. Yani bizim zihniyet düzeyimizin hem sistemi çözümleyen, hem sistemin kaynaklandığı tarihsel temelleri çok iyi ortaya koyan, hem mevcut sistemin geldiği düzeyde yaşadığı kaosu bütün boyutlarıyla görebilen, çözümleyebilen hem de bu kaosun sonucunda kendi toplumumuzu yaratmanın plan proje ve eylem gücünü açığa çıkaran bir düzeyi yakalaması gerekmektedir.

Zihniyet mücadelesi özgürlük mücadelelerinin ruhu olmaktadır

Sistemi çözümlerken; basit bir ekonomik sistem olmadığı hatta basit bir zor, şiddet ve yalan sistemi olmasının çok ötesinde, tarihsel toplumsal bir sistem gerçekliği olduğu hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir. Karşısında mücadele edilen egemenlikli uygarlık sisteminin 5 bin yıllık tarihsel kökleri bulunmaktadır. Sürekliliğini koruyarak ve gelişerek bugüne kadar gelmiştir. Kurumları, kendini yürütme aygıtları, kendisini topluma kabul ettirmenin çok güçlü mekanizmaları vardır ve bunların gücü küçümsenemez.

Bugüne kadar yapılan sistem çözümlemelerinin temel yanılgısı, sistemin basit bir şiddet ve zor sistemi olduğu, buna karşı mücadelenin de, bu yol ve yöntemlerle geliştirilebileceği olmuştur.

Sisteme karşı zihniyet mücadelesi tek bir noktaya takılmayan, çok yönlü, geçmişin ekonomist ve devletçi yaklaşımlarının çok ilerisine uzanmak zorundadır. Sistemin bilme ufkunun ötesine geçebilmesi için sistemin paradigması dışında; evreni, doğayı, toplumu anlama ve bilme tarzının ötesinde bir bilme tarzına ulaşması gerekir. Ancak böylelikle kapitalist modernitenin ve arkasına aldığı 5 bin yıllık devletçi uygarlık sisteminin aşılması söz konusu olabilir.

Zihniyet mücadelesi bu anlamıyla özgürlük mücadelelerinin ruhu olmaktadır. Doğru algı, doğru bilim ve doğru bilmenin kendini toplumsal yaşama yansıtması ve ete kemiğe büründürmesi ile yeni toplumsal sistemler ortaya çıkmaktadır. Sistemin zihniyet esaslarına göre düşünen birisinin sistemi aşan bir yaklaşıma ve bakış açısına sahip olması mümkün değildir. Bir noktadan sonra onun ufku içerisinde erimekten kendini kurtaramaz. Sistemi aşan bir zihinsel derinlik; sistemi bütün tarihsel toplumsal temelleriyle aşma düzeyimizle, sistemin tarihsel gelişimini doğru çözümleyebilmiş olmamızla ve onu bugüne kadar taşıyan dinamikleri ve karşı dinamikleri çözümleyebilmemizle ilgilidir.

Kapitalist emperyalist kültürün bu konuda geliştirmek istediği yaklaşım; insanın tarihinden, geçmişinden koparılması; kutsallarının yok edilmesi, geleceğe ilişkin umutlarının karartılmasıdır. Bu anlamda, kendi değerlerini sahiplenmek, bu değerleri korumak, geliştirmek, yaşamda sürekli yeniden üretmek; sadece basit bir emeği sahiplenmek değil, zihniyet mücadelesinin somutlaşması olarak da değerlendirilmek durumundadır.

Zihniyet mücadelesi, farklı biçimlerde yürütülen çok yönlü, çok boyutlu bir mücadeledir. Zihniyetin yaşamın tümünü kucaklayacak tarzda kendisini oluşturması tarihsel örneklerde de görüldüğü gibi uzun yıllara yayılan bir çabayı gerektirmektedir. Alternatif zihni yapılanma; kendisini oluşturmaktan tutalım, araç ve yöntemlerini yaratmaya, bunu günlük pratikte büyük bir emekle yaşama dönüştürecek kadrolar oluşturmaya kadar geniş bir zeminde sürmektedir. Ancak tüm boyutlarının hepsinin gelip dayandığı nokta: insanlığın soy değerlerinin sahiplenilmesi ve onlar temelinde toplumun sağlığına kavuşturulmasıdır. Toplumun kendi kendini yürütecek ahlaki-politik özelliklere ulaştırılmasıdır.

Tarihin giderek daha ayrıntılı veriler temelinde ortaya koyduğu, insanın zihinsel formasyon kazanması ile toplumsallaşması arasında çok güçlü bağlar olduğudur. Zihnin oluşum süreci bu anlamda toplumsallaşmanın oluşum süreci olarak ele alınmaktadır. Nasıl ki tüm canlı varlıklar beynin oluşumuna paralel bir oluşum süreci geçiriyorsa, toplumun oluşum süreci de onun beyni sayılabilecek zihniyetin oluşumuna paralel gerçekleşmiştir. Tüm organları ortak bir amaç doğrultusunda birleştiren ve harekete geçiren beyin olgusu gibi insanı da toplumsallaştıran ve böylelikle canlılar âleminin en üst basamağına yerleştiren ulaştığı zihniyet gücüdür. Gerek geçmişin hafızası, gerek güncelin rasyonalitesi, gerekse de geleceğin ütopyası olarak zihniyet yapılanması toplumun beyinsel yapılanması olarak rol oynamaktadır. Bunun etrafında ortaklaşması, karar ve uygulama gücünü yakalamasıyladır ki, insan evrende kendi farkını ortaya koyabilmiştir.

Zihniyetin gelişimine paralel ulaşılan toplum, canlılığın ulaşabildiği en ileri düzeyi ifade etmektedir. Bu anlamda belirtilmesi gereken başka bir boyut insanın bu yeteneğinin ne bahşedilmiş, ne de doğada hazır bulunan bir özellik olduğudur. Bu özelliğini insanlık milyonlarca yıla dayanan deneyimleri temelinde oluşturmuştur.

Doğal toplum sürecine kapı aralayan animizm ve totemizm gibi inanç biçimleri temelinde karşılaştığımız ilk bütünlüklü zihniyet dünyası, günümüze çeşitli aşamalardan geçerek, birikerek, derinleşerek ve farklılaşarak ulaşmıştır. Yani toplum zihniyet gücü kazanılarak ulaşılan bir düzey iken: toplumsal aşamalar da zihniyette gerçekleşen sıçramalarla sağlanmaktadır. Bu nedenledir ki tarih içinde toplumsal birimlerin kuruluş ve çözülüş süreçleri zihniyet çalışmalarıyla belirlenmektedir.

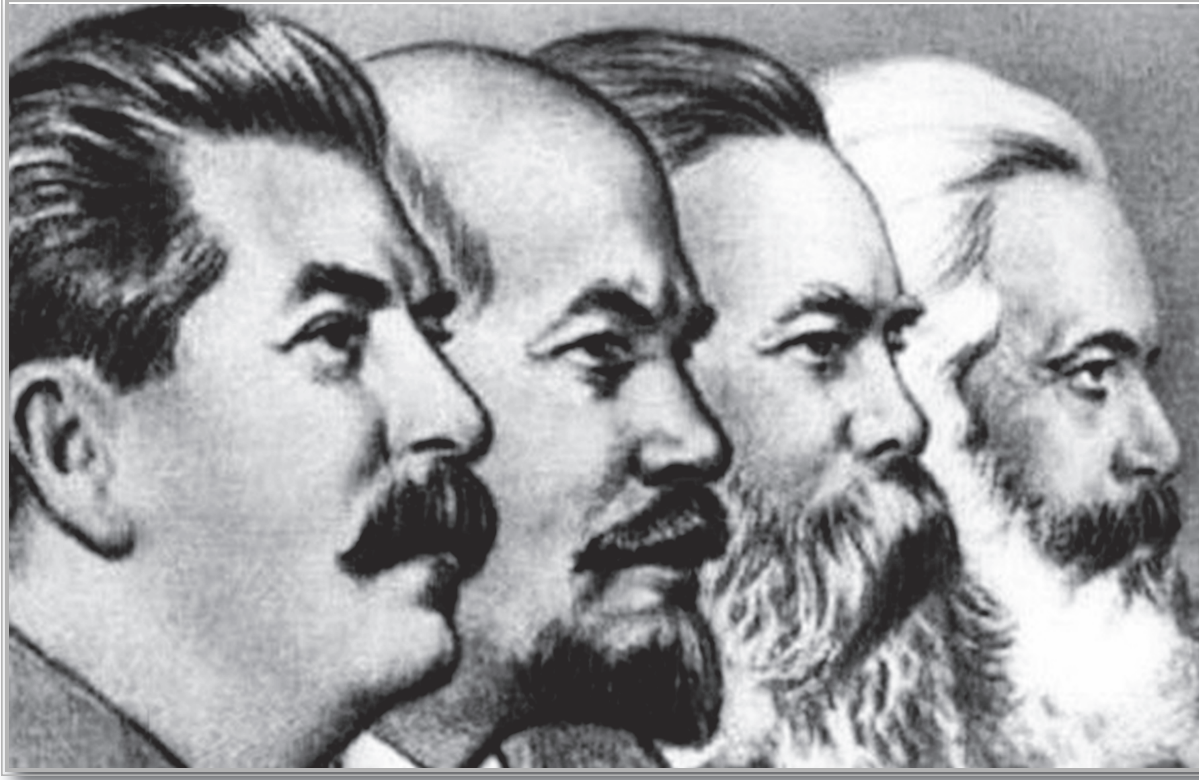
Eskiyen toplumsal sistemler yeni zihniyet yapılanmaları temelinde aşılmışlardır. Çünkü eskiyen toplumsal sistemler, özünde eskiyen zihniyet yapılarıdır. Bu süreçlerde adeta kaosa giren toplumlar yeni bir çıkışı ve daha kabul edilebilir bir yaşam düzeyini öncelikle zihniyet çalışmaları yürüten öncü kişilikler şahsında yakalamışlardır. Yozlaşan ve dağılan toplumsal sistemler özünde yozlaşan ve dağılan zihniyetlerdir. Aynı anlama gelmek üzere yenilenen toplumlar da yeni zihniyet yapılarını ifade etmektedir.

Tarih içinde incelediğimizde bu du-

Sisteme karşı zihniyet mücadelesi tek bir noktaya takılmayan, çok yönlü, geçmişin ekonomist ve devletçi yaklaşımlarının çok ilerisine uzanmak zorundadır. Sistemin bilme ufkunun ötesine geçebilmesi için sistemin paradigması dışında; evreni, doğayı, toplumu anlama ve bilme tarzının ötesinde bir bilme tarzına ulaşması gerekir. Ancak böylelikle kapitalist modernitenin ve arkasına aldığı 5 bin yıllık devletçi uygarlık sisteminin aşılması söz konusu olabilir.

Önder Apo Marksizm'de toplumsal gelişmede alt yapının esas alınmasının, gelişmelerin buna göre tanımlanmasının doğru ve yeterli olmadığını, bunun son derece ekonomist, maddiyatçı bir bakış açısı olduğunu, rasyonaliteye dayandığını değerlendirmiş ve bu görüşü yetersiz bulmuştur. Bunun tarihsel toplumun gelişmesinde zihniyetin rolünü önemsizleştirdiğini ifade ederek eleştirmiştir.

rumun ilkin peygamberler ve öncü-önder sıfatları verilen kişilerde açığa çıktığını görürüz. Eskiyen zihniyete isyan eden bu öncü kişiliklerin aslında eskiyen toplumsal yapılanmaya isyan ettikleri çok nettir. İşe mevcut zihniyeti sorgulayarak başlayan bu kişiliklerin giderek alternatif bir zihniyet yapılanmasına ulaşmaları yeni bir toplum projesine ulaşmaları olup, toplumsal gelişmede belirleyici ve sürükleyici bir rol oynamalarına yol açmıştır. Bu zihniyet çalışması yürütmelerinden kaynaklanmaktadır. Zira toplumsal gelişme öncelikle zihniyette yaşanmaktadır. Yeni bir toplumsal yaşam biçimi toplumun zihniyetinde kabul gördüğü, uygun araç ve yöntemlere kavuşturulduğu, kadroları ve öncülerini yarattığı ve eskiyen zihniyet ve toplum sistemlerine karşı başarılı bir mücadele yürüttüğü oranda kalıcılık kazanmaktadır.

Toplumsal sistemlerin kaderi öncelikle zihniyet alanında tayin edilir

Toplumsal yaşama damgasını vuran zihniyet yapılanmasının çözülmeye ve meşruiyetini kaybetmeye başlaması çoğunlukla alternatif bir zihniyet yapılanmasının oluşumu ve meşruiyet kazanmasına paralel gerçekleşmektedir. Kendiliğinden aşılma durumu söz konusu değildir. Yeninin mücadelesi ve toplumsal onay alması temelinde eski zihniyet yapılanmasının çözülmesi gerçekleşmektedir.

Belirtildiği gibi zihniyet yapılarının değişimi aynı anlama gelmek üzere toplumsal sistemlerin dönüşümü demektir. Toplumsal dönüşümlerde zihniyet yapılanmaları geliştirilirken, yaşama yön veren kavramlar yeniden tanımlanmakta, yeni değer yargıları, ilkeler ve ölçüler temelinde eskisini aşan bir zihniyet formu, buna bağlı yaşam biçimi ve kişilik özellikleri öne çıkmaktadır. Burada göz ardı edilmemesi gereken, yeni zihniyet yapıları ve amaçladığı yeni toplum sistemlerinin öncelikle bir kişi ya da öncü bir grup şahsında büyük bir zihniyet çalışması temelinde doğup geliştiğidir.

Kendi kendine üretim koşulları ne kadar elverişli, teknik ne kadar ilerlemiş de olsa yeni toplumsal sistemler ve ona ruh veren zihniyet yapıları kendiliğinden ortaya çıkmaz. Bir kişi ya da öncü bir grubun iradi çabası olmaksızın, yürüttüğü zihniyet mücadelesi başarıya ulaşmaksızın ne yeni zihniyet biçimleri ne de yeni toplumsal sistemler gelişme gösterir. Geçmişi-eskisini aşan bir zihniyet formu belirmeden ve toplumsal iradeye dönüşmeden, üretim koşulları ve teknik gelişmeler kendi başına bir anlam ifade etmezler. Toplumsal sistemlerin, hatta en küçük toplulukların doğuşunu, zihniyetten ve onun belirlediği irade ve mücadeleden bağımsız ifade etmek veya önemini ikinci plana indirmek yine yeni toplumsal sistemlerin gelişimini başka nedenlerle izah etmek, günümüz pozitivist sosyolojisinin (sağlı-sollu) en temel hastalıklarından biridir. Bu anlamda diyebiliriz ki, pozitivist sosyolojinin en temel hastalığı, zihniyetin toplumsal gelişmedeki rolünü doğru ortaya koyamamasından kaynaklanmaktadır.

Tarihsel toplumun gelişiminde bilimsel-teknik ilerlemenin rolü yadsınamaz. Ancak bu kendi başına tekniğin bir dönüşüme yol açacağı anlamına gelmez. Buna paralel olarak zihniyet çalışmasının devreye girmesi gerekir. Eski düzenin aşılması ve yeninin uç göstermesi yeni bir zihniyet formunu gerektirir. Toplumsal sistemlerin kaderi öncelikle zihniyet alanında tayin edilir. Tarihsel toplumun gelişimine bir göz attığımızda zihniyet çalışmasına dayanmayan, zihniyet savaşının ürünü olmayan hiçbir toplumsal sistem göremeyiz. Yeni zihniyet yapılanmasının oluşumu bir çocuğun rahme düşmesine benzetilmektedir. Buna göre sağlıklı bir doğuş ve büyüme öncelikle rahimdeki şekillenmeyle belirlenmektedir. Bu diyalektik gelişmeyi yaşamayan hiçbir toplumsal sistem var olamamış, kurgu ve proje olmanın ötesine geçememiştir. Rahimdeki şekillenmenin ve buna bağlı olarak doğuşun sakat olması nasıl ki o insanın ömür boyu sakat kalmasına yol açıyorsa; zihniyet yapılanması eksik ve sakat olan toplumsal sistemler de yaşadıkları müddetçe sakat olmaktadır. Bunun reel sosyalizm örneğinde görüldüğü üzere en kötü biçimde geriye dönüşlerle, reddettiğine benzeşmekle sonuçlandığı da ortadadır. Dolayısıyla her toplumsal sistemin gücü, dayandığı zihniyet yapısıyla direkt bağlantılıdır.

Toplumsal sistemlerin oluşumunda zihniyetin oluşumu üstyapının kurumlaşması ya da beynin oluşması olarak değerlendirilirken, üretim araçlarının ve ilişkilerinin temel rol oynadığı ekonomik kurumlaşma, ya da altyapının kurumlaşması el-ayak ve diğer organların oluşması olarak değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme doğadaki düzenin toplumsal doğa için de geçerli olduğuna dayanan felsefi anlayıştan kaynaklanmaktadır. Sosyolojinin gelişen çözümleme düzeyi, bu anlayışın doğruluğuna ilişkin güçlü kanıtlar vermektedir.

Özgürlük paradigmamızda zihniyet alanı daha önceliklidir

Önder Apo Marksizm'de toplumsal gelişmede alt yapının esas alınmasının, gelişmelerin buna göre tanımlanmasının doğru ve yeterli olmadığını, bunun son derece ekonomist, maddiyatçı bir bakış açısı olduğunu, rasyonaliteye dayandığını değerlendirmiş ve bu görüşü yetersiz bulmuştur. Bunun tarihsel toplumun gelişmesinde zihniyetin rolünü önemsizleştirdiğini ifade ederek eleştirmiştir. Mücadele pratiğimizin de çok net gösterdiği gibi, toplumsal gelişmede zihniyet alanı en az ekonomik-sosyal alan kadar önemlidir. Zihniyette gelişme yaratamayan, derinleşemeyen, yeni toplumsallığı tüm yönleriyle sistemin sınırlarını aşan bir içerikte tanımlayamayan hiçbir çıkış ne devrimsel bir adım yaratabilmiş ne de yeni bir toplumsal sisteme yol açmıştır.

Düşünceyi sadece mekanik bir bakış açısıyla maddi olanın yansımasıymış gibi değerlendirmek doğru değildir. Kuşkusuz her şey düşünceyle ifade edilebilir, bununla sınırlıdır diyemeyiz. Bu ikisinin bütünlüğünü diyalektik birliğini ve iç içeliğini görmek gerekir. Bu bakımdan tarihsel toplumun gelişiminde zihniyetin temel ve önemli bir yeri vardır. Her zaman değişim ve gelişme öncelikle zihniyette ortaya çıkmaktadır. Toplumsal yapılarda yeni düşüncelerin gelişmesi, ret-kabul ölçülerinin farklılaşması, doğru-yanlış, iyi-kötü ayrımlarının yeniden tanımlanması, istek ve ihtiyaçların değişmesi giderek toplumların maddi yapılarında da değişimlere yol açmaktadır. Elbette zihniyetteki değişim toplumun maddi yapısıyla bağlantılı gelişmektedir ama her zaman da zihniyetteki değişim önde gitmektedir. Ne kadar güçlü, yenilikler içeren, bütünlüklü, tutarlı ve iddialı bir zihinsel gelişme yaşanıyorsa ekonomik ve sosyal gelişmeler de o denli çok yönlü ve kapsamlı olmaktadır.

Marksizm'in alt yapı, üst yapı tanımlaması ve toplumsal değişimde alt yapıya başat rol vermesi önemli bir formülasyondur. Birçok düşünsel gelişmeye ve tartışmaya yol açmış, birçok devrimsel harekete yön vermiştir. Fakat günümüzde yaşananları tanımlamaya, gelişmelere yön vermeye yetmemiştir. Bu nedenle Önder Apo bu yaklaşımı tümden reddetmemekle birlikte yetersiz bulmuştur. Bu yaklaşım geçmişte çok şematik hale getirilmiş, üretim araçları, üretim güçleri, objektivite, maddi yapı her şeyi belirleyen olarak konulmuştur. Zihniyet alanının (Felsefe-ideoloji-siyaset-kültür, vb.) toplumsal gelişme üzerindeki etkisi tam görülememiş ve tali planda ele alınmıştır. Dolayısıyla "alt yapı üst yapıyı belirler" denilerek geçilmiştir. Bunun doğru olmadığını hem toplumsal gelişmeler hem de bilimsel gelişmeler ispatlamıştır.

Toplumsal sistemlerin doğuşunda, gelişmesinde alt yapının (üretim araçları, üretim güçleri, teknik, vb.) yani maddi gelişmelerin önemli bir etkisi olduğu açıktır. Ancak zihniyet alanında yaşanan değişim ve gelişimin de belirleyici etkisi her geçen gün kanıtlanmaktadır. Üst yapı diye ifade edilen zihniyet alanı, alt yapı tarafından belirlenen bir alan değildir. Tersine kendi gelişimi içinde ortaya çıkan, tarihsel süreci olan ve birbirine eklenen bir gelişme alanıdır. Özgürlük paradigmamızda zihniyet alanı daha önceliklidir. Çünkü maddi etkileşim gücüyle bile oluşsa yine de yön verici olan zihniyettir. Yani yeniye dair bir aydınlanma olmadan, bu bir bütünlük kazanmadan bir sistem ortaya çıkarmadan insanın bilinçli, planlı, sistem yaratan eylemi ortaya çıkmamaktadır.

Doğamız ve toplumsallığımız ölümcül tehditler altındadır

Geçmişin birçok inanç ve düşünce sistemini tehlikeli kılan, sahip oldukları zihniyet kalıplarıdır. Bu sadece geçmişte kalmış bir olgu da değildir. Keza salt egemenlerin bir özelliği olarak da ele alınamaz. Bu nedenle kimi sistemler kendi zihniyet ve dogmalarının esiri olmaktan kurtulamamışlardır. Değişimi başaramayıp çözülen reel sosyalist sistem bu konuda da örnektir. Değişim zihniyet, vicdan ve toplumsal örgünün, diyalektik bağ içerisinde ele alınıp çağsal gelişmelere uyarlanmasıdır. Bu olgu çoğunlukla içseldir. Değişim-dönüşüm diyalektiği özgürlükçü bir zihniyet temelinde tanımlandığı ve topluma ulaştırıldığı oranda gelişmeye yol açmaktadır. Burada başarıyı belirleyen yeni zihniyet çerçevesinde ortaya çıkan ortak akıl ve irade olmaktadır.

Günümüzde kapitalist modernist sistem, zihniyeti oluşturan felsefe-ideoloji-politika-ahlak-kültür gibi olguların gereksizliğini yoğun bir propaganda temelinde işleyerek, zihniyet alanını kötülemekte ve topluma kapatmaktadır. Yine dezenformasyon çalışmalarıyla içinden çıkılmaz bir karmaşa yaratmakta her şeyin üzerine kalın bir perde çekmektedir. Alternatif zihniyet çalışmalarına saldırmakta, saptırmakta, özünden boşaltarak yedeğine almaktadır. Bütün bunların yanında gelişkin bilim ve bilme merkezleriyle, kültür-sanat sektörüyle, medya ve internetle, dini-siyasi-ekonomik-askeri kurumları ve binlerce yan mekanizmasıyla kendi zihniyet yapılanmasını, kendi yaşam felsefesini, kültürünü, politikasını ve ahlakını hakîm kılmaya çalışmaktadır.

Sistem, toplumsal mücadelelerde temel dayanağın zihniyet alanı olduğunun bilincindedir ve yoğun bir zihniyet çalışması yürüterek ayakta kalmaktadır. Günün yirmi dört saatini kendi zihniyet kalıplarını işleme, yetkinleştirme ve yayma temelinde kullanmaktadır. Bunu yaşamın istisnasız tüm alanlarında yürütmektedir. Kapitalist modernitenin gücü ne ekonomik-siyasi yaratıcılığında ne de askeri gücündedir. Zihniyet alanında geliştirdiği taktikler ve tekniklerle, zihniyet alanına hükmetmede yakaladığı düzey ile ayakta kalmaktadır.

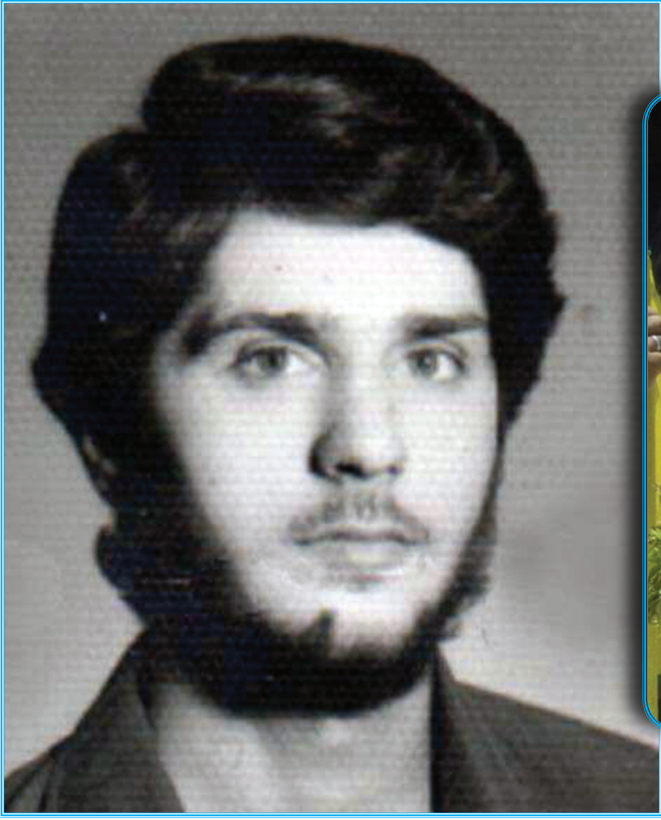
Görüldüğü gibi sistemin zihniyet yapılanması toplumsallığımızın karşı karşıya kaldığı en hayati sorunları tanımlama gücünden bile yoksundur. Dahası tüm bu sorunların nedeni olduğu her geçen gün deşifre olmaktadır. Bu açıdan sisteme ait zihniyet yapısı aşılmaya en yakın noktadadır. Devletçi uygarlığın kapitalizm somutundaki bunalımı her alanda derinleşerek sürerken, sağlıklı bir zihniyet çalışması yürütülmediği için başarılı ve sonuç alıcı bir toplumsal mücadele süreci yakalanamamaktadır. Ortadoğu'da Arap baharı olarak adlandırılan sürecin sistemin denetimine alınması tam da bununla ilgilidir. Oysaki bölgemiz Ortadoğu'da yeni bir zihinsel hamlenin ve çıkışın hem büyük bir tarihsel arka planı ve mirası vardır, hem de maddi koşulları küçümsenemez. Her bakımdan güçlü bir toplumsal doğuşun şansı söz konusudur.

İşte bu tarihsel momentte özgürlükçü zihniyet çalışmaları en kutsal çalışmayı oluşturmaktadır. Zira yeni bir zihniyetin doğuşu ihtiyaçtan öte bir zorunluluk haline gelmiştir. Doğamız ve toplumsallığımız ölümcül tehditler altındadır. Buna rağmen sistemi aşacak çıkışları yapmada yine sistem zihniyetinin etkileriyle izah edilebilecek bir kafa karışıklığı ve atalet hüküm sürmektedir. Sorun ne teknik koşullarla, ne de ekonomik, sosyal ve siyasal koşulların olgunlaşması veya çürümesiyle ilgilidir. Tüm alanlarda olgunlaşma ve çürüme fazlasıyla yaşanmaktadır. Daha da önemlisi, yeni doğuşlar için teknik temel ve düşünsel birikim hiçbir dönemle kıyaslanmayacak kadar elverişlidir. Diğer bir deyişle, yeni tarihsel çıkış için objektif koşullar yeterlidir. Dünyanın en yoksul, en ezilmiş, en baskı altındaki, maddi alt yapısı en zayıf ülkesi Kürdistan'da Demokratik Uygarlığın ön adımları atılmaktadır. Bunun başarısı öncelikle zihniyet alanında yakalanan gelişmeye bağlıdır.

Kapitalist modernite tüm alanlarda derin bir krizi yaşamasına rağmen ayakta kalmasını, zihniyet savaşını doğru ve yetkince yürütemeyen demokratik uygarlık güçlerine borçludur. Bu durum zihniyet savaşındaki sığlıktan, parçalılık ve eklektizmden, sistemsizlik ve tutarsızlıktan, teslimiyet ve yozlaşmadan ileri gelmektedir. Dolayısıyla çözümlenmesi gereken ilk iş, zihniyette derinlikli ve bütünlüklü, sistemli ve tutarlı, direngen ve net bir doğuşu gerçekleştirmektir.

■■■

Emel'in babası, Filistinlilerin yoldaşı üç şehidin kardeşi

Zamana kutsallık bahşedenler ölümsüzdür. Hiç bir zaman unutulmaz, hiç bir zaman kaybolmazlar. Mezarlarının üzeri tozlansa, üzerindeki isimleri silinse, çiçekleri kurusa da... Oysa tarihi onlar yazar. Tarih onlardır. Özgürlük için ölesiye kavgaya tutuşanlar tarihin ta kendisidirler. Tarihe sahip çıkmayı bilmek, en az tarih yazmak kadar anlamlı ve önemlidir. Halklar, kahramanlarını gözlerinin nuru gibi kollamalı, korumalılar. Ezilen toplumlar, sömürgeciler tarafından belleksizleştirdikleri için tarihlerine göz kulak olmayı bilmezler. Ne kadar anlatır, ne kadar yazar, ne kadar yaşatırlarsa, o kadar çoğalacaklarının farkında değillerdir. Çocuklarının kulaklarına fısıldadıkları ninniler, o kahramanlar olmadığı müddetçe başka birileri olacaklardır.

Toprak neyi saklıyordu?

1960'da Beyrut'ta doğan, 1984'de Özgürlük Mücadelesine katılan, 1989'da Mahsum Korkmaz Akademisi'nde şehit düşen Ahmed (Semir Hasan) arkadaşın mezarını şehitler günü 18 Mayıs'ta ziyaret ederken içim kan ağladı. Acılarımızın çokluğu, mücadelemizin sürekliliği ve kavgamızın çetin olması hiç bir zaman zamanı eskitmemeli. Onları her gün ama her gün ruhlarımıza damıttıkça yaşamlarımızın coşku seli gibi akacağını bilerek yaşamaktır, yaşamak...

Mezarın başında sordum onu ziyaret edenlere; "Kimdir, nerelidir, nasıl kahraman olmuştur?" diye... Mezar taşına kazılanlar dışında kimseler bilmiyordu yaşamını... O taşın altında nasıl bir yürek, nasıl bir çocuk, nasıl bir kavga vardı? Toprak neyi saklıyordu? O ağırlık neleri kapatmıştı? Kulağıma gelen sevda türkülerini kim biliyordu? Kimdi bu yiğit, anasının kuzusu, yoldaşlarının yoldaşı, devrim aşığı...

Aradım, peşine düştüm. Kardeşine sordum Ahmed'i... Mavi gözlü, kır saçlı kardeşi hiç gözlerime bakmadan anlattı Ahmed'i... Yarası kanamasın diye çocukluğunu çok hatırlamadığını söylüyordu. Ve bir daha kaçırıyordu gözlerini... O kardeş ve yoldaş acısı boğazına düğümlendiğinde mavi gözleri duvara sabitleniyor, çok uzaklarda sanki Ahmed'i arıyordu. Hangisine yanacaktı kardeşlerinin... Ahmed dışında üç kardeşi daha özgürlük mücadelesi yolunda can vermişti. Onların yolunun yüceliğindendi mağrur ve onurlu duruşu...

"Anamın en çok sevdiğiydi. Nedense hep en çok sevilenler, her şeyde önde olanlar zoru seçerdi. Kavga hep en güzelini alırdı kucağına... Böyle olmazsa geçer miydi ateşin içinden... Yıldızlara yol alır mıydı. Anam hiç bir şeyin içinde, herşeyi vermek isterdi ona... Evlatlarının hepsini çok zor koşullarda, yokluk içinde sevgiyle büyütmüştü. Toprak, yurt sevgisi ekmeseydi yüreklerine, bu kutsal yola yar olurlar mıydı? Maneviyatın maddiyatı yok saydığı bir iklimde, anamızın sütü gibi ak ve helal evlatları olduk her birimiz... Ana topraklardan koptuğu ve fakirlik içinde büyüdüğü için yüreği çok yufkaydı Semir 'in..." İçinden konuşan Redar (Şehit Ahmed'in kardeşi) bunları fısıldıyordu. Ben de öyle kulak misafiri oluveriyordum.

Daha çocukken büyümüştür

Aslen Mêdînliydiler. Kürt'ün sürgün kaderi onları Lübnan'a getirmişti. Kürt'ün bitmeyen acılarına bir de Lübnan'ın bitmek bilmeyen zorlukları eklenmişti. Lübnan'ın denizli, yeşilli, dağlı ve bol tarihli yüzünün diğer tarafı savaş çizgileriyle doludur. Mezhepsel ve etnik temelli çelişkilerden doğan çatışmalar bu cennetimsi ülkenin peşini bırakmamıştır. Ahmed'de Lübnan iç savaşının içinde büyümüştür. Daha çocukken silahlarla tanışmış, ölümü yanı başında görmüştür. Daha çocukken barikatlar kurmuş, çocukluğunu yüreğine gömmüştür. Daha çocukken mazlum Filistin çocuklarının kurşunla kesilen seslerine tanıklık etmiştir. Daha çocukken ötekileştirilenlerin, nasıl mezhep kavgasında tutuştuklarına şahit olmuştur. Başkalarının kirli oyunlarına alet olan, kendilerinin olmayan bir savaşın savaşçılarının bakışlarının niye kırık olduğunu daha o zaman anlamıştır.

Ve daha çocukken ekmek kavgasında elleri nasırlaşmış, büyümüş, bıyıkları daha terlemeden yüzüne geçim derdinin çizgileri düşmüştür. Babasına yardım etmek için Ahmed çok küçük yaşlarda kaportacılık yapmıştır. Hayatın eşitsiz yüzüyle erken haşır neşir olmuştur. Ama ona yenilmemeyi, daima onurlu ve dik durmayı heybetiyle göstermiştir.

"Çok çalışkan, çok fedakar, çok korkusuz biriydi" diyor Redar... Hiçbir zaman haksızlığı kabul etmez, mahallemizde dövülen Filistinli çocukların canı pahasına olsa da mutlaka öcünü alırdı. Çocukların gözyaşları onun için kavganın mayası gibiydi.

Güzeli nerede olursa arar, bulur, taparcasına severdi. Taşların arasındaki çiçeği, kötülüğün içindeki iyiliği, kirin içinde ak olanı... Erdeme secde ederdi. Mazlumun yanında olmayı ibadet edercesine özümsemişti.

Hayvanları o kadar çok severdi ki... Zor bela eve aldığımız yiyecekleri kedi ve köpeklerle paylaşırdı. Hatta ben ona kızardım, öfkelenirdim, buzdolabındaki yiyeceklerimizin çoğunu hayvanlara verdiği için... Beslemekle de kalmaz bir de yanında yatırırdı. Adeta onlarla yatıp kalkardı...

Neredeyse doğadaki tüm varlıklar ona hayrandı. Çok yakışıklı ve alımlı olduğu için kadınlar da çok ilgi gösterirdi. O sade ve mahsum güzelliği özünün bedende vuku bulmasıydı. Özünün şeffaflığı bedeninde parlıyordu.

Daha önce Filistin mücadelesinin içinde yer almış, askeri kabiliyetini orada geliştirmişti. 1980'ler de Apocuların sahaya inmesiyle onlara yürek bağlamıştı. Bölgeyi bildiği için her işe koşar, elinden geleni ardına koymazdı. Yeni yeni tanıdığı mücadeleyle daha sempatizan aşamasındayken Lübnan'lı bir kadınla tanışmıştı. Adı Kleopatra! Birbirlerini sevmişlerdi. Lübnan'lı kadının ailesi Kürt ve fakir olduğu için kızlarının Ahmed'le evlenmelerine şiddetle karşı çıkmıştı.

Sevgileri insan dışı sınırlara takılmıştı. Tellere takılan yürek parçalarını aşk yağmurları sular seller gibi aşarak evlilikle noktalamıştı. Lübnanlı kadın ölesiye sevmişti onu, yüreğinde başka bir sevdanın yattığını bilmeden... Onun topraklarında kendini öksüz gibi gören Ahmed'e tek bir dalın yetmeyeceğini bilmeden seviyordu onu... Topraksızlığın, yaban ellerin yerini hiç bir sevginin alamayacağını nereden bilebilirdi... Nereden bilirdi başka bir tutkunun Ahmed'i sarıp sarmaladığını...

Bekaa'ya yerleşen Apocular, yavaş yavaş Ahmed'in ruhuna kök salıyordu. Başka bir tutkuydu. Ona yitik, hiç görmediği ülkesini bahşeden başka bir yolculuktu... Bu yolculukla tekrar köyüne gidecek, ana toprağının çamuruyla oynayacaktı. Kimseler artık ezmeyecek, hor bakan gözlerle ona bakmayacaktı. Özgürlük tutkusu ve ülkesine olan sevdası sevdiği kadından feragat ettirdi onu...

Arkasından el bile sallayamayan sevdiceği, arkasında onu bırakırken bile çok sevdirecek bir yürek bırakarak gitti. Önündeki amaç o denli uluydu ki ardından dökülen gözyaşı denizin içindeki bir katre kadardı. Çığlıkların, yakarışların içindeki ayrılık demleri Ahmed'te yerini devrim sevdasına bırakmıştı.

Yıllarca bekler kadın, bir gün ona geri dönecek diye... Yıllarca bıkmadan cevapsız mektuplar gönderir... Her kapı çalındığında Ahmed'i göreceğini zannederek, heyecanla kapıya koşar.. Güneşin dağın öteki yüzünde doğduğunu bilmeden...

Bir gün halk çalışmalarının içindeyken Ahmed'in eline bir mektup geçer. Açar mektubu, eşinden gelmiştir. Eşi hamile olduğunu ve çocuğunun babasız kalmaması için dönmesini ister. Mektubu alıp ailesine gönderir. Kendisi ise halk çalışmalarından ayrılarak, Akademiye geçer.

Dağların dibinde nice devrime ve devrimciye kucak atmış Bekaa' da açılan Mahsum Korkmaz Akademisi'nin yapımında yer alır. Bu kutsal mekanda eğitim görecek daha sonra hasretinden yanıp tutuştuğu ülkesinin dağlarında mevzi tutacaktır.

Emel'in babası

Mektubun cevabını alamayınca artık hiç bir şekilde dönüşün olmayacağına kanaat getiren Kleopatra Amerika'nın yollarına düşer. Orada kızını doğurur. Babasından hiç bahsetmez. Emel koyar adını. Arapça umut demek... Bir gün Ahmed gelir de onu görür diye... Ne Ahmed görür onu, ne de Emel görür babasını... Anası bir daha evlenmez, bir daha sevmez, bir daha doyasıya gülmez, yaşamını inceden inceye hep bir hüzün kaplar. Emel'de görür sevdasını, umudunu, geleceğini...

Akademiye geçen Ahmed bir özgürlük savaşçısı olmanın heyecanıyla büyük-küçük her şeye koşar. Binlerce savaşçıya eğitim kampı olacak akademinin inşasında canla başla çalışır. Daha önce Filistin militanlarına ait olan kampı, Mahsum Korkmaz Akademisi'ne dönüştürmek için hesapsızca çalışır, ter döker. Yapımı bittikten sonra o da burada eğitim görecektir. Zaten silahtan çok iyi anlayan keskin bir nişancıdır. Askeri kabiliyeti çok yüksektir. Daha gençken savaşın içinde geçen yaşamı ona bunları çoktan öğretmiştir.

Redar denizi çok sevdiğini ve balık gibi yüzdüğünü de o kadar anlatıyordu ki, bir an denizden çıkıp geleceğini hayal ediyor insan... Dalgalar sanki aldığı gibi getirecekti de...

Böyle bir güzelliğin, mavinin, dalganın ve zenginliğin nefes verişini cümlelere dökmek çok zor. Ama çok zor... Ahmed çok talihsiz bir kazayla akademide şehit düşer. Hayalini kurduğu cenk mekanlarına kavuşmadan, daha yolun başındayken, daha gümbür gümbür iken huşuyla kayboluyor. Akademiye elektrik çekerken elektriğin çarpması sonucu şahadete ulaşır. O koca yürek, O koca cesaret, O korkudan korkmayan yıldız oracıkta sönüverir.

Çok cesur, fedakar, kaygısız ve gözü pek olduğu için böylesi bir kazayla Ahmed'in şehit düşeceğine başta ailesi inanmaz. Hayatı boyunca tüm zorlukları aşan, zorluklardan asla korkmayan, zorlukların üzerine üzerine yürüyen, içinde fırtınalar kopan, dışta durgun su gibi olan oğullarının şahadetini Önderlik onlara söyler. Önderliğin ağzından Ahmed'in şahadeti için söylenen inci gibi kelimeler acılarına su serper. Bu Önderin oğullarının şahadetine sahip çıkacaklarına dair duydukları güven üç oğullarını daha bu yolun yolcusu kılar. Ahmed'in adına Mahsum Korkmaz'ın yanında başka bir okul açılır. Binlerce Ahmed ve kahraman yetişsin diye... Emel'in babası, anasının aşığı, Lübnan'lı Kürtlerin gururu, Mahsum Korkmaz'ın ilk emektarı ve üç kardeşinin ışığı olan Ahmed'i anlatmak ve yazmanın mahcubiyetiyle...

Ekin Şoreş